

רב חובל זאב הים

הדגלים

בהוצאת החבל הימי לישראל

חיפה, תשרי תשי"ד - אוקטובר 1953

מוקדש לזכרם של:

המהנדס עמנואל טובים ז"ל,

האלחוטאי הראשון צ'רלז דיאק ז"ל,

וכל אלה שהניפו את דגל ישראל בשבעת הימים.

נדפס בישראל

בית דפוס נח ורהפטיג, חיפה

הספר שלפנינו הוא דבר בעתו, אשר חסרונו מורגש
זה מזמן בקרב הנוער ובחוגי אנשי הים.

מאז קום המדינה מתנופף דגלנו הלאומי בשורה אחת
עם דגלי כל המדינות בעולם.

אניות נוסעים ומשא, ספינות הדייג ואניות המלחמה
שלנו נושאים ברמה את דגלנו; יורדי הים שלנו מניפים
אותו בכבוד ובגאון על פני ימים ואוקיינוסים.

במשך דורות נתנו כבוד לדגלי מדינות העולם ודגלנו
הלאומי היה בלתי מוכר ע"י עמים ומדינות, עד שזכינו
בעצמאותנו.

עתה, כאשר דגלנו מתנוסס בארצות רבות מעל
תורני הציריות והשגרירות שלנו, מעל לבניני ארגון
האומות המאוחדות, ובחגיגות בין-לאומיות — כשווה בין
שווים עם דגלי כל שאר המדינות, מן הראוי והמועיל
שהנוער שלנו יכיר וידע את דגלי המדינות והעמים,
והנוער המתקשר לים — גם את «שפת הדגלים» המקובלת
בעולם.

ואין כרב החובל זאב הים ראוי ומוכשר לעריכת
ספר כזה. מראשוני אנשי הים שלנו — חלוץ וסולל
דרך לרבים, מחנך נוער לים ולספורט ימי, שקט, צנוע,
מעמיק ומתמיד.

ואין פלא על כן כי עלה בידו להוציא ספר נאה,
מועיל, נעים לקריאה וטוב ללמוד.

אבא חושי.

בשנת 1941 נגשתי לערוך את החומר לספרי זה, בתקוה להוציאו לאור תוך שנה. אולם, לאחר שאספתי בחלקו, מצאתי עצמי במדי חיל הים במלחמת העולם השנייה ולאחר זאת במלחמת שחרורנו. בינתיים ארעו בעולם תמורות פוליטיות חשובות: מלכויות התפוררו ולבשו צורה חדשה, גבולות של מדינות השתנו וכו', וכחוצאה מכך פג טעמו וחלף ערכו של החומר שהוכן ולמעשה נאלצתי להתחיל באסופו והכנתו מחדש.

בבעית הדגלים דנו אצלנו בעצם ימי הקמת המדינה וכינונה. אולם, מעט מאד ידועים לצבור הרחב הבדלי הדגלים, משמעותם, חוקיהם ונימוסיהם.

מטרת הספר היא להסביר נושא חשוב זה לכל המעוניינים וגם לסייע להשלמת החנוך הימי. הסתפקתי בתאור והסברת הדגלים החשובים והמעניינים ביותר, כי למען תאר את כל הדגלים יש לכתוב אנציקלופדיה שלמה. רוב הדגלים הישראליים מכונסים בספר זה זו הפעם הראשונה ואף כמה מדגלי אומות זרות, שחלו בהם שנויים לאחרונה.

תודתי העמוקה נתונה בזה לה"ה י. חלף, י. יקיר והאחים שמיר, אשר סייעו בידי להשלים את הספר ולהוציאו לאור.

אין לנו דגל, אך הוא דרוש לנו.
ברצותנו לנהג אנשים רבים, עלינו
להניף סמל מעל לראשיהם. משער
אני לעצמי דגל לבן ובו שבעה כוכבי
זהב. השדה הלבן יסמל את החיים
החדשים, הטהורים. הכוכבים הם שבע
שעות לעבודת היום שלנו, כי בשם
העבודה ידגלו היהודים ההולכים לארץ
הבחירה.

תיאודור הרצל.

פרק א.
תולדות הדגל ונימוסיו.

יש אומרים, שמקור הדגל הוא בהשגחה העליונה:
תולדות הדגל בשחר ימי האנושות ירד המבול והקשת שהתנוססה
ברקיע היתה נס ודגל, אות וסמל לברית שכרת
הקדוש ברוך הוא עם בריותיו, כי «לא יוסיף עוד להביא מבול
על פני האדמה להכרית כל חי».

במשלחות צבאיות, בעלות ארגון ומשמעת, השתמשו בסימנים דומים לציון השורות ועמדות החניה השונות, כמו־כן השתמשו בדגלים כדי לשמור על סדר הגדודים השונים בתהלוכות צבאיות או בקרב.

אין ספק, שדגלים או גופים דומים הזכירו לאנשים תכופות החלטות, מעשים או גבורי העבר, הלהיבו את רגשות המשפחה, הגאווה והכבוד, ליבו את האהבה למולדת או לדת וכו'. בכל אלה — לא פחות מאשר במנהיגות טובה, במשמעת וביתרון מספרי — תלויה ההצלחה בקרב.

בין העתיקות של העמים, אשר עיצבו את התרבות העתיקה — כיהודים, כמצרים, כאשורים וכו', — אפשר למצוא שרידי צורות ועצמים, אשר שמשו כסמלים. פרשני התנ"ך מזכירים תכופות את הסימנים והסמלים השונים, אשר הבדילו את שבטי ישראל למיניהם. «איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו» (במדבר ב' ב').

הדגל — מקורו קדום, ותפקידו ויעודו — רכזו נאמנים ומאמינים. הדגל של המדינה מסמל אחדות וקביעות היסטורית ומיחד זהותה המתמדת. הדגל הוא מעל לממשלות המתחלפות ומעל לכוחות בתוך המדינה, המתרוצצים בלי הרף. הדגל מגלם את היסוד המאחד, המלכד, הכללי, המשותף וההיסטורי במדינה ובאומה.

דגל (באנגלית Flag ובטוטונית Flagge) — יריעת אריג דגל או חומר דומה, בעלת צורות וצבעים שונים. יריעה זו קשורה למוט או מחוברת לחבל ועשויה להתנפנף, ומשתמשים בה כסימן או כסמל.

הדגלים הקדמונים נשאו כמעט תמיד אופי דתי בלבד. בדגליהן הלאומי של הרבה מדינות נוצריות מופיע הצלב או שהצלב משמש להם רקע. הדגל הלאומי האנגלי היה במשך

מאז החלו בני אדם להתאסף יחד למטרה משותפת, השתמשו בעצם בולט כסמל ההרגשה והמטרה המשותפת. תחילה היתה זו אלה או כתם צבעוני בגופו של האדם; אחר־כך סימן על המגן. במרוצת הזמנים היה זה עורה של חיה מחובר אל מוט, אשר הונף באויר, — והוא אבי הדגל בימינו, אשר אינו רק סימן היכר ללוחמים, אלא גם מסמל את האידיאלים שלהם.

מכירו העולם היטב - המגן דוד. המגן דוד מורכב משני משולשים שווי צלעות, שבהצטלבותם מהווים ששה משולשים שווים סביב משושה.

לאגודות חובבי ציון וארגונים יהודים אחרים לא היה דגל אחיד, אבל ברור שחלק מהם השתמש במגן דוד כסמל ובתכלת-לבן כצבעים לאומיים (תכלת - שמים תכולים של הארץ ולבן - חיינו החדשים והטהורים). ב-1885 בעתון «נויצייט» פורסם: «... ואשר דגל כחול-לבן יורם על האגיה, שתביא את הגולים לארץ הקודש».

חולדות
הדגל העברי

ביולי 1891 בבוסטון (ארצות הברית) הוצג הדגל העברי כחול-לבן על ידי הרב יעקב ברוך איזקוביץ, לרגל חנוכת אולם אספות חדש של חברת בני ציון. דגל זה, שארכו היה כמטר, הראה על יריעה לבנה שני פסים כחולים, ובתוכם מגן דוד ובמרכזו המלה «מכבי».

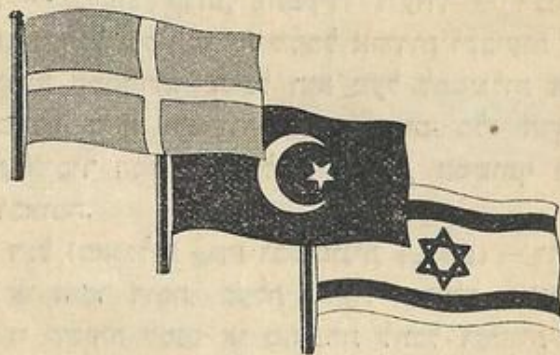
דגל דומה לזה, במלה «ציון» באמצע, נישא באוקטובר 1892, לרגל חגיגת 400 שנה לגלוי אמריקה.

דגל דומה נוצר ב-1893 על ידי האמן היהודי-רוסי איזידור ש. דון בלונדון, אשר ציין כי הצבעים - מקורם בתנ"ך, והפסים לקוחים מהטלית.

כאשר הציעו להרצל סמלים שונים מטעם אגודות ציוניות באנגליה ובגרמניה (מגן דוד, אריה, 12 כוכבים המסמלים את 12 השבטים), הציע הרצל כהצעה שכנגד דגל לבן עם מגן דוד באמצע ו-6 כוכבי זהב מסודרים ב-6 הזוויות וכוכב אחד למעלה.

דורות הצלב האדום של ג'ורג' הקדוש. (דגל הצלבנים בארץ הקדוש היה צלב אדום של ג'ורג' הקדוש על רקע לבן.) דגלי יון, שויצריה, פינלנד ואחרים נושאים את הסמל הדתי - צלב. בימי קדם היה הצלב כלי-מוות, מכשיר למיתת בית דין תוך ענוי קשה. כזכרון למיתת ישו בדרך הצליבה קבלו הנוצרים את סמל הצלב, והוא מסמל להם את היסורים והישועה.

על גבי דגליהן של מדינות מוסלמיות רבות מופיע חצי-הסהר, לבדו או בתוספת כוכב או כמה כוכבים מחומשים. מקורו של חצי-הסהר, לפי אמונת המוסלמים, הוא בנס שעשה מוחמד: כדי לסתור טענותיו של כופר, שדיבר סרה באיסלם, גזר הנביא את הירח לשנים ואת חציו האחד הטמין בשרוולו. מפיו חצי-הסהר בעולם המוסלמי היו התורכים, שקבלוהו בחזקת סמל בעת כבוש קושטא, לאות זכרון למאורע זה. מאת התורכים קבלו את חצי-הסהר כמה אומות מוסלמיות: מצרים, פקיסטן ואחרות.

עד כה ניכרים היו בדגלי המדינות שני סמלים עיקריים בלבד: הצלב וחצי-הסהר. עם קום המדינה היהודית עלה רשמית על דגל המדינה הסמל השלישי, שבאורה בלתי-רשמי

יומיים לפני הקונגרס הציוני הראשון באוגוסט 1897 הונף הדגל הציוני מעל גזוורת הקאזינו בבאזל. הדגל היה חצי תכלת וחצי לבן. אבל בקונגרס השני כוסה הקיר מאחורי שולחן הנשיאות בכד לבן עם שני פסי תכלת בצדיו ומגן דוד באמצעו. בדגל זה השתמשו בכל

הקונגרסים הציונים ובהזדמנויות רשמיות אחרות כדגל ציוני רשמי. דגל זה נתקבל בחוגי הנוער העברי רק אחרי מלחמת העולם הראשונה, ובארץ נתפרסם בזמן הגדוד העברי. ב-1933 החליט הקונגרס הי"ח, כי «לפי מסורת של שנים רבות הדגל תכלת-לבן הוא דגל ההסתדרות הציונית והעם העברי וההימנון «התקוה» הוא ההימנון של העם העברי». ב-12 בנובמבר 1948, "בחשון תש"ט, בעתון רשמי

דגל מדינת ישראל מספר 32,

הוכרו על דגל מדינת ישראל. «מועצת המדינה הזמנית מכריזה בזה, כי דגל מדינת ישראל הוא כמצויר וכמתואר להלן: הדגל 220 ס"מ ארכו, 160 ס"מ רחבו. הרקע

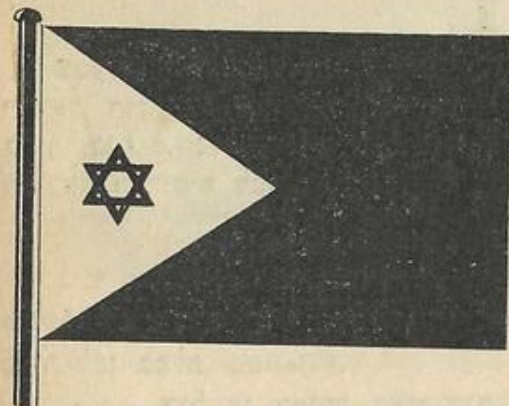

לבן ועליו שני פסי תכלת כהה, 25 ס"מ רוחב הפס, נטויים לכל ארכו של הדגל מצלע אל צלע. הפס העליון במרחק 15 ס"מ מצלע האורך העליונה, הפס התחתון במרחק 15 ס"מ מצלע האורך התחתונה. באמצעיתו של הרקע הלבן, בין שני פסי התכלת ובמרחק שווה משניהם מגן דוד עשוי ששה פסי תכלת, 5,5 ס"מ רוחב האחד, המצטרפים לשני משולשים שווי צלעות, שבסיסיהם מקבילים לשני פסי התכלת שלאורך הדגל. בעתון רשמי מספר 2, מיום י"ב באייר תש"ח -

דגל הצי המלחמתי 21.5.1948, הוכרו על דגל הצי המלחמתי.

«מועצת המדינה הזמנית מכריזה בזה, כי דגל הצי

המלחמתי של מדינת ישראל הוא כמצויר ומתואר בזה: הדגל ארכו 180 ס"מ, רחבו 120 ס"מ, רקעו תכלת כהה עם משולש לבן שווה שוקיים, שראשו נח במרכז הדגל ובסיסו מתלכד עם צלע הרוחב הקרובה

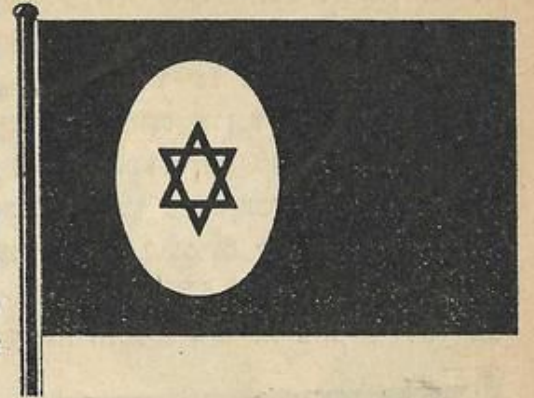
למוט. במשולש מגן דוד שמרכזו במרכז הכובד של המשולש, עשוי ששה פסי תכלת המצטרפים לשני משולשים שווי צלעות, כל פס ארכו 32 ס"מ ורחבו 3 ס"מ.»

בעתון רשמי זה מ-21 במאי 1948 הוכרו גם על

דגל הצי הסוחר הצי הסוחר

דגל הצי הסוחר. «כל אניה הרשומה במדינת ישראל זכאית וחייבת להניף דגל מסחרי של מדינת ישראל. הדגל ארכו 180 ס"מ, רחבו 120 ס"מ, רקעו תכלת כהה עם סגלגל לבן במרחק 15 ס"מ משלש הצלעות הקרובות למוט.

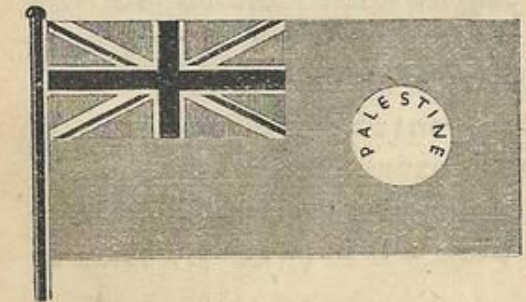
הסגלגל צירו הארוך 90 ס"מ, צירו הקצר 60 ס"מ, ובאמצעיתו מגן דוד עשוי ששה פסי תכלת, 3 ס"מ רחבם, המצטרפים לשני משולשים שווי שוקיים שבסיסיהם מקבילים לצלעות האורך של הדגל. כל משולש בסיסו 30 ס"מ וכל אחד משושו 45 ס"מ.

צבע פסי התכלת והמגן דוד על גבי הדגל של מדינת ישראל, דגל הצי המלחמתי והצי הסוחר הוא גוון התכלת הידוע בתור ב.ס.ס. 44 (תכלת הפלדה) במלון לתקני צבעים של המועצה הבריטית לצבעים (התקנים הבריטיים 1934-543).
B. C. C. (Steel Blue). The British Colour Council Dictionary for Colour Standards (British Standard No. 543-1934).

בימי המנדט (1917-1948) דגלם של שלטונות הנמל ושרותים ממשלתיים אחרים בא"י היה דגל אנגלי על רקע כחול בתוספת כדור לבן במלה Palestine.

דגל צי הסוחר הא"י היה דגל לאומי אנגלי על רקע אדום בתוספת כדור לבן ברבע התחתון הימני.

במלה Palestine בתוכו, כתובה באותיות שחורות. דגל זה היו רשאיות להניף כל האניות השייכות לנתינים א"י והרשומות בנמלי הארץ.

יש ארצות שאניות צי הסוחר שלהן מניפות דגל מיוחד וישנן ארצות המשתמשות בדגלן הלאומי למטרה זו.

צוהג המקובל בציים השונים

יש מדינות שדגלן הלאומי הוא גם הדגל של הצי המלחמתי. אולם גם במקרים שדגלי צי המלחמה והסוחר שונים מדגל המדינה, נהוג לשמור על הצבעים ועל צורת דגל המדינה באופן כללי.

הנוהג המקובל בציים השונים נשמר, בדרך כלל, בקפדנות ועובר מדור לדור.

כך, למשל, שמש הדגל השחור בימים עברו כדגל שודדי הים (פירטים) והם היו נוהגים להניף אותו על ראש תרני אניותיהם, בצרוף גולגולת לבנה ושתי עצמות צולבות מתחתה.

הדגל האדום שמש כאות התקוממות ומהפכה. הדגל הצהוב - כאות למחלה מדבקת. הדגל הלבן - שביתת נשק ושלום. דגל ירוק מונף מעל מצוף או סירה עוגנת מציין, כי בקרבת מקום נמצאת אניה טבועה. הורדת דגל המדינה בים נחשבת כאות כניעה. כדי להכריז על נצחון נהגו להניף על האניה המנוצחת את דגל האניה המנוצחת מעל לזה של המנוצחת. בזמן שלום תיחשב פעולה כזו לעלבון וכו'.

תעשיית דגלים, תעשיית דגלים, צורתם ומידתם
תעשיית דגלים ואחרים תופסת מקום נכבד בין שאר התעשיות. הדגלים עשויים אריג צמר מיוחד, המצטיין במיעוט משקלו, חזקו ואורך ימיו. דגלי הימאים עשויים במדות שונות, המותאמים על פי רוב לגודל האניה.

דגלי הקור הבינלאומי עשויים ביחס של 1:1½ האורך לרוחב. מקובל, שאורך הדגל הלאומי הנו פי שנים מרחבו, אבל ישנן ארצות שקבעו יחס של 1:1 או 1:1½.

קיימות שלוש צורות לדגל: מלבן, משולש ומלבן גזור. הדגל הנו סמל המראה על נתינות, התעסקות דגל מראה על נתינות, התעסקות או איתות. דגלי נתינות: סטנדרטיים, לאומיים, דגלונים.

דגלי התעסקות: מלחמה, סוחר, נוטות, ספורט. דגלי האיתות: סימנים, אותיות, ספרות. הסטנדרט (Standard) הנו דגל המלחמה, המסמן את השרות (ים, יבשה, אויר). סטנדרטים אישיים הנם דגלים של ראשי המדינות ומשפחות מלכותיות. הם מונפים על אניות במקרים של נוכחות אנשים אלה עליהן, ומונפים על התורן העיקרי. גם דגלי האדמירלים וקומודורים מונפים על התורן העיקרי.

דגל לאומי (Ensign) הנו סמל הלאומיות או המדינה. באניות (ממונעות) מניפים דגל זה על מוט, הנמצא בחלק האחורי המרוחק או בקצה העליון של הגף העיקרי. בספינות (מפרש) בעת עגינתן – על מוט הדגל שבירכתים, ובהפלגה – בראש התורן האחרון. בספינות מפרש – כמו «סקונר», «בריג» וכו' – על הקצה העליון של גף התורן האחרון.

דגלון (Jack) הנו על פי רוב דגל לאומי קטן או דגל של חברת אניות, שאינו מסמל דבר מסוים ומשמש למטרות

שונות. דגלון מונף על ראש התורן העיקרי ובנמל – על מוט הדגל אשר בחרטום.

נס (Pennant או Pendant) הוא דגל ארוך מחודד, המשמש בעיקר לאיתות.

דגל-הבית (House Flag) הוא דגל המבדיל בין חברות האניות השונות. כל האניות של חברה מסוימת נושאות את אותו דגל-הבית. דגל זה משמש כסימן לנווטים או למפקדי רציף בנמל, וכמו כן משמש כסימן היכר בפגישה עם אניות אחרות. דגל-הבית מונף בראש התורן. במפרשיות של העבר היו נוהגים להניף דגל-הבית שונה על ספינותיה השונות של אותה החברה, אבל העובדות בקוים שונים.

נס-דאר (Mail Pennant). האניות הרשאיות לשאת דגל זה הן רק אניות המובילות דאר והקשורות בחוזה עם משרד דאר רשמי. כרגיל מניפים דגל זה על ראש התורן העיקרי. אולם, אם מקום זה תפוס, מניפים אותו בצד הימיני של הזרוע (Yard) התורן העיקרי.

בורז'י (Burgee) – משמש בעיקר למועדוני שיטים והוא דגל קטן, מרובע, לעתים בצורת נס או מרובע בעל שפה חיצונית שסועה. ביכטות הבורז'י הוא על פי רוב בצורת נס. דגלי קומודור וכו' לרוב שסועים.

סטרימר (Streamer) הוא דגל צר מאד וארוך. דגל-חבר (Member's Flag) הוא הדגל האישי, השייך לחבר מועדון השיטים.

נסים מיוחדים (Special Pennant). בעת הימצא כמה אניות מלחמה בנמל – האניה, אשר בה נמצא הקצין הגבוה ביותר, נושאת נס מיוחד על הצד הימיני של הזרוע, נוסף לשאר הדגלים.

בשעה שאניות עוגנות בנמלים או מעגנים, מונפים
נימוסי דגלים הדגלים הלאומיים בשעה 0800, ואם מזג האוויר
מרשה, משאירים אותם מונפים במשך כל היום
ובערב, עם שקיעת החמה, מורידים אותם. אם אניה זורקת
עוגן או מתחילה בהפלגה לפני או אחרי השעות הנ"ל, אולם
יש די אור כדי שהדגלים ייראו, מקדימים להניפם או מאחרים
להורידם.

בצי המלחמתי, כשאניה בים, מונף הדגל 24 שעות ביממה.
כל אניה בדגל ישראלי מניפה את דגל הצי הסוחר הישראלי
בכל מקרה שהיא נכנסת לנמל זר או עוזבת אותו. אניות
פחות מחמישים טון תפוסה (G.R.T.) וספינות דיג זכאיות לא
להניף את הדגל, בשעה שהן נכנסות לנמל ישראלי או יוצאות
ממנו.

בשעה שמניפים את הדגל בבוקר או מורידים אותו בערב,
על כל סירות מנוע, הנמצאות בתנועה בקרבת אניה מלחמה
ישראלית או זרה, להפסיק את המנעים; על סירת משוטים
לזקוף את המשוטים; על סירות מפרש לשחרר לגמרי את
המיתרים ועל ההגאי או הקצין להצדיע, עד שהדגלים יהיו
מונפים או מורדים לגמרי.

אין מניפים דגל צי הסוחר בסירות חתירה בעלות פחות
מארבעה משוטים.

תהליך הנפת דגל הצי המלחמתי והורדתו הוא כדלקמן:
5 דקות לפני ההנפה או ההורדה מניפה אניה מפקד השייטת
או אניה מפקד הבכור במקום את דגל ההכנה היחידי על הזרוע
העליונה. כל האניות משיבות בנס התשובה. בזמן המיועד
להנפה או להורדה תוריד אניה מפקד השייטת את דגל ההכנה.
כל האניות מורידות את נס התשובה ומניפות או מורידות דגל
הצי המלחמתי, לאט וברוממות.

כל הקצינים של חיל הים, המפקדים על סירות הנמצאות
בתפקיד, מניפים נס על חרטום סירותיהם. בזמן שקצינים
בעלי דרגות נמצאים בסירות בשעת תפקידם, יש להניף על
חרטום הסירה נס ההולם את דרגתם של הקצינים.
בשעה שמושל, קצין צבא, דיפלומט או קונסול, אשר להם
דגלים מיוחדים, נמצא בסירה, יש להניף על חרטומה את הדגל
ההולם את האישיות שבסירה.

על האניה בים יש להניף את הדגל, בשעה שהיא פוגשת
או עוברת אניה אחרת, בקרבת החוף, וביחוד בשעה שהיא
עוברת או מתקרבת לנמלים, לערים, למגדלי אור או למצודות.
במקרה שפוגשים באניה או בספינה אשר נושאת את
דגלה, יש להרים מיד את הדגל ולהורידו רק לאחר
מתן שהות מספקת לאניה המתקרבת להבחין בו.
בשעה ששתי אניות נפגשות, מחליפות הן ביניהן ברכות
כדלקמן:

בשעה שהאניות נמצאות אחת מול חברתה, מורידים לאט-
לאט את הדגל עד חצי התורן תוך שמירה על המעלן שיהיה
מתוח, ובשעה שהברכה נתקבלה על ידי האניה השניה, מחזירים
אותו לאט-לאט למקומו.

בימים עברו נהגו ספינות מפרש לקפל את המפרש העליון
לאות ברכה.

קשה לקבוע חוקים בל יעברו ביחס להחלפת ברכות, אולם
כרגיל נוהגים:

1. בעל דרגה נמוכה מברך תחילה את בעל הדרגה הגבוהה יותר.
2. אניות סוחר מברכות תחילה אניות מלחמה. במקרה שאניות
מלחמה מפליגות בשייטת, הברכה מכוונת לאניה הדגל.
3. כרגיל מברכים רק פעם אחת, אולם אם נפגשים באניה
המניפה דגל מלכותי או דגל של נשיא יש לשלש את הברכה.

4. כאשר שתי אניות השייכות לחברה אחת נפגשות בים או בנמל, זו שמפליגה מהארץ מברכת ראשונה את זו השטה בכוון לארץ.
 5. אין אניות סוחר השייכות לחברות שונות מחויבות להחליף ברכות, אבל עליהן להראות את דגלן.
 6. בשעה שסירות של מועדוני שיט שונות נפגשות בים, על מפקדי השיטות בלבד להחליף ביניהם ברכות.

בצאת אניה מהנמל היא משמיעה שלש צפירות צפירה פרידה וברכה ארוכות, שבמשמעותן ברכת הפרידה, בדומה להורדת הדגל והרמתו. בים, אם הנ"ל מכוון לאניה שניה, גם היא עונה כמתואר לעיל. לאחר זאת משמיעה האניה הראשונה צפירה קצרה וזה אות קבלת הברכה.

באגודות ספורט ימי נוהגים להעלות את הדגל אגודות ספורט ימי הלאומי על ראש התורן של המועדון או על מוט הדגל שמעל לבנין, עם התחלת הפעולה העונתית. יש להוריד את הדגל מיד בגמר הפעולה העונתית, — התאריכים לכך נקבעים על ידי מפקד האגודה. יום-יום מעלים ומורידים את הדגל לפי פקורתו של הקצין התורני. הרמת הדגלים של צי הסוחר על סירות וספינות האגודה בנמל נעשית בד בבד עם הרמת הדגל על התורן הראשי של המועדון. סירות בעלות תורן אחד מניפות את הדגל האישי של בעליהן, בשעה שהן מפליגות בשייטת, ובשעת עגינתן מניפות הן את דגל המועדון. בשעת התחרות פנימית של מועדון השייט אין הכרח להעלות את הדגל של צי הסוחר.

קיומו של דגל מחייב מתן כבוד הראוי לדגל חוקת הדגל וקיומה של «חוקת הדגל», הפוסקת הלכות בענין הנפתו של דגל וכללים לנהוג עמו בהודמנויות שונות לא רק באניה (בים או בנמל), אך גם בחוף, במוסדות, במסדרים, בבנינים וביחידים.

בימים דגולים, לכבוד מאורע לאומי חשוב, מניפים את הדגל הלאומי על בניני מוסדות ממשלתיים או צבוריים ועל בתים פרטיים. לכך נקבעו בכל ארץ ואומה ימים ומועדים, הקשורים ביסוד המדינה, יום גאולת העם או מאורע היסטורי אחר. מלבד הימים הקבועים בכל שנה ושנה, מכריזים לפעמים על יום דגול חד-פעמי, למשל: ביום של שביתת נשק, כשאנשים מתהלבים ומניפים דגלים ומקשטים בהם את הרחובות, או, בהתפרסם ידיעה על מותו של מלך או נשיא, מניפים את הדגלים עד לחצי התורן לאות אבל וכו'.

יש גם ונמל, אניה, ספינה, עיר, יישוב, מוסד, אגודה או בית ספר מניפים דגל לאומי לכבוד איזה מאורע מקומי, כגון: הורדת אניה לים, בקורה של אישיות לאומית חשובה, חג הנחת אבן הפנה, חנוכת בית, יובל, סיום וכיו"ב.

הדגל הוא סמל האומה והמדינה, אות וסמל שחולקים לו כבוד, ולא קישוט בעלמא; לפיכך, הוקצה לו המקום המכובד ביותר והנראה לעין ביותר, רם ונשא על כל. וכדי למנוע עבירות על כללי הכבוד של הנפת הדגל, ראוי לפרט כמה לאווין ואיסורים בענין זה: אסור להניף דגל לאומי באניה וספינה במקום אשר לא מיועד במיוחד לכך; אסור להניף דגל בכל הזדמנות ואופן שאינם מכוונים למתן כבוד לו, וכן בתנאים המונעים מראיו את האפשרות לכבדו כראוי לו; אסור לעטוף בדגל הלאומי את דוכן הנואמים או לפרשו בחזית השולחן, לעטר מסגרות של תמונות, לכסות כסאות וספסלים, לסמר לקיר ולהכות עליו בפטיש, לקשור בו קשר, או לקמטו, או להציגו באחת הדרכים שלא בצורתו השלמה והנכונה; אסור לתלות עליו כתובות ושלטים או לכתוב עליו סיסמאות ולהניפו במקום שהוא עלול להתלכלך; אסור להשתמש בו לצרכי פרסום או לעשותו כחלק של לבוש או בגדי ספורט.

ב-9 באפריל 1953 (כ"ד בניסן תשי"ג) התקין
שר הפנים תקנות אלה (קובץ התקנות מס' 355
מ-16.4.1953):—

1. (א) לא ישתמש אדם בדגל המדינה בפומבי אלא אם—
  - (1) הדגל עשוי כמצוייר וכמתואר בהכרזה על דגל מדינת ישראל, ובמידות המצויינות בה, או במידות אחרות, ובלבד שיישמר בהן היחס שבין הדגלים המצויינים באותה הכרזה;
  - (2) הדגל הוא במצב ראוי לשימוש בכבוד;
  - (3) השימוש בדגל הוא במקום, בזמן, במסיבות ובצורה שאין בהם משום פגיעה בכבוד הדגל.
- (ב) דגל המדינה העשוי כדין מותר להשתמש בו בכיסוי ארונו של נפטר שהלוויתו נערכת מטעם המדינה או צבא ההגנה לישראל.
2. (א) לא יניף אדם את דגל המדינה על תורן* אלא אם אורך תורן הוא פי שלושה בקירוב מרחבו של הדגל.
- (ב) לא יניף אדם את דגל המדינה אלא בקצהו העליון של התורן, אך מותרת הנפתו באמצעותו של התורן לאות אבל.
3. (א) לא יניף אדם את דגל המדינה עם דגלים אחרים בקבוצה אחת אלא מתוך שמירה על כללים אלה:
  - (1) לא יונף דגל המדינה ודגל אחר על תורן אחד;
  - (2) דגל המדינה יונף בצד ימין, כשפני המניף מן המבנה החוצה, או בתוך;
  - (3) שום דגל לא יהיה גדול במידתו מדגל המדינה ולא מורם ממנו;

* הכוונה היא לא «תורן», אלא «מוט הדגל». (הערת המחבר.)

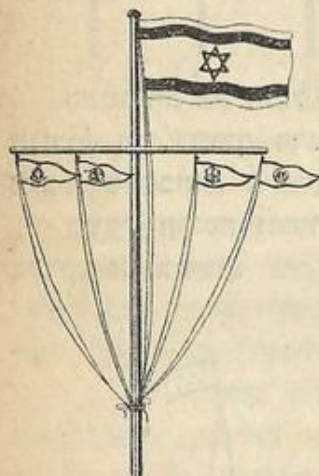
(4) תרנו של שום דגל לא יהיה ארוך מתרנו של דגל המדינה;

(5) דגל המדינה יורם ראשון ויורד אחרון.

(ב) לא יניף אדם את דגל המדינה עם דגלי מדינות או אומות אחרות, אלא אם יהיו כל הדגלים שווים בגדלם.

גובה של קצהו העליון של מוט הדגל או ראש התורן מעל סיפון, רצפה או אדמה צריך להיות לא פחות מפי ארבעה מאורך הדגל.

הדגל
והתורן

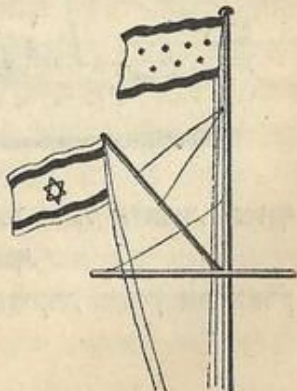

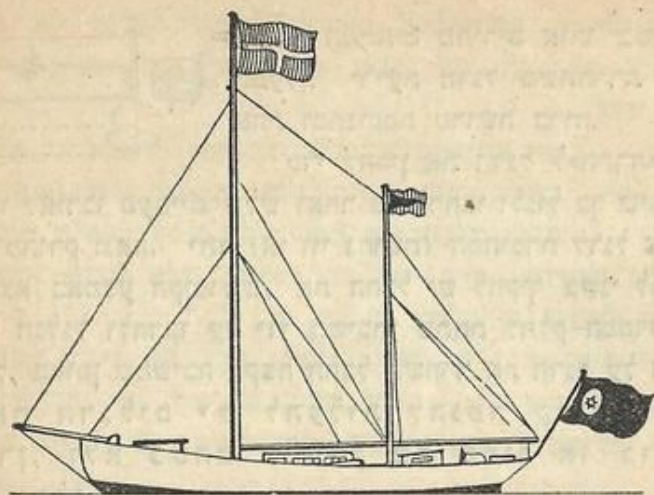
אין מניפים דגלים של אומות שונות מעל תורן אחד. מותר להניף על תורן אחד דגל לאומי עם דגלי ארגונים והסתדרויות, אבל הדגל הלאומי צריך להתנוסס בראש התורן, והשאר — למטה ממנו.

באניות ובמתנות מניפים על תורן אחד מספר דגלים, אך יש לשמור בקפדנות שכל דגל יהיה במקומו הנכון.

בשעת הנפתם של דגלים לאומיים אחדים, יש להקפיד על גודלם שיהיה שווה ולהניפם על תורן מיוחד, כל אחד מהם. המנהג הבינלאומי אוסר להניף דגל של אומה אחת גבוה יותר מאחרים.

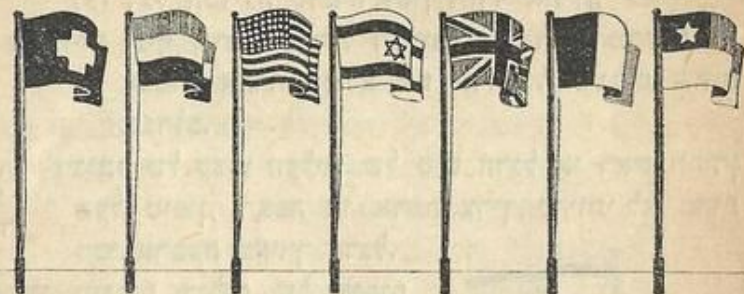
אם יש להניף מספר דגלים, מעלים אותם בבת אחת, או ראשון הדגל

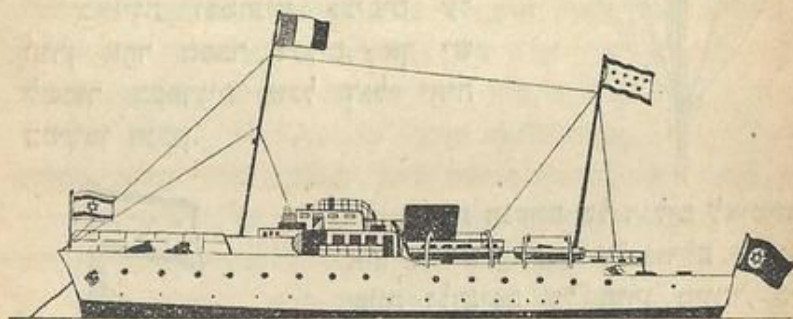

דגל הבית, המציין את החברה שהאניה שייכת לה, מונף על ראש התורן האחרון. את העלאת הדגל הלאומי על המוט או על התורן יש לעשות בקצב אטי ובטקס מתוכנן. בשעת הנפת דגל לאומי רצוי שיהיה פרוש ולא מקופל. את המעלן יש לבדוק לפני ההנפה, בכדי למנוע סיבוך העלול לפגוע בטקס. אם ההנפה מלווה בנגינת כבוד של ההימנון, מכוונים את משך ההנפה למשך הנגינה (או תרועת הצוצרה) וסיומה חל עם השמעת הצליל האחרון של הנגינה (או התרועה). אם נעשית ההנפה לקול תוף בלבד, מכוון המתופף את סיום התפוף לרגע בו מגיע הדגל לראש התורן. דגלים רגילים מעלים לראש התורן בשעה שהם מקופלים, ופותחים אותם על ידי משיכה במעלן ברגע הדרוש (כשהדגל הלאומי מגיע לראש התורן). סדור זה מקל את הרמת דגלים גדולים ומנוע בעדם להתקל או להסתבך בכל מיני חבלים או כבלים של האניה. לשם כך מגולל הדגל וקשור קשר רופף,

הלאומי ואחריו שאר דגלים. סדר ההורדה הוא הפוך, דהיינו: הדגל הלאומי צריך להיראות האחרון.

כשמניפים את הדגל הלאומי בתוך קבוצת דגלים של ערים, אגודות וכו', צריך הדגל הלאומי להמצא באמצע או להיות הגבוה שבקבוצה. בשעת ההנפה וההורדה יש לדקדק מאד שהדגל לא יגע בקרקע או בסיפון.

את נתינות האניה אפשר לקבוע לפי הדגל הלאומי, המונף על מוט הדגל בירכתי האניה או על הגף. דגל המדינה, המונף בראש התורן העיקרי, מציין את הארץ אליה מפליגה האניה.

העליון להיות סמוך ככל האפשר לקצהו העליון של המוט. כשהדגל מונף עד חצי גבהו של התורן (או מוט), הרי זה לאות אבל.

אין מרכינים את הדגל הלאומי, אלא במות אישיות הרכנת הדגל דגולה בעם, ואסור ליחיד, למוסד או לאגודה לנהג מנהג של הרכנה במות עליו אפילו האיש היקר לו ביותר. אגודות, שיש להן דגל מיוחד (לא הדגל הלאומי), זכאיות לעשות כן בדגלן זה ורק בו.

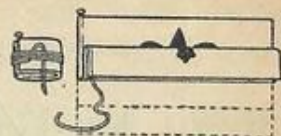
על משך הזמן של המרכן לאות אבל אין דינים מפורשים והכל לפי הנסיבות. בדרך כלל, מרכינים את הדגלים עם קבלת הידיעה על הפטירה ועד תום הלוויה, או בשעות הלוויה עצמה.

דרך הנפתו של הדגל והרכנתו היא כדלקמן: מעלים אותו בקצב רגיל עד ראש התורן ולאחר מכן מורידים אותו בקצב איטי עד חצי הגובה. חצי הגובה או «חצי התורן» פירושו, שחצי רוחבו של הדגל נמצא בחצי הגובה שבין ראש התורן והטבעת עם ברוזים, שאליהם קושרים את המעלן, או שבין ראש התורן ועקבו, באם הברז נמצא על ידו. בתורן עם זרוע, חצי הגובה הוא אמצע שבין ראש התורן ונקודת ההצטלבות.

עצם המנהג של הרכנת דגל בא מהמאה ה-17, כאשר נהגו אניות בריטיות להרכין את הדגל במות קברניטן. יש כמה הסברים למנהג זה. יש הרואים בכך סמל של רשלנות ואזלת יד, שהם מסימני האבל. באניה, למשל, הרי זו תמונה מוחשית: הדגל, שצריך להתנוסס

וברגע המתאים מתירים אותו במשיכת המעלן. יריעת הדגל משתחררת בבת אחת ומתנופפת פרושה ברוח.

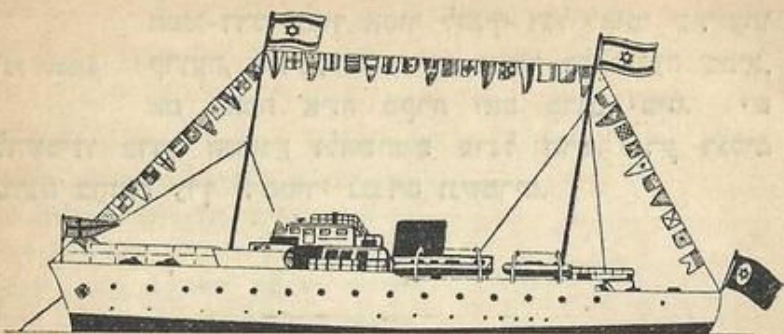
כדי להכין את הדגל ל«התרה», יש לקפלו לאורכו פעמיים-שלוש ואחר כך לרחבו ולגול כך שיתקבל גליל מהודק ונאה. יתד (או ווי נחושת) המחוברת לדגל צריכה להימצא באמצע הקיפולים; את החבל יש להקיף בשני לפופים סביב הגלגל ולהדקו על ידי משיכתו מתחת לחלק המהדק את הגליל, באופן שמשיכה בקצה החבל תשחרר את הדגל על נקלה. את הדגלים יש להעלות להנפה קרוב לראש התורן, ולא כשהם במרחק מה ממנו או ברשול של מעלן.

כשהדגל הלאומי נישא בתהלוכה או בהפגנה, צועד הדגלאי בראש, כאשר מוט הדגל לפחות פי 2/3 מרוחבו של הדגל. כדי לאפשר נשיאה יציבה ותקינה של הדגל, יש להתקין חגורה מיוחדת ובה בית שקע לתקוע בו את המוט. בעבור התהלוכה או ההפגנה לפני הבמה שעליה מצויים מקבליה, חולקים הדגלאים, פרט לנושא הדגל הלאומי, כבוד למקבלי התהלוכה על ידי הרכנת הדגל. נושאי הדגל הלאומי מסתפקים בהסבת עיניהם למקומה של הבמה.

אין מרכינים שום דגל בשעת נגינתו או שירתו של ההימנון הלאומי.

ושוב: הדגל המונף על התורן מעלים אותו עד הנקודה העליונה ביותר של התורן. דגל הקשור למוט צריך חלקו

האחרון ומשם לקצה הירכתיים. באניה בעלת תורן אחד – מקצה הקנה לראש התורן ומכאן לירכתיים. אם לאניה זרועות, שורת הדגלים מתחילה מהמים לפני החרטום ועולה לראש התורן ומכאן לקצה הזרועות משני הצדדים.

בשעה שמסדרים את הדגלים לקישוט, יש לשים לב לצורתם וצבעם. המרחק בין הדגלים צריך להיות תמיד שווה ומספר הדגלים המרובעים בין דגלים משולשים גם הוא שווה. שני הדגלים השסועים נמצאים בכל קצה של השורה. חבלים מיוחדים שומרים על השורה מלקבל קשת.

לשם קישוט אניה אסור להשתמש בדגלים לאומיים. מותר להניף בראש התורן את הדגל הלאומי של אותה ארץ, אשר בנמלה עוגנת האניה.

אין לקשט אניה בצורה הנ"ל בשעה שהיא נמצאת בתנועה, אבל מותר להשאיר את הדגל הלאומי על ראש התורן. אין להשתמש בדגלים לא-ימיים מאיזו צורה שהיא לשם קישוט.

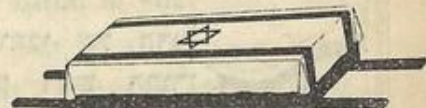
בעת עריכת תפילה באניה, יש להעלות את דגל צי הסוחר וכמו-כן את הדגל הלאומי של הנוסעים המשתתפים בתפילה. תפילה.

ברמה, אינו מונף אלא למחצה והמעלנים קשורים ברשלנות. יש גם פירוש אחר: הרכנת הדגל סימן לתבוסה – המנצח מניף את דגלו שלו מעל לדגלו של המנוצח. כאן «המנצח» הוא המות, ובהירכין הדגל – מתנפנף, כביכול, בראש התורן האות המסמן את המות.

כאשר מורידים את הדגל, אשר מונף עד לחצי התורן, מעלים אותו בקצב מהיר עד ראש התורן ואחר כך מורידים אותו בקצב אטי (כרגיל).

אסור להשתמש בדגל שחור לאות אבל, אבל מותר לשם האבל לקשור לראש המוט של דגל שני סרטים שחורים, שאורכם כרוחב הדגל. על דגלים לאומיים אין עונדים סרטים שחורים, אלא לפי הוראת ראש המדינה.

מנהג הוא לעטוף את ארון המת בדגל לאומי, כשהאומה רוצה לחלוק לו כבוד אחרון. את הדגל יש לשים על הארון רק בעת הלוויה, כיון שלפי המנהג היהודי נוהגים להשכיב את הנפטר על הקרקע, ואסור שהדגל הלאומי יגע בקרקע.

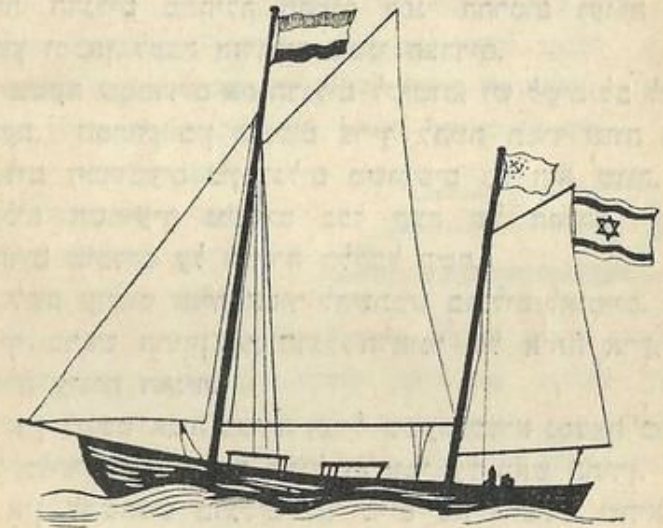

הארון צריך להיות מכוסה באורכו של הדגל. אסור להוריד את הדגל לתוך הים או הקבר יחד עם גווית המת.

נוהגים, שלא לשים על הדגל הלאומי שעל גבי ארון המת זרים, ענפים וכל קישוט אחר.

לעתים מקשטים את האניה בהתאם למערך שלה. קישוט אניה דבר זה נעשה על ידי הרמת דגלים בצורת קשת. במקרה זה, באניה בעלת שני תורנים שורת הדגלים עוברת מקצה הקנה לראש התורן העיקרי, מכאן לראש התורן

מפני דרכי כבוד אסור להניף דגל לאומי שיריעתו
 דגל שנפגם קרועה בלויה, דהויה או פגועה כל פגיעה שהיא,
 אם מחמת איזה מקרה ואם מרוב ימים. יש
 להשמידו בדרך הנהוגה ולהשתמש בדגל חדש. רק דגלים
 שהנם בחזקת ערך היסטורי נגנזים ונשמרים.

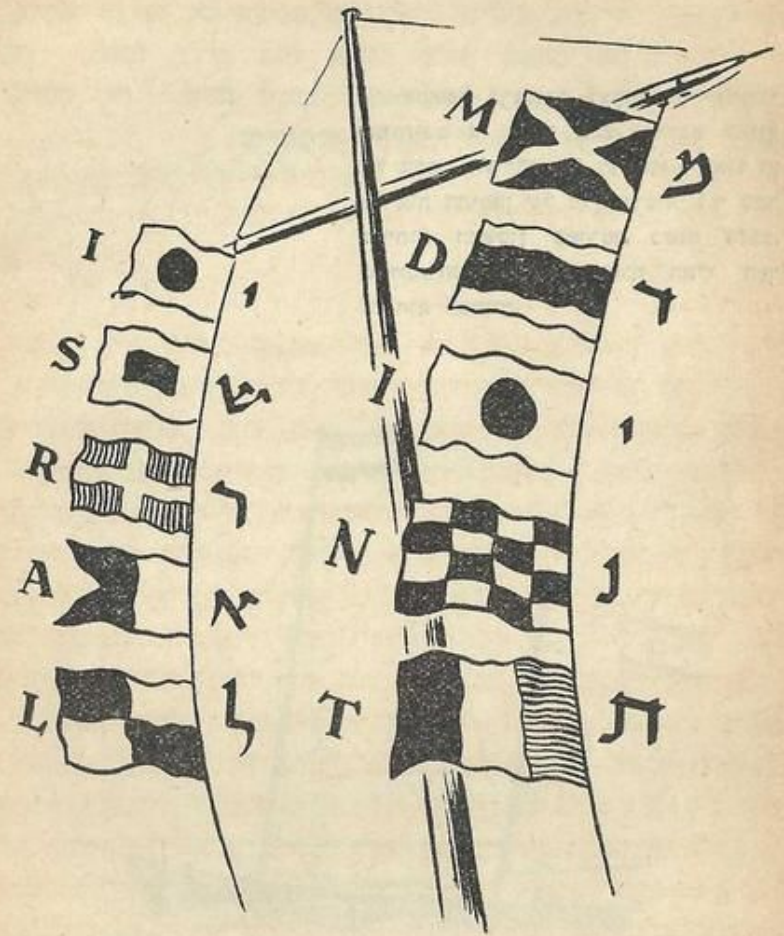
ספינת בית הספר הימי בפיקוח ממשלתי,
 הרשאית להניף את הדגל הלאומי במקום דגל צי הסוחר.

«כאשר ברצונכם לאסוף את קברניטי
 אניותיכם או לדבר אהם, עליכם להניף
 על התורן העיקרי דגל מרובע» — אלו הן
 הוראות התחתון של מלך צרפת, לפי ספר
 האיתות הראשון שפורסם בשנת 1543.
 מההתחלות הבלתי-מלוטשות האלו הפך
 האיתות לאמנות.

פרק ב.

הקוד הבינלאומי לאיתות.

1. איתות-ראיה (Visual Signaling) - הנה כל שיטה שמשתמשים בה למטרת קשר מעל פני המים ואשר העברתה ניתנת לראיה.
2. איתות-קול (Sound Signaling) - הנה כל שיטה אשר לפיה נשלח איתות במורס, אם באמצעות צופר, שריקה, שופר, פעמון או מכשיר-קול אחר.
3. תשדורת (Message) - מתייחסת לכל צורה של קשר הנשלח על-ידי טלגרף, איתות-ראיה, רדיו-טלגרף או על-ידי רדיו-טלפון.
4. תשדורת בקוד (Coded Message) - הנה תשדורת אשר תכנה מורכב מספרות או מאותיות במקום מלים ברורות ואשר אפשר להבינה רק אחרי פענוח.
5. תשדורת בשפה ברורה (Plain Language) - הנה תשדורת ברורה ומובנת ללא כל צורך של פענוח.
6. מחבר (Originator) - הנו הסמכות הנותנת את ההוראה למשלוח תשדורת.
7. אנית-חבור (Ship of Origin) - הנה אניה אשר דרכה מוסר המחבר תשדורת לשדור, ללא התחשבות בשיטת הקשר לפיו נעשתה הפעולה.
8. אנית-שדור או תחנה (Transmitting Ship or Station)

תשדורת «מדינת ישראל» בדגלים של הקוד הבינלאומי לאיתות (לפי האלף-בית העברי)

- כאשר זה מונף עד לקצה הגובה של המעלן.
22. מרווח (Tackline) - הנו חבל באורך 6 רגל, המשמש כדי להפריד בין כל קבוצת דגלים, אשר אם לא תופרדנה תהיה משמעותן שונה מזו שמתכוונים לה.
23. כיוונים (Bearings) - כיוונים הניתנים על-ידי אניה והמציינים מטרה או עמדה נחשבים תמיד כדבר הנעשה מהאניה המאותתת או מנקודת ההפלגה, אולם - ללא יוצא מהכלל - מצביעים כלפי המטרה.
24. כיוונים וקורסים (Bearings and Courses) - הנם יכולים להיות אמיתיים או מגנטיים, אולם תמיד יהיו אמיתיים, אם לא נאמר אחרת.
25. כיוון איתות (Bearing Signal) - מכיל קבוצת מספרים ואשר לפניה מופיע האות X.
26. כיוון יחסי (Relative Bearing) - הנו הכיוון המתייחס לקו האורך של האניה, מהחרטום עד לירכתיים, אשר משם נעשה הכיוון; אפשר למדוד לפי מעלות או נקודות מצפן מהחרטום לירכתיים בכל צד של האניה.
27. קורס איתות (Course Signal) - מכיל קבוצת מספרים ואשר לפניה מופיעה קבוצה מתאימה מהקוד.
28. אות הזמן (Time Signal) - מכיל קבוצת מספרים אשר לפניה מופיע האות T.
29. אות המקום (Position Signal) - מכיל קבוצת מספרים אשר לפניה מופיעה האות P.
30. אותות היכר (Signal Letters) - הנם האותות המכוונים לאניה או לאוירון למטרת זהוי.
- האיתות בין אניות, אוירונים ותחנות חוף יכול להיעשות על-ידי איות (שדור הידיעות מלה-מלה ואות-אות). במקרה שהתחנה המשדרת והתחנה

החוקים
לנהול האיתות

- הנה אניה אשר למעשה שדרה את התשדורת.
9. מעון (Addressee) - הנו בעל הסמכות שאליו נשלחת התשדורת.
10. אניית הכתובת (Ship of Destination) - הנה האניה או התחנה אשר קבלה באופן סופי את התשדורת למעון.
11. אניה מקבלת (Receiving Ship) - הנה אניה או תחנה אשר למעשה קוראת את התשדורת.
12. תהליך (Procedure) - מציין את הכללים אשר לפיהם מקיימים את השימוש באיתות.
13. אות תהליך (Procedure Signal) - הנה אות שנוצרה כדי להקל את השימוש באיתות.
14. תאריך החבור ושעתו (Time of Origin) - הנו הזמן שנקבע כאשר ניתנה הוראה לחבור תשדורת.
15. תאריך משלוח ושעתו (Time of Dispatch) - הנו הזמן שנקבע כאשר אניית השדור משלימה למעשה את העברת התשדורת.
16. תאריך הקבלה (Time of Receipt) - הנו הזמן שנקבע כאשר האניה המקבלת משלימה קבלת התשדורת.
17. קבוצה (Group) - מציינת אות חיבור אחד או יותר, או מספרים, אשר לכשעצמם מהווים איתות נפרד.
18. קבוצה מספרית (Numeral Group) - מכילה מספר אחד או כמה מספרים יחד.
19. הנף (Hoist) - מכיל קבוצה אחת או יותר של דגלים המוצגים יחד.
20. חצי הגובה (At the Dip) - איתות מתפרש להיות בחצי הגובה, כאשר הוא מונף כדי מחצית הגובה של המעלן.
21. למעלה (Close Up) - איתות מתפרש להיות למעלה,

הקוד הבינלאומי לאותות

A		א	L		ל	W		ו
B		ב	M		מ	X		1
C		צ	N		נ	Y		2
D		ד	O		ה	Z		3
E		ה	P		פ			4
F		ו	Q		ק			5
G		ג	R		ר			6
H		ח	S		ש			7
I		י	T		ת			8
J		י	U		ט			9
K		כ	V		כ			0

מספרים

מחליפים:

מחליף ראשון

מחליף שני

מחליף שלישי

דגל הקוד ונס התשובה

המקבלת הן מאותה ארץ, הרי השדור נעשה בשפה של ארץ מוצאם. שדור בין תחנות מארצות שונות נעשה על-פי-רוב באנגלית. היות ורבים האנשים שהשפה האנגלית אינה ידועה להם, דבר זה מקשה על השדור בשפה זו. מלבד זה, הוכח מתוך הנסיון שאיתות ע"י איות הוא ארוך מדי, ורוב השדורים בדרך זו נכשלו. לכן הוחלט על חבור קוד בינלאומי לאיתות, שיאפשר שדור ידיעות בדרך קצרה יותר ע"י סימנים מוסכמים. היו כמה קודים כאלה, אבל אף אחד מהם לא היה משוכלל די צרכו ומקובל באופן בינלאומי. הקוד הבינלאומי החדש הושלם בדצמבר 1930 ונכנס לשימוש מ-1 לינואר 1934. הוא מקובל בשבע הארצות: אנגליה, צרפת, גרמניה, איטליה, יפן, ספרד ונורבגיה. ספר הקוד מתורגם לשבע השפות של הארצות הנ"ל. שיטות האיתות הן שלש: (א) איתות בסימני מורס ע"י דגל, אור או קול; (ב) איתות בסימני סמפור; (ג) איתות בדגלי קוד. (א) איתות בסימני מורס.

הסימנים המורים את האותיות והמספרים של המורס הבינלאומי מורכבים משני יסודות: נקודה (dot) וקו (dash). הסימן של אות או מספר הוא נקודה או קו, או צרוף של נקודות וקוים. באיתות בסימני מורס צריכים להתקיים יחסי הזמן הבאים בנקודות, בקוים וברוחים שביניהם: (1) נקודה נחשבת כיחידת זמן; (2) קו שווה לשלש יחידות; (3) רווח הזמן בין שני יסודות (נקודה או קו) שווה ליחידה אחת, בין שני סימנים שלמים - ל-3 יחידות ובין שתי מלים - ל-5 יחידות. (ב) איתות בסימני סמפור.

סימני סמפור נעשים על-ידי סמפור מכני או על-ידי אתת, המחזיק שני דגלים בשתי ידיו ויוצר את האותיות על-ידי הרמת ידיו לכיוונים שונים ביחס לגוף. (ג) איתות בדגלי הקוד.

דגלי הקוד הם 40: 26 דגלי אלף-בית, דגל דגלי הקוד לכל אות של האלף-בית הלטיני, מ-A עד Z (Alphabetical Flags); 10 דגלי מספרים, דגל לכל מספר, מ-0 עד 9 (Numeral Pendants); 3 דגלים מחליפים (Substitutes); וס התשובה (Code Flag & Answering Pendant). לדגלי האלף-בית צורת מלבן, מלבד הדגלים A ו-B, שלהם צורת מלבן שסוע. לדגלי המספרים ולדגל התשובה צורת משולש מוארך קטוע. לדגלים המחליפים צורת משולש קצר. הצבעים שמשמשים בהם בדגלי הקוד הם: אדום, צהוב, לבן, כחול ושחור.

לצי מלחמה יש דגלי איתות וקוד משלהם, שמשמשים בהם למסירת פקודות והוצאה לפועל של פעולות. האלחוט לא מילא את מקום השיטות המיושנות האלה של פקוד הצי, הואיל ומכשירי אלחוט עלולים להינזק על-ידי האויב, לעומת זאת אי-אפשר להפריע לאיתות בדגלים שנראים יפה במרחק. דגלי הקוד לפי האלף-בית:

P פסל	U טיח	A אלף
W צפור	I יונה	B בעז
Q קרח	K כרמל	G גימל
R רוח	L לאה	D דוד
S שמיר	M משה	O הגר
T תלם	N נשר	E וו
F, V, X, Y אינן מופיעות באלף-בית.	C סמך	Z זאב
	J עין	H חיה

לכל ארץ יש סימן אחד או שני סימנים, אשר סימני ארצות מורכבים מאות אחת או משתי אותיות. הטבלא הבאה מראה את הסימנים של הארצות.

VH-VM	אוסטרליה Commonwealth of Australia	OE	Austria אוסטריה
VO	ניו-פאונדלנד Newfoundland	OF-OH	Finland פינלנד
VP-VS	מושבות בריטניה British Colonies and Protectorates	OK	צ'כוסלובקיה Czechoslovakia
VT-VW	הודו הבריטית British India	ON-OT	בלגיה ומושבותיה Belgium and Colonies
VX-VY	קנדה Canada	OU-OZ	דנמרק Denmark
W	ארצות הברית United States of America	PA-PI	הולנד Netherlands
XA-XF	מקסיקו Mexico	PJ	קירסאו Curaçao
XG-XU	סין China	PK-PO	הודו ההולנדית Dutch East Indies
XY-XZ	הודו הבריטית British India	PP-PY	ברזיל Brazil
YA	אפגניסטן Afghanistan	PZ	סורינם Surinam
YB-YH	הודו ההולנדית Dutch East Indies	Q	(קצורים) (Abbreviations)
YI	עירק Iraq	R	ברית המועצות Soviet Socialist Republics
YJ	ניו-הברידיים New Hebrides	SA-SM	שוודיה Sweden
YL	לטביה Latvia	SO-SR	פולין Poland
YM	עיר חפשית דנציג Free City of Danzig	ST-SU	מצרים Egypt
YN	ניקרגואה Nicaragua	SV-SZ	יוון Greece
YO-YR	רומניה Romania	TA-TC	תורכיה Turkey
YS	רפובליקה סלודור Republic of El Salvador	TF	איסלנד Iceland
YT-YU	יוגוסלביה Yugoslavia	TG	גואטמלה Guatemala
YV-YW	ונצואלה Venezuela	TI	קוסטה ריקה Costa Rica
		TK-TZ	צרפת, מושבותיה וארצות חסותיה Colonies and Protectorates
		U	ברית המועצות Soviet Socialist Republics
		VA-VG	קנדה Canada

HC	אקוודור Ecuador	4XA-4ZZ	Israel ישראל
HH	רפובליקה האיטי Republic of Haiti	CA-CE	Chile צ'ילי
HI	רפובליקה דומיניקנית Dominica Republic	CF-CK	Canada קנדה
HJ-HK	רפובליקה קולומביה Republic of Colombia	CL-CM	Cuba קובה
HP	רפובליקה פנמה Republic of Panama	CN	Morocco מרוקו
HR	רפובליקה הונדורס Republic of Honduras	CO	Cuba קובה
HS	סיאם Siam	CP	Bolivia בוליביה
HV	עיר הותיקן Vatican City State	CQ-CR	מושבות פורטוגליות Portugese Colonies
HZ	הג'ז Hedjaz	CS-CU	פורטוגל
I	איטליה ומושבותיה Italy and Colonies	CV-CX	אורוגואי Uruguay
J	יפן Japan	CY-CZ	קנדה Canada
K	ארצות הברית של אמריקה United States of America	D	גרמניה Germany
LA-LN	נורבגיה Norway	EA-EH	ספרד Spain
LO-LW	רפובליקה ארגנטינה Argentine Republic	EI	מדינת אירלנד החופשית Irish Free State
LX	לוקסמבורג Luxemburg	EL	רפובליקה ליבריה Republic of Liberia
LY	ליטא Lithuania	EP-EQ	פרס Persia
LZ	בולגריה Bulgaria	ES	אסטוניה Estonia
M	בריטניה הגדולה Great Britain	ET	חבש Ethiopia
N	ארצות הברית של אמריקה United States of America	EZ	חבל הסאר Territory of the Saar
OA-OC	פרו Peru	F	צרפת, מושבותיה וארצות חסותיה France and Colonies and Protectorates
		G	בריטניה הגדולה Great Britain
		HA	הונגריה Hungary
		HB	הברית השוויצרית Swiss Confederation

אפשר להשתמש בסימני האניות לשתי מטרות:
 השימוש (א) לדבר אל האניה ו-(ב) לדבר על האניה.
 באותות היכר בשעה שמדברים אל האניה, הסימן שלה בא לפני
 הידיעה. בשעה שמדברים על האניה, הסימן שלה בא אחרי
 הידיעה. לדוגמה: -

לאניה «בורמה» הסימן JHCT - אניה יפנית, כי הסימן
 שלה מתחיל ב-J; לאניה «אולימפיק» הסימן GLSQ - אניה
 בריטית, כי הסימן שלה מתחיל ב-G. לקבוצת דגלים IJE
 המובן: «באיזה תאריך את מפליגה?» אם אותתו את הקבוצות
 JHCT (1) ו-IJE (2), המובן הוא: «לאניה בורמה, באיזה
 תאריך את מפליגה?» העובדה, שהסימן JHCT בא לפני
 הקבוצה IJE, מראה שהידיעה נועדה לאניה שסימנה JHCT.
 אם אותתו את הקבוצות GLSQ (1), IJE (2) ו-JHCT (3), המובן
 הוא: «לאניה אולימפיק, באיזה תאריך האניה בורמה מפליגה?»
 על מנת לזכות בזמן, נוהגים לעתים להניף בבת-
 אחת כמה קבוצות דגלים. מקום הקבוצות האלה
 הוראות כוללות יכול להיות כדלהלן:

- א. ראש התורן.
  - ב. על הכבל הבין-תורני (העובר בין ראשי שני התרנים) או
 בין ראש התורן העיקרי וגשר הפקוד (Triatic Stay).
  - ג. על הזרוע הימנית של הצלב שעל התורן הראשי.
  - ד. על הזרוע השמאלית של הצלב שעל התורן הראשי.
- כאשר הונפו על מעלן אחד יותר מקבוצה אחת של דגלים,
 הרייח בין קבוצה לקבוצה הוא 6 רגל. אם מניפים יותר
 מקבוצה אחת על הכבל שבין שני התורנים - הקבוצה הקדמית
 ביותר נקראת לראשונה. במקרה שמניפים יותר מקבוצת דגלים
 אחת על הזרוע של הצלב וכל קבוצה היא על מעלן מיוחד -
 קוראים לראשונה את הקבוצה המונפת לצד החיצוני של האניה.

ZP	Paraguay	פרגואי	ZA	Albania	אלבניה
ZS - ZU	Union of South Africa	דרום-אפריקה	ZB - ZJ	British Colonies and Protectorates	מושבות בריטניה וארצות חסותה
ZV - ZZ	Brazil	ברזיל	ZK - ZM	New Zealand	ניו-זילנד

אותות היכר או אותות שהוקצבו לאניות למטרות
 אותות היכר זהוי, הם סימני האניות המורכבים מארבע אותיות.
 האות הראשונה או שתי האותיות הראשונות מראות
 את הארץ שאליה שייכת האניה. לכל אניה ואניה יש סימן
 שלה, הרשום בספר-קוד מיוחד. סימנים של אניות חדשות
 נרשמים בתוספת לספר הקוד.
 דגלי היכר של אניות קשורים יחד, כך שהם מוכנים להנפה
 בזמן הצורך. אותות היכר של אניות ישראליות:

4XVS	נחשון	4XSA	מאיר דיונגוף
4XVT	אתרוג	4XSB	הנריטה סולד
4XVU	עכו	4XSC	אברהם גרץ
4XVW	צפונית	4XVA	קדמה
4XWA	השלושה	4XVC	עצמאות
4XWB	דניאלה בורכרד	4XVD	נגבה
4XWC	רימון	4XVE	גלילה
4XWD	תמר	4XVG	אילת
4XWE	כנרת	4XVH	חיפה
4XWF	עתלית	4XVJ	דרומית
4XWG	גפן	4XVN	תל-אביב
4XWH	ירושלים	4XVO	יפו
4XQA	בן-נון	4XVP	ארצה
		4XVR	הדר

כל קבוצה או כמה קבוצות צריכות להתנפנף עד שייענו על-ידי האניה המקבלת.

האניה המשדרת צריכה להניף את הדגלים במקום שייראו ברור על-ידי האניה המקבלת, כלומר: במקום כזה, שהאניה המקבלת תראם לכל אורכם ושהעשן לא יסתירם.

קבוצת דגלים יכולה להיות מורכבת מאחד, משנים, קבוצת דגלים משלשה או מארבעה דגלים.

א. קבוצה של דגל אחד.

דגל אחד מציין דבר דחוף מאד או דבר בעל שימוש רב ביותר. לכל דגל אלף-בית יש, איפוא, מובן מיוחד. המובן הזה ישנו לדגל רק במקרה שהוא מורם לבורו. במקרה שקבוצת דגלים מורמה, אין לכל דגל המובן שלו, אלא לכל הקבוצה יש מובן מיוחד, הרשום בספר הקוד.

המובנים של דגלי האלף-בית הם:

A - אני מבצע נסיון של מהירות.

B - אני טוען או פורק חמרים מפוצצים.

C - כן (או חיוב).

D - התרחק ממני, אני מתנועע בקשי.

E - אני משנה את הקורס שלי לימין.

F* - אני בלתי מסוגל לשלוט באנית, התקשרו אתי.

G - אני דורש נוט.

H - יש לי נוט.

I - אני משנה את הקורס שלי לשמאל.

J - אני עומד לשלוח תשדורת בסמפור.

K* - עליך לעצור את אניתך מיד.

L* - עמוד. יש לי דבר חשוב להודיע.

M - יש רופא באניה.

N - לא (או שלילה).

O* - אדם מעבר לדופן.

P* - (Blue Peter). בנמל: על כל הנוסעים לחזור לאניה.

היות והיא עומדת להפליג. בים: אורותיך כבויים או מאירים באור חלש.

Q - (Quarantine). יש לי תעודת בריאות בלי פגם ואני

דורש הסרת הסגר.

R* - הדרך היא מעבר לאנית.

S - אני נע במלוא הקיטור אחורה.

T - אל תעבור לפני חרטומי.

U - הנך בסכנה.

V* - אני דורש עזרה.

W* - אני דורש עזרה רפואית.

X - הפסק את נסיונות השדור שלך ושים לב לשדור שלי.

Y - אניתי נושאת דאר.

Z* - משתמשים בו בשעה שרוצים להתקשר לתחנת חוף.

* את האותיות המסומנות בכוכב אפשר לשדר בסימני מורס ויהיה להן המובן הנ"ל.

לכל אות ואות המורמה לבדה יש גם מובן מיוחד, הבא בשמוש בשדור ידיעה מאניה גוררת לאניה הנגררת על-ידיה ולהפך.

אותות גרירה TOWING SIGNALS

By the Ship Towed:

ע"י האניה הנגררת:

A חבל הגרר קשור.

B הכל מוכן לגרירה.

C כן (או חיוב).

D קצר חבל הגרר.

E נהג לימין.

By the Ship Towing:

ע"י האניה הגוררת:

A האם חבל הגרר קשור?

B האם הכל מוכן לגרירה?

C כן (או חיוב).

D קצר חבל הגרר.

E אני משנה הקורס שלי לימין.

Astern	אחורנית
ET	עליך לנוע אחורנית בכל המהירות.
Bar	שרטון חול
EY	מה עומק המים מעל לשרטון החול?
Bearings	כוונים
FC	באיזה כוון ממך נמצאת הכניסה לנמל?
Boats	סירות
FD	כל הסירות אבדו. התוכל להיריד הנוטעים והצוות?
FU	דרושה לי סירת מים.
Broadcast	שידור
GE	נא לשדר את התשדורת הבאה בהודמנות הראשונה לכל האניות בסביבה.
Buoy	מצוף
GF	המצוף מתכסה בגלים וקשה לקבע מקום המצאו.
GO	האם נמצאים שם מצופים או מצופים עם מתקני אור?
Cable	כבל
GS	הכבל שלי נמצא בסכנת קריעה. אוהרה או סכנה
Caution or Danger	
GU	משברי גלים, ריפים, סלעים או שרטון לפניך.
HA	הכניסה למעבר בלתי אפשרית.
HL	זה לא בטוח להתקדם כה מהר.
Chart	מפה
IV	דרושה לי מפת הנמל.
Collision	התנגשות
IX	סבלתי נזק רציני בהתנגשות.

Abandon	נטוש
AD	עלי לנטוש את אניתי.
AH	עליך לנטוש אניתך במהירות האפשרית.
Accident	תאונה
AL	תאונה, אדם או אנשים פצועים באופן מסוכן.
AN	קרתה תאונת דור. דרוש לי רופא.
Afloat and Aground	צפה ועל שרטון
AP	אני על שרטון.
AZ	אתה תהיה על שרטון בעת השפל.
Ahead and Headway	קדימה או התקדמות
BC	בכל המהירות קדימה.
BF	איני יכול לנוע קדימה.
Aircraft	מטוס
BO	המטוס המריא בזמן קבוע.
CO	כמה זמן נוסף אתה יכול להשאר באויר?
Alongside	לאורך הדופן או הרציף
CT	אל תגש לאורך דופן או לרציף.
Anchor, Anchoring and Anchorage	עוגן, לעגון ועגינה
CU	העגינה מסוכנת.
DG	עליך לעגון מיד.
Assistance	עזרה
DO	אני נסחף ודורש עזרה.
EH	האוכל לעזור לי?

ע"י האניה הנגררת:	ע"י האניה הנגררת:
F	הארך חבל הגרר.
G	עזוב חבל הגרר.
H	עלי לעזוב חבל הגרר.
I	נהג לשמאל.
J	חבל הגרר נקרע.
K	האם עלי להמשיך באותו קורס?
L	אני מעמיד את מכונתי.
M	אני מתרחק מהגלים.
N	לא (או שלילה).
O	אדם מעבר לדופן.
P	עלי למצוא מחסה או לעגון בהקדם האפשרי.
Q	האם עלינו לעגון מיד?
R	אני אתקדם יותר לאט.
S	מכונתי פועלת אחורנית.
T	אני מגדיל מהירותי.
U	הנך נמצא בסכנה.
V	הרם מפרשים.
W	אני מאריך חבל הגרר.
X	הכן חבל גרר נוסף.
Y	איני יכול למלא פקודתך.
Z	אני מתחיל לגרור.

ב. קבוצה של שני דגלים.
קבוצה של שני דגלים מציינת דברים שניים בחשיבות, בעיקר סימני יאוש וסימני תנועה, בתוספת כמה סימנים בעלי שמוש רב. למשל:—

Orders	פקודות	יבשה, סימני יבשה ואורות
SI	דרושות לי פקודות.	Land, Landmarks and Lights
Passengers	נוסעים	PB כל האורות אינם מוארים לאורך החוף של...
SK	ברצוני להוריד נוסעים לחוף.	PK מתי ראית יבשה לאחרונה?
Pilot	נווט	Leak דליפה
SP	עליך לשלוח סירה עבור נווט.	PN איני יכול לעצור את הדליפה.
Police	משטרה	PX האם הדליפה מסוכנת?
ST	דרושה לי סירת משטרה.	Lifeboat סירת הצלה
Port	נמל	PY אין לי סירת הצלה.
SW	ברצוני לעזוב את הנמל.	QG עליך לשלוח כל סירות ההצלה.
Position	מקום	אורות (אניות) (Ships) Lights
SY	האם ביכולתך לקבוע מקום המצאך על-פי כיווני החוף?	QK עליך לא להראות אורות.
Proceed etc.	להמשיך וכו'	Lighters דוברות
TB	אני יכול להמשיך במכונה אחת.	QO אין יותר דוברות בנמצא.
Propellers	מדחפים	Mail דאר
TH	איבדתי את מדחפי.	QV יש לנו באניה דאר עבור מקום מסוים.
Provisions	צידה	תשדורות ומברקים
TK	דרושה לי צידה באופן דחוף.	Messages and Telegrams
הסגר והסרתו		RJ האם יש לך תשדורת כלשהי עבורי?
Quarantine and Pratique		מוקשים Mines
TN	יש לי תעודת בריאות בלי פנם מהמקום שצוין.	RL ראיתי מוקש במקום שצוין.
Radio	אלחוט	Miscellaneous שונות
TZ	מכשיר האלחוט שלי אינו פועל.	RW מאין אתה?
מצוף עם מתקן אלחוט		Mutiny מרד
Radiobeacon		RY הצוות התמרד.
UF	המצוף במתקן אלחוט שצוין אינו מסוגל לפעול.	שם Name
חישוב התמצאות		SC מה שם אניתך?
UH	אין לסמוך על חישוב התמצאותי.	דלק Oil
		SE חסר לי דלק. החוכל לספק?

Distress	מצוקה	Colours דגלי לאום
LS	המחסן מוצף.	JF עליך להניף את הדגל הלאומי שלך.
LU	העוגנים שלי נגרים.	התקשרות Communication
MD	האם שמעת קריאה להצלה SOS או Mayday, שנשלחה ע"י מטוס בזמן הגדון?	JH עליך לא להתקשר עם החוף או אניה מסוימת.
Doctor	רופא	מצפן Compass
MJ	האם יש לך רופא?	JI אני מתאים מצפנים.
MK	האוכל לשלוח איש הולך לבקר את הרופא שלך?	קורס Course
עומק שקיעה במים		JL אני עומד לשנות את הקורס.
Draught of Water		צוות Crew
MN	עומק שקיעתי במים הוא מספר רגל כפי שצוין.	JV דרושים לי יותר אנשי צוות.
Engines	מכונות	נזק Damage
MS	אני נאלץ להעמיד את מכונותי.	KB אניתי ניזוקה באופן רציני. ברצוני להעביר את הנוסעים.
Fairway	מעבר לשיט	KC האם אפשר לחקן את הנזק בים?
MX	המעבר לשיט פנוי.	אניה טרופה צפה Derelict
NH	האם המעבר לשיט מסומן במצופים?	KH גוף האניה הטרופה צפה נראה יפה מחוץ למים.
Fire	אש-שריפה	הוראות להצלת חיים
NO	האש מתפשטת במהירות. הורד הנוסעים והצוות.	Directions for Saving Life
OB	האם כובתה אש השריפה?	KJ צופה יועמד על החוף לכל הליילה.
Harbour	נמל	KU האם החבל קשור?
OD	הנמל סגור.	הוראות לאניות בתנועה
OI	האם בכונתך להכנס לנמל?	Directions to Vessels under way
Hawser	חבל גרר	KY עליך להתרחק יותר מהיבשה.
OJ	עליך לשלוח סירה עם חבל גרר.	LF עליך להשתמש בהגה מלא בעת הסיבובים.
Heave to	להתקרב	בלתי מסוגל לשלוט באניה
OL	התקרב, ולא אפתח באש עליך.	Disabled
Ice	קרח	LI אני בלתי מסוגל לשלוט באנית.
OQ	עברתי ליד הרי קרח רבים בדרכי או בקרבתי.	

LOO	רכוש.	AHX	מלח כשיר.
ONQ	הנצולים נצלו על-ידי האניה שצוינה.	AHY	לבטל.
ONR	האם יש באניתך נצולים?	AJH	אינני יכול לאכסן מספר נוסעים כפי שצוין.
ONS	חשד.	CZN	זהיר.
SDK	כלשהו איזה שהוא כל.	CZO	חגיגה.
SDL	מתי?	CZP	מלט.
SDM	כמה זמן, כמה, כמו, איך.	EBO	קורס מגנטי.
THY	תיקונים, שינויים.	EBP	קורס נגדי.
THZ	השבתה, הפסקת עבודה.	EBQ	קורס מקביל.
TIA	הפסקת עבודה מתוך הכרח.	HEE	גיבה ברומטרי.
VQW	נדחף.	HEF	גובה ראש התורן.
VQX	הכשרה.	HEG	מה הגובה?
VQY	רכבת, פסים.	LOM	האם יש לך מדחף נוסף?
WAY	אני מאחל לך דרך צלחה!	LON	מתאים.

ד. קבוצה של ארבעה דגלים.
קבוצה של ארבעה דגלים, שהראשון בהם אינו A, היא סימן של אניה. קבוצה של ארבעה דגלים, שהראשון בהם הוא A, מציינת שם של מקום גאוגרפי. למשל:—

AAAB	Aalback Bugt	אאלבק בוגט
AAAC	Aalborg	אאלבורג
AAAD	Aarhus	אארהוס
AABU	Acre	עכו
ABNK	Beirut	בירות
AGGH	Gaza	עזה
AGVJ	Haifa	חיפה
AFPI	Famagusta	פמנוסטה
AHTS	Jaffa	יפו
AHVS	Jerusalem	ירושלים
AJLZ	London	לונדון
ANBV	Rafa	רפיח
AMTT	Port Said	פורט סעיד
APCW	Izmir	איזמיר

Tow, Towing	חבל גרר, גרירה	Reply	תשובה
XW	דרושה לי סירה או גוררת, כדי לגרור אותי אל מקום העגינה.	UJ	התשובה היא «לא».
Tug	גוררת	Rudder	הגה
YB	אין גוררת בנמצא.	UM	ההנה שלי נתפס-נעצר.
Under Way	בתנועה	Siek, Sickness	חולה, מחלה
YH	באיזה זמן תהיה בתנועה?	US	האוכל להוריד לחוף את החולה שלי?
Water	מים	Signals	אותות
YL	האם נחוצים לך מים לדורים?	UW	איני יכול לזהות דגליך.
Way	דרך-תנועה	VI	עליך לשים לב לאותות ממני.
YP	אני נע אחורנית.	Soundings	מדידת עומק
Weather	מזג אוויר	VY	מה מדידות העומק שיש לך?
YQ	הברומטר יורר.	Speed	מהירות
ZC	מה תחזית מזג האוויר למחר?	WC	עליך להמשיך במחירות הגדולה ביותר.
Weighing	הרמת עוגן	Steam	קיטור
ZJ	האם הנך מוכן להרים את העוגן?	WJ	עליך להעלות קיטור ולהודיע כשתהיה מוכן.
Whistle or Siren	שריקה או צפירה	Steer	לנהוג
ZK	אני אאותת על-ידי שריקה או צפירה בזמן ערפיל.	WP	הנך נוהג יותר מדי לצד שמאל.
Wind	רוח	Stop	עצור
ZN	מה הכיוון ומחירות הרוח?	WY	עליך לעצור מכוונתך מיד.
		Tide	כרית (גאות ושפל)
		XN	מתי זמן הגאות הבאה?

ג. קבוצה של שלשה דגלים.
קבוצה של שלשה דגלים מציינת את שאר המלים, הבטויים והמשפטים לשיחה רגילה. קבוצה זו נותנת את המספר הרב ביותר של סימנים. לדוגמה:—

כיצד פותחים בשדור
אם סימן אניה אינו מורם לפני השדור, השדור יובן כנועד לכל האניות בגבול הראיה. בכל מקרה אחר יש להרים לפני השדור את סימן האניה, שאליה הוא נועד.

אם האניה המשדרת אינה יכולה לקבוע את הסימן של האניה שאליה היא רוצה לאותת, היא מרימה לראשונה את הקבוצה VH, אשר מובנה: «הרימי את אותות ההיכר שלך!», ובאותו זמן את אותות ההיכר שלה. אם אין היא מצליחה בזה, עליה להרים את הקבוצה NMJ, אשר מובנה: «אני רוצה לאותת לאניה הנמצאת בכיוון זה וזה ממני».

כיצד עונים
האניה, שאליה נועד השדור, צריכה להרים את נס התשובה לחצי הגובה ברגע שראתה את קבוצת הדגלים הראשונה, ולגמר למעלה – ברגע שהבינה אותם. היא צריכה להוריד אותו לחצי הגובה אחרי שהאניה המשדרת הורידה את קבוצת הדגלים, ולהרים אותו שוב למעלה אחרי שהבינה את הקבוצה החדשה, וכך הלאה.

כיצד מסיימים שדור
האניה המשדרת צריכה להרים את נס התשובה אחרי שהורידה את הקבוצה האחרונה של השדור, בכדי לציין שהשדור נגמר. האניה המקבלת צריכה לענות לזה כמו שעונים לכל קבוצת דגלים.

כיצד מתנהגים במקרה שהסימנים לא הובחנו או לא הובנו
אם האניה המקבלת אינה יכולה להבחין בדגלים, היא צריכה להשאיר את נס התשובה בחצי הגובה ולהרים קבוצת דגלים מתאימה, לציין לאניה המשדרת שלא הבחינה בדגלים שלה. לדוגמה:

- UM – איבני מבחין בדגלים שלך.
- FCA – איבני מבחין בדגל העליון.
- FCB – איבני מבחין בדגל השני.
- FCC – איבני מבחין בדגל השלישי.
- FCD – איבני מבחין בדגל התחתון.

אם האניה המקבלת מבחינה בדגלים, אבל אינה מבינה את השדור, היא צריכה להשאיר את נס התשובה בחצי הגובה ולהרים את הקבוצה VB, בכדי לציין: «אני מבינה את הדגלים, אבל איבני מבינה את השדור».

הדגלים המחליפים נועדו לאפשר את שדורו של השמוש בדגלים המחליפים אותו הדגל כמה פעמים באותה הקבוצה, בשעה שיש בידינו רק מערכת אחת של דגלים (40 דגל). למשל: אילו רצינו לשדר את הקבוצה AAA מבלי שיהיו בידינו דגלים מחליפים, היינו זקוקים לשלש מערכות (סריות). על-ידי השמוש בשלשה דגלים נוספים, הנקראים דגלים מחליפים, נוכל לשדר כל קבוצה של 2, 3 או 4 דגלים בהיות בידינו רק מערכת אחת של דגלים.

בדגלי הקוד הבינלאומי יש שני סוגים: דגלי אלף-בית ודגלי מספרים. דגל מחליף יכול לחזור רק על דגל מאותו הסוג של הדגל, שבא תיכף לפניו. מכאן, שאם דגל מחליף בא תיכף אחרי דגל אלף-בית, הוא מייצג אחד מדגלי האלף-בית, ואם דגל מחליף בא תיכף אחרי דגל מספר, הוא מייצג אחד מדגלי המספרים.

בשעה שמשתמשים בנס התשובה כפסיק המבדיל בין יחידות לעשיריות, אין הוא בא בחשבון בעת החלטתנו באיזה דגל מחליף להשתמש.

- הדגל המחליף הראשון חוזר על הדגל העליון.
- הדגל המחליף השני חוזר על הדגל השני.
- הדגל המחליף השלישי חוזר על הדגל השלישי – באותו סוג הדגלים שבא תיכף לפניו.

אסור להשתמש באותו דגל מחליף פעמיים באותה הקבוצה. דוגמאות: –

בקבוצה האחרונה (T 1330) יש שני סוגים של דגלים:
 דגל אלף-בית אחד (T) ו-4 דגלי מספרים (1330). מכיון
 שהדגל המחליף השני בא תיכף אחרי דגל-מספר (3), הוא
 חוזר על הדגל השני שבסוג המספרים, כלומר על 3, ולא על
 הדגל השני שבקבוצה - על 1.

בנס התשובה משתמשים:

השמוש
 בנס המשוכה (א) האניה המקבלת, כדי לציין שראתה או הבינה
 את השדור;

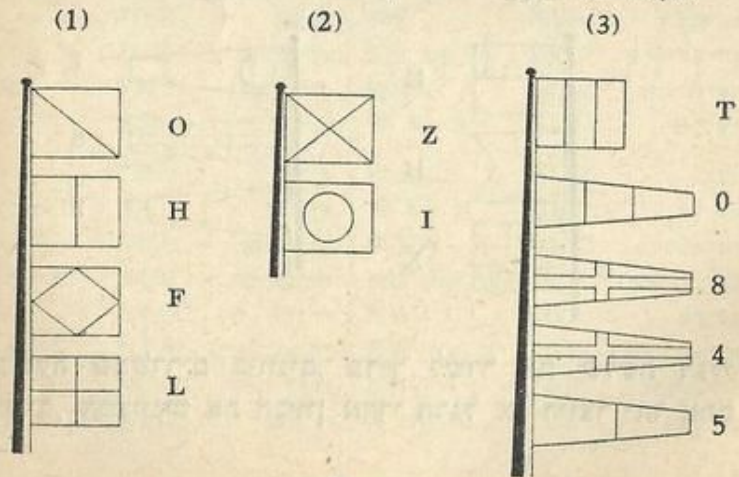
(ב) האניה המשדרת, כדי לסיים את השדור;

(ג) לציין הפסיק בין היחידות ובין העשיריות בשבר עשרוני.
 את הזמן מבטאים ב-4 מספרים, שני הראשונים

מציינים את השעה מ-00 = חצות לילה עד 23 =
 כיצד
 מסדרים זמן

11 בלילה; שני האחרונים את הדקות מ-00 עד 59.
 למשל: חצות לילה - 0000, 11.30 לפה"צ - 1130, 5.38 אחה"צ
 - 1738.

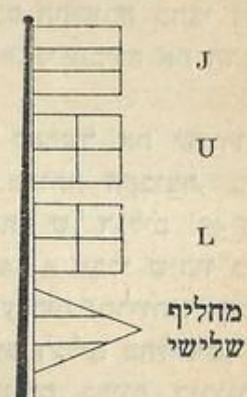
ברצותנו לשדר זמן, צריך לשדר את 4 הספרות המציינות
 שעות ודקות ע"י דגלי מספרים, הבאים אחרי הדגל T (Time)
 - זמן) ויוצרים אתו יחד קבוצה של 5 דגלים. דוגמה:

BBOB המובן (ב)

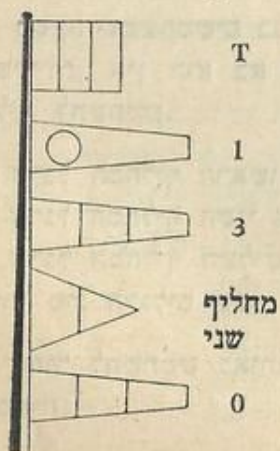

JULL המובן (א)

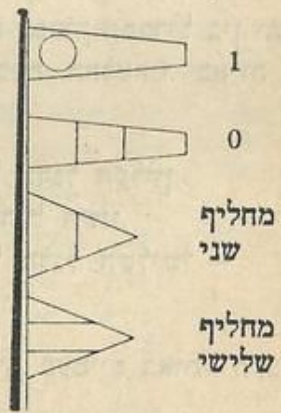

בהשתמשנו פעם בדגל המחליף הראשון, לא נוכל להשתמש
 בו שנית. הדגל המחליף השני שבא בסוף הקבוצה מציין,
 שכאן צריך לבוא הדגל השני של הקבוצה, כלומר, בדגל
 המחליף הראשון; אבל הדגל המחליף הראשון מייצג את B,
 לכן בסוף הקבוצה צריך לבוא B.

T 1330 המובן (ד)

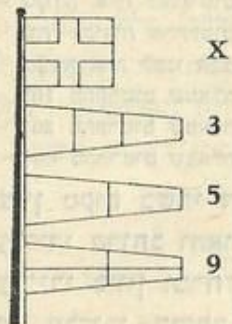

1000 המובן (ג)

קבוצה של ארבעה דגלים.

דוגמה: המובן - הכיוון האמיתי הוא 359° .

אפשר להשתמש ב-32 נקודות המצפן לציון הכיוון, לכן לכל נקודת מצפן יש סימן מיוחד בספר הקוד.

POINTS OF THE COMPASS נקודות המצפן

North	JUG	צפון	South	NTG	דרום
N by E	JUJ	צפ-למז	S by W	NTJ	דר-למ
NNE	JUQ	צפ-צפ-מז	SSW	NTR	דר-דר-מע
NE by N	JUO	צפ-מז-לצפ	SW by S	NTT	דר-מע-לדר
NE	JUM	צפ-מז	SW	NTS	דר-מע
NE by E	JUN	צפ-מז-למז	SW by W	NTU	דר-מע-למע
ENE	FKT	מז-צפ-מז	WSW	QLM	מע-דר-מע
E by N	FKQ	מז-לצ	W by S	QLJ	מע-לדר
East	FKO	מזרח	West	QLG	מערב
E by S	FKR	מז-לדר	W by N	QLI	מע-לצ
ESE	FKU	מז-דר-מז	WNW	QLL	מע-צפ-מע
SE by E	NTM	דר-מז-למז	NW by W	JUV	צפ-מע-למע
SE	NTL	דר-מז	NW	JUT	צפ-מע
SE by S	NTN	דר-מז-לדר	NW by N	JUU	צפ-מע-לצפ
SSE	NTQ	דר-דר-מז	NNW	JUR	צפ-צפ-מע
S by E	NTI	דר-למז	N by W	JUS	צפ-למע

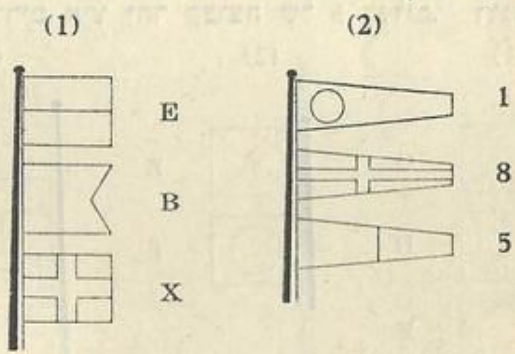
עליך להודיע לאניה בעלת הסימן OHFL (OH אניה פינית) להרים עוגן בשעה 8.45 לפני הצהריים. הקבוצה ZI - מובנה «עליך להרים עוגן».

בשעה זו אפשר להשתמש גם לשם שדור הזמן המדויק לשם השוואת שעונים. במקרה זה הזמן המדויק, שמציינים הדגלים, הוא באותו רגע שהם מורדים למטה בבת אחת.

כיוונים וקורסים מבטאים על-ידי שלש ספרות, כיצד משדרים המציינות את המעלות מ- 000° עד 359° , למשל: כיוונים וקורסים 005; 089; 270. הכיוונים והקורסים הם תמיד אמיתיים, מלבד במקרה שמציינים בפירוש שהם מגנטיים, על-ידי הוספת המלה Magnetic. הקבוצה IXU מציינת את המלה Magnetic.

בשעה שמשדרים קורסים, צריך לשדר את שלשת דגלי המספרים המציינים את הקורס אחרי שדור קבוצת דגלי אלף-בית מתאימים, לפי ספר הקוד.

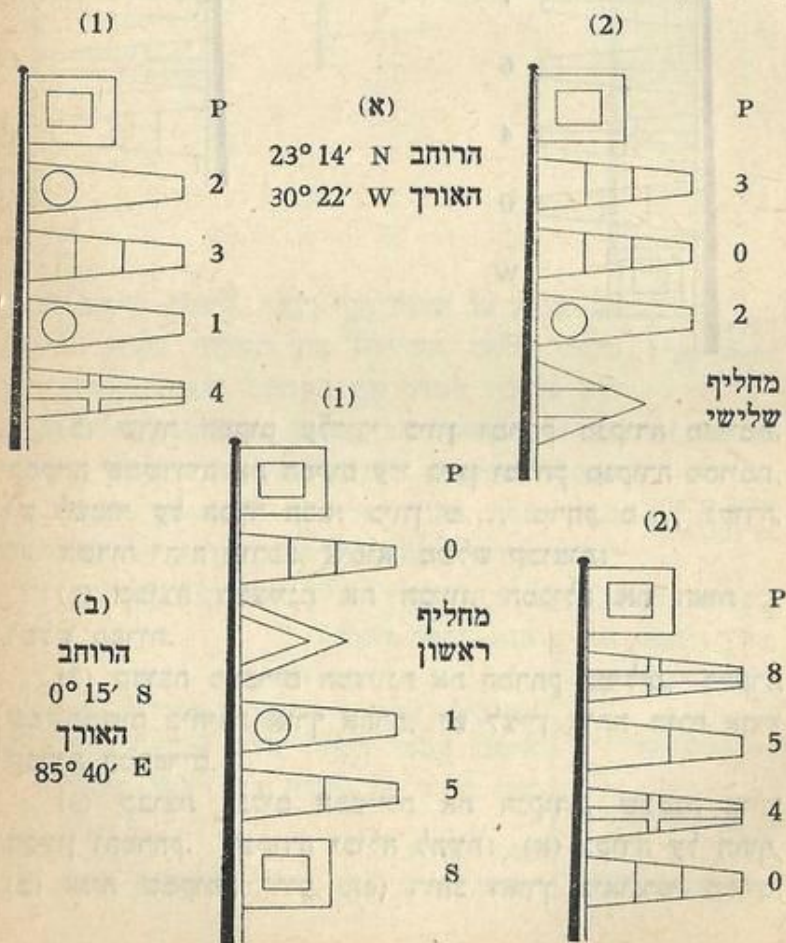
דוגמה: EBX מובנו - «הקורס הנוכחי שלי הוא -». אנו רוצים לציין, שהקורס הנוכחי הוא 185° אמתי. השדור יהיה:

בשעה שמשדרים כיוונים, צריך לשדר את שלשת דגלי המספרים, המציינים את הכיוון אחרי הדגל X, היוצר יחד אתם

בכדי לשמיר על צורת השדור בעל 4 דגלי המספרים, במקרה שהאורך גדול מ-99°, משמיטים את הספרה המציינת את מספר המאות. בדרך כלל, לא תתעורר כאן אי-הבנה, היות ואניות הרואות אחת את רעותה יודעות את קו האורך שלהן בגבול מאה המעלות הקרובות. במקרה שיכולה להתעורר אי-הבנה, אפשר להשתמש בחמש ספרות. דוגמאות:—

כמו-כן אפשר לציין כיוונים על-ידי הזוית ביניהם ובין קו האורך של האניה, לכל נקודת מצפן או לכל 10° ביחס לאניה. למשל:

- AAA — נקודה אחת מהחרטום שמאלה.
- AAB — שתי נקודות מהחרטום שמאלה.
- AAG — נקודה אחת לפני הנצב השמאלי.
- AAP — 10° מהחרטום שמאלה.
- AAQ — 20° מהחרטום שמאלה.
- AAU — 60° מהחרטום שמאלה.

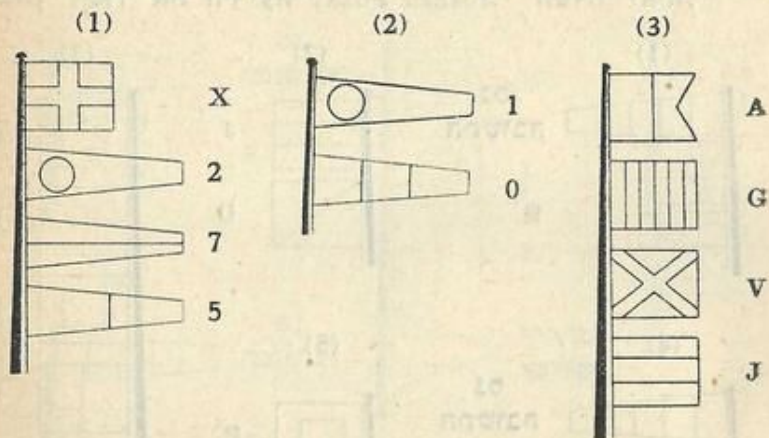
אפשר לציין מקום בשתי דרכים:

- (א) על-ידי הרוחב והאורך הגיאוגרפיים. כיצד משדרים מקום
- (ב) על-ידי כיוון ומרחק מנקודה מסוימת.

(א) שדור המקום על-ידי הרוחב והאורך הגיאוגרפיים. הרוחב והאורך מתבטאים כל אחד ע"י קבוצה של 4 דגלי מספרים: שני הראשונים מציינים את המעלות ושני האחרונים את הדקות. הקבוצה הראשונה מציינת את הרוחב והשניה את האורך. 4 דגלי מספרים של כל קבוצה צריכים לבוא אחרי האות P, המציינת שהשדור הוא שדור של מקום (Position). באופן כזה, כל קבוצה תהיה מורכבת מחמשה דגלים. למשל: P 1520 ; P 1006

בדרך כלל, אין כל צורך לציין אם הרוחב הוא צפוני או דרומי ואם האורך הוא מזרחי או מערבי, מכיון שכל אניה יודעת אם היא נמצאת בחצי הכדור הצפוני או הדרומי, מזרחה או מערבה לקו האורך (מרידין) 0° . במקרה שקו הרוחב קרוב לקו המשווה, או קו האורך קרוב ל- 0° או 180° , או בכל מקרה אחר שאי-הציון יכול לגרום לאי-הבנה, האות N או S צריכה לבוא בסוף קבוצת הרוחב, לציין אם הרוחב הוא צפוני (North) או דרומי (South), והאות E או W צריכה לבוא בסוף קבוצת האורך, לציין אם האורך הוא מזרחי (East) או מערבי (West). למשל: P 0010 N ; P 0005 E

דוגמה: אנו רוצים להודיע, שמקומנו הוא «10 מיל, 275° מחיפה». השדור יהיה:

אם אניה או תחנת-חוף רוצה לשדר ידיעה בקוד מקומי, לפני התחילה את השדור בקוד המקומי היא צריכה לשדר את הקבוצה NMM: «השדורים שיבואו אחר-כך אינם מהקוד הבינלאומי, אלא מהקוד המקומי».

התקשרות
בסימני קוד
מקומיים

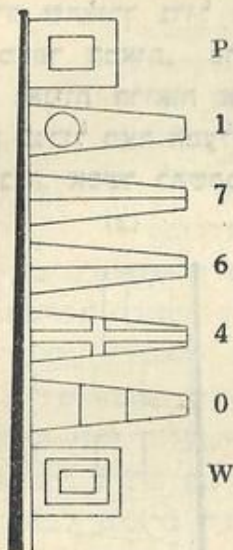
במקרה שרוצים לשדר שמות אנשים או במקרה שאין ספר הקוד, צריכים לאית את הידיעה - לשדר אותה מלה-מלה ואות-אות. יש להשתמש בשלשת הסימנים הבאים, בכדי לציין שהידיעה מאותת ואין צורך לחפש את מובנה בספר הקוד.

שדור ידיעות
על-ידי איות

סימן אלף-ביתי מספר המובן

עד סימן אלף-ביתי מס' 3 הדגלים לא ייצגו	} 1	נס התשובה מעל E-5
סימני מספר הקוד, אלא אותיות אלף-בית.		
סוף המלה או נקודה בין ראשי תיבות.	} 2	נס התשובה מעל F-5
סוף האיות.		
השדורים הבאים יהיו לפי ספר הקוד.	} 3	נס התשובה מעל G-5

(1)

P

1

7

6

6

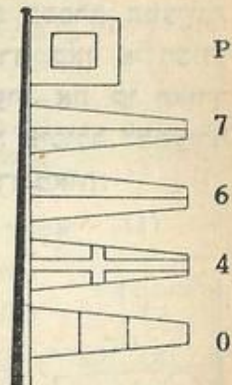
4

4

0

W

(2)

P

7

6

6

4

4

0

(ג)
האורך
176° 40' W

(ב) שדור המקום על-ידי כיוון ומרחק מנקודה מסוימת. במקרה שמשדרים את המקום ע"י כיוון ומרחק מנקודה מסוימת, יש לשמור על הסדר הבא: כיוון מ..., מרחק מ..., נקודה. השדור יהיה מורכב, איפוא, משלש קבוצות:

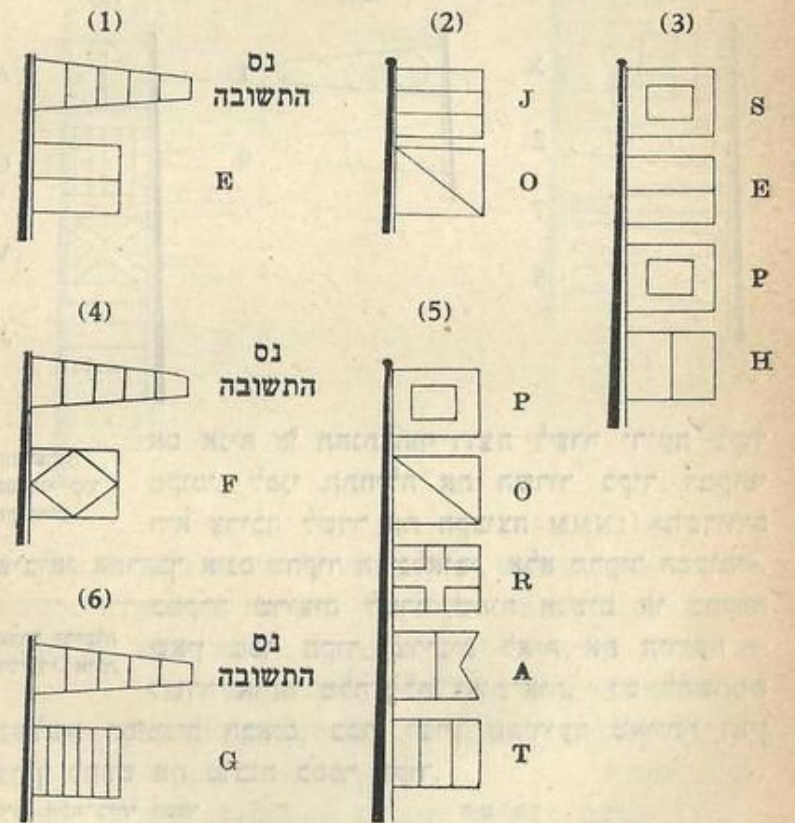
(1) קבוצה המציינת את הכיוון, המכילה את האות X ושלש ספרות.

(2) קבוצת מספרים המציינת את המרחק במילים. במקרה שמשתמשים ביחידת אורך אחרת, יש לציין אותה תיכף אחרי קבוצת המספרים.

(3) קבוצת דגלים המציינת את הנקודה, שממנה צוינו הכיוון והמרחק. הנקודה יכולה להיות: (א) נקודה על החוף, (ב) אניה שמקומה ידוע, (ג) רוחב ואורך גיאוגרפי מסוים.

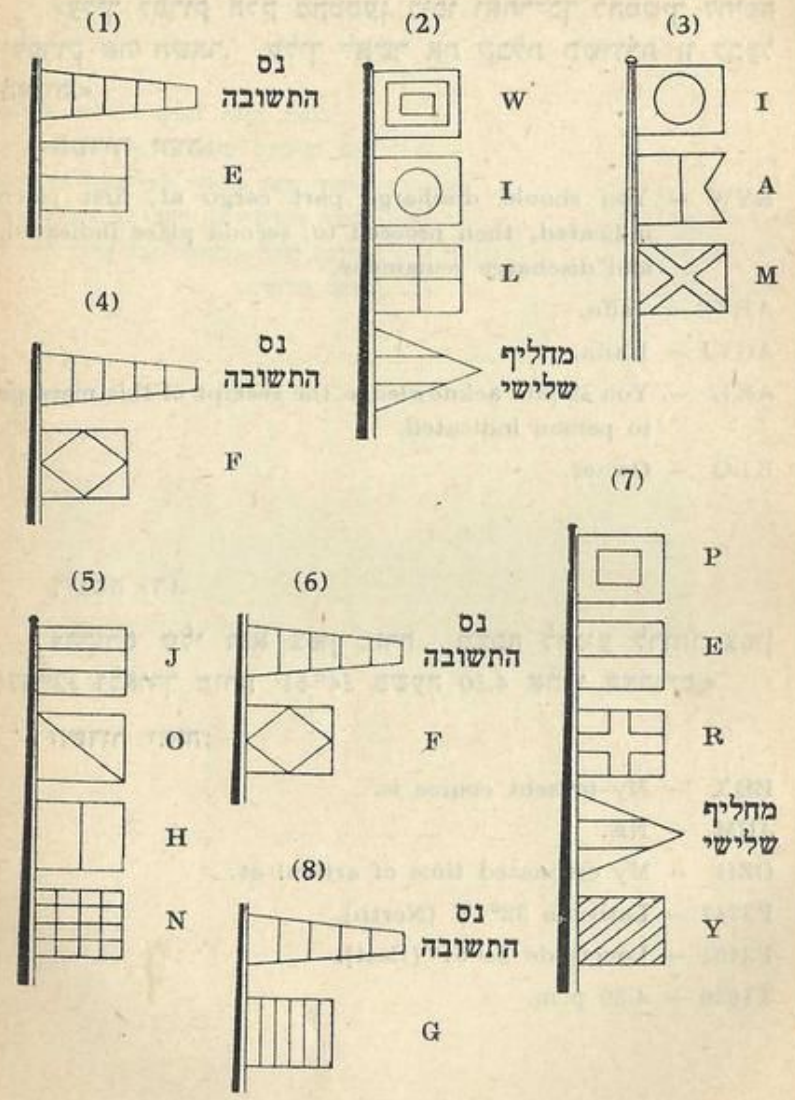
דוגמה (א).

רצונך לשדר את הידיעה JOSEPH PORAT. השדור יהיה:

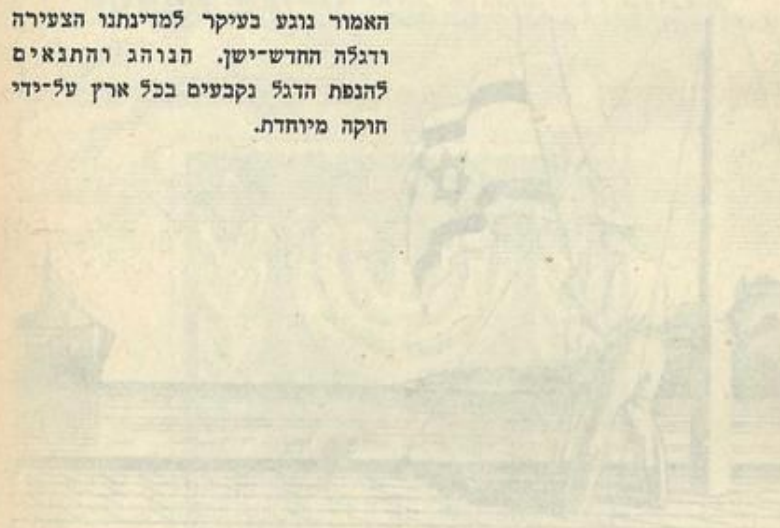

- (1) נס התשובה מעל E - הדגלים שיבואו ייצגו אוהיות אף-בית.
- (2) JO.
- (3) .SEPH
- (4) נס התשובה מעל F - סוף המלה.
- (5) .PORAT
- (6) נס התשובה מעל G - סוף האיות.

דוגמה (ב). WILLIAM JOHN PERRY - השדור יהיה:

הנפת דגלי לאום ודגלים אחרים
בים וביבשה טעונה למוד וידיעה.
האמור נוגע בעיקר למדינתנו הצעירה
ודגלה החדש-ישן. הנוהג והתנאים
להנפת הדגל נקבעים בכל ארץ על-ידי
חוקה מיוחדת.

הנפת דגלי לאום ודגלים אחרים
בים וביבשה טעונה למוד וידיעה.
האמור נוגע בעיקר למדינתנו הצעירה
ודגלה החדש-ישן. הנוהג והתנאים
להנפת הדגל נקבעים בכל ארץ על-ידי
חוקה מיוחדת.

דוגמה (ג).

«עליך לפרוק חלק מהמטען ביפו ואחר-כך להמשיך לחיפה
ולפרוק את השאר. עליך לאשר את קבלת תשדורת זו לבעל
האניה.»

השדור יהיה:

EYW — You should discharge part cargo at, first place
indicated, then proceed to, second place indicated,
and discharge remainder.

AHTS — Jaffa.

AGVJ — Haifa.

AKL — You should acknowledge the receipt of this message
to person indicated.

KLQ — Owner.

דוגמה (ד).

«הקורס שלי הוא צפון-מזרח. מצפה להגיע לרוחב צפון
32°47' ולאורך מזרח 34°51' בשעה 4.30 אחרי הצהרים.»

השדור יהיה:

EBX — My present course is.

JUM — NE.

OZB — My estimated time of arrival at.

P3247 — Latitude 32°47' (North).

P3451 — Longitude 34°51' (East).

T1630 — 4.30 p.m.

פרק ג.

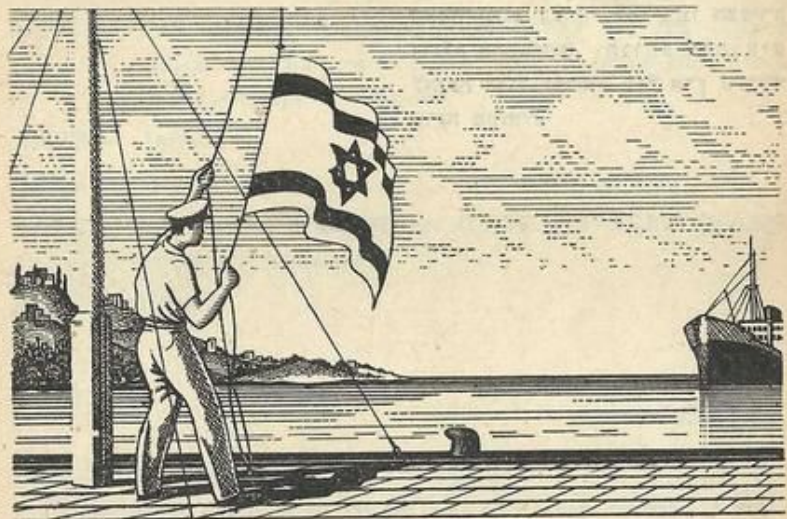
דגלים וסמלים של מדינת ישראל.

STATE'S (NATIONAL) EMBLEM

סמל המדינה

סמל זה נקבע בפברואר 1949 על-ידי הכנסת הראשונה. הסמל הוא מנורה בעלת שבעה קנים, עטורה ענפי זית. המנורה היתה בבית המקדש, לפי הצו שבתורה (ספר שמות). צורתה חרותה בשער הנצחון של טיטוס ברומה, ביחד עם יתר כלי בית המקדש. צורת מנורה דומה לזו נמצאה חרותה בכל מיני הפירות.

בעת הנפת הדגלים על המעלן להיות מתוח.
יש להעלות את הדגל עד לקצה התורן,
מבלי להשאיר רווח בינו לבין ראש התורן.

FLAG OF THE ISRAEL DEFENCE FORCES דגל צה"ל

מלבן כחול עם פס
זהב צר בשלשת צדדיו.
ברבע העליון הפנימי –
דגל מדינת ישראל,
ברבע החיצוני התחתון –
סמל צבא הגנה לישראל:
קווים חיצוניים של מגן
דוד עם חרב משולבת
עלי זית בפנים.

FLAG OF THE PRIME MINISTER דגל ראש הממשלה

מלבן כחול; ברבע
העליון הפנימי – דגל
מדינת ישראל, ברבע
החיצוני התחתון – סמל
המדינה על רקע של
סמל צבא הגנה לישראל:
חרב משולבת עלי זית,
עשויים צבע זהב.
בעת הבקור בחיל הים
הסמל הוא ללא חרב.

THE NATIONAL FLAG דגל מדינת ישראל

מלבן לבן ועליו שני
פסים כחולים, נטויים
לכל אורכו; באמצע
מגן דוד, עשוי ששה
פסים, המצטרפים לשני
משולשים שווי צלעות.

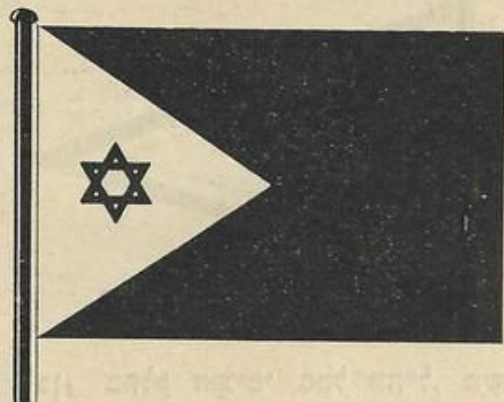
דגל זה רשאים להניף בים כלי שיט ממשלתיים וכן אניות
וספינות שקבלו רשות מיוחדת לכך.

PRESIDENT'S STANDARD סטנדרד של נשיא המדינה

הדגל מרובע, כחול בתוך מסגרת פסים מוכספת, וסמל
המדינה מוכסף באמצע.

NAVAL ENSIGN **דגל חיל הים (הצי המלחמתי)**
(ISRAEL DEFENCE FORCES—NAVY, I.D.F.N.)

מלבן כחול עם משולש לבן שווה-שוקיים, שראשו נח במרכז הדגל ובסיסו מתלכד עם צלע הרוחב הפנימית. במשולש מגן דוד, שמרכזו במרכז הכושר של המשולש, עשוי ששה פסים כחולים, המצטרפים לשני משולשים שווים-צלעות. דגל זה מניפות כל האניות והספינות השייכות לחיל הים.

FLAG OF C.-IN-C., NAVAL FORCES **דגל מפקד חיל הים**

מלבן כחול; מהצד הפנימי - משולש לבן עם מגן דוד כחול בפנים; מהצד התחתון החיצוני - סמל צבא הגנה לישראל, משולב בעוגן - בצבע זהב.

דגל שר הבטחון
FLAG OF THE MINISTER OF DEFENCE

כדוגמת הדגל של ראש הממשלה, רק הסמל ב-1/4 יותר קטן וצבעו כסף.

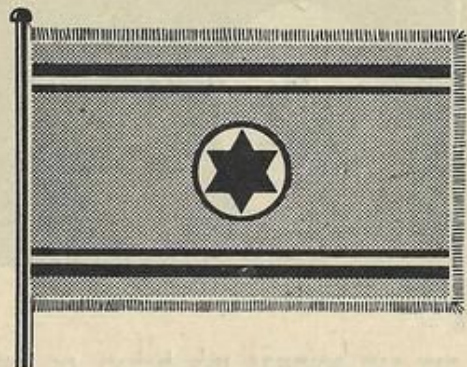
דגל הרמטכ"ל
FLAG OF THE CHIEF OF GENERAL STAFF

מלבן ארגמן; ברבע העליון הפנימי - הדגל הלאומי; ברבע התחתון החיצוני - הסמלים של צבא הגנה לישראל; כידון משולב בעלי זית, כנפים של חיל האויר ועוגן של חיל הים, משולבים זה בזה ומוקפים זר - הכל בצבע זהב. בעת הבקור בחיל הים הדגל הוא צבע כחול.

דגל חיל האוויר

FLAG OF THE ISRAEL DEFENCE FORCES
AIR FORCES (I.D.F.A.F.)

מלבן תכלת כהה עם שני פסים לבנים מקבילים לאורך הדגל ומרוחקים משולי הדגל כשישית מרחבו. בצד הפנימי של הפסים הלבנים עובר פס כחול צר מכל עבר ובצד החיצוני פס כחול רחב מכל עבר. באמצע הדגל מגן דוד כחול בתוך עגול ברקע לבן ומעגל כחול מסביבו. בשלושת צדי הדגל פס מוכסף צר.

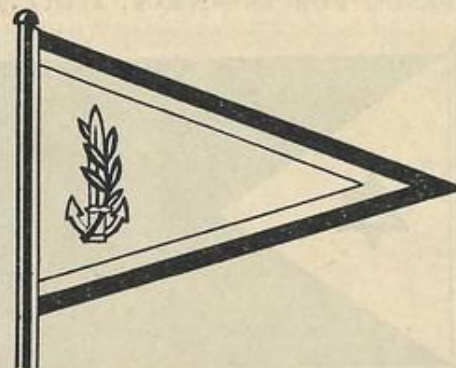
נס התעופה האזרחית

PENDANT OF CIVIL AVIATION

משולש מוארך כחול ושני פסים לבנים. בתוכו סמל התעופה האזרחית בתוספת שבעת מגיני דוד לבנים, שלושה מלמעלה וארבעה מלמטה.

SENIOR OFFICER'S PENDANT

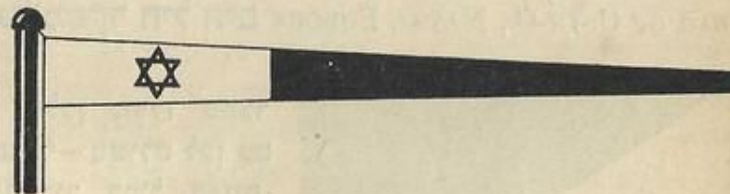
דגלון הבכיר

משולש לבן; בחלק הפנימי סמל צה"ל, משולב בקרני עוגן; משני הצדדים החיצוניים מוקף הדגלון בפס תכלת (פנימי) וכחול (חיצוני). דגלון זה הוא הדגל של הקצין הגבוה בדרגה אשר נמצא בשייטת, והוא מונף על המעלן הפנימי ביותר בצד הימני של הזרוע של צלב התורן.

COMMISSION PENDANT

נס שרות פעיל

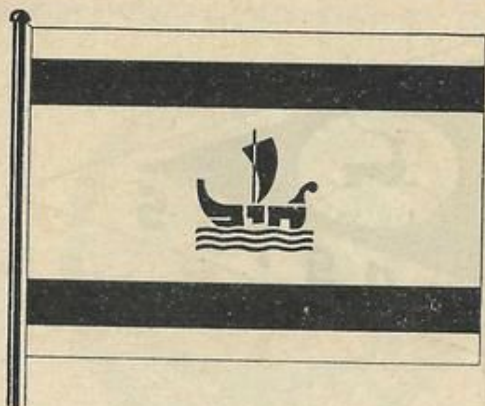

נס משולש מוארך; השליש הפנימי לבן עם מגן דוד כחול באמצע; שני השלישים החיצוניים בצבע כחול. נס זה מונף בראש התורן מתחילת שרות פעיל של כלי שיט בחיל הים, 24 שעות ביממה.

MARITIME LEAGUE

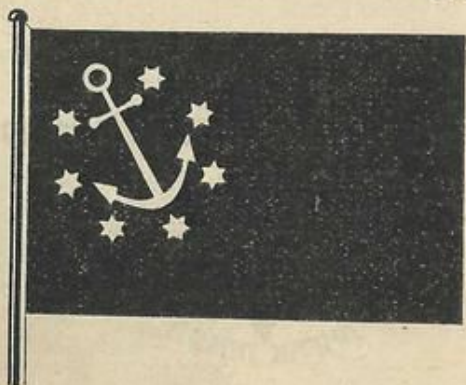
חבל ימי לישראל

כדוגמת הדגל הלאומי, רק במקום מגן דוד סמל של חי"ל, אשר צורתו דומה לסירת מפרש עם גלי ים מלמטה, בצבע כחול.

NAUTICAL SCHOOL

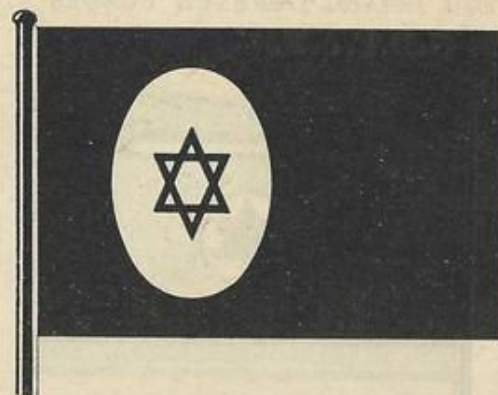
בית הספר הימי

מלבן כחול; ברבע העליון הפנימי - עוגן אדמירלי ושבעה כוכבים בעלי שש פינות כל אחד מסביבו - בצבע לבן.

MERCHANT NAVY

דגל צי הסוחר

מלבן כחול עם סגלגל לבן ובאמצע מגן דוד, עשוי ששה פסים כחולים המצטרפים לשני משולשים שווי-שוקיים, שבסיסיהם מקבילים לצלעות האורך של הדגל. דגל זה מניפות אניות צי הסוחר, ספינות הדייג, סירות ספורט וטיולים, כלי שיט לתפקידים מיוחדים וכו'.

CUSTOMS & EXCISE

דגל המכס והבלו

מלבן כחול; ברבע העליון הפנימי - דגל מדינת ישראל; ברבע התחתון החיצוני - כתובת «מכס ובלו» בצבע לבן.

MARINE POLICE

דגל משטרת חופים וגבולות

מלבן כחול וסמל משטרת ישראל בצבע לבן.

סמל מחלקת הספנות (משרד התחבורה)
SHIPPING DEPARTMENT (MINISTRY OF TRANSPORT)

שני עוגנים אדמירליים מצולבים ומגן דוד לבן מלמעלה,
הכל עטור ענפי זית. סמל זה נקבע ע"י ועדת השרים ב-1949.

סמל אגף הדייג
FISHERIES

שני דגים מסביב לרשת
וכתובת «אגף הדייג» מתחת
להם, על רקע כחול.

MAIL PENDANT

נס הדואר

משולש מוארך שצבעו כחול, וציור צבי וכתובת «דואר
ישראל» באותו צבע בתוך סגלגל לבן. משני הצדדים החיצוניים
הנו מוקף בפס לבן: העליון ברוחב $1/12$ של רוחב הנס והתחתון
 $1/4$ מרוחבו, וכתובת «POSTES».

סמלים של מחלקות ממשלתיות

CIVIL AVIATION

סמל התעופה האזרחית

מגן דוד זהב עם שלוש כנפי זהב בחלקו העליון של הבסיס
ובתוכו מגן דוד כחול. מלמטה כתובת «תעופה אזרחית».

POST OFFICE

סמל הדאר

צבי וכתובת «דואר ישראל», לבן על רקע כחול.

RAILWAYS

סמל הרכבת

כוכב מעל שלשה קפיצי קטר וכתובת «רכבת ישראל»
מעל, לבן על רקע כחול.

CUSTOMS & EXCISE

סמל המכס והבלו

מגן דוד כפול ומתחת לו הכתובת «מכס ובלו», עטור
עלי זית.

POLICE

סמל המשטרה

כוכב לבן בעל ששה קצוות
והאותן «מ» באמצע, עטור
עלים על רקע כחול.

WEIGHTS AND MEASURES סמל המידות והמשקלות

מאזנים תלויות ובאמצע האות «י», המסמלת את ישראל, ולמטה המספר «49» - שנת קביעת המידות והמשקלות במדינה.

אם ברצוננו להבין את העולם בו
אנו חיים, עלינו לדעת את תולדות
הארצות השונות על דגליהן, המבטאים
את שאיפותיהן ומגמותיהן.

פרק ד.

דגלי האומות השונות.

דגל «האומות המאוחדות».

FLAG OF THE "UNITED NATIONS."

השם «אומות מאוחדות» הומצא ע"י הנשיא פ. ד. רוזבלט, והוא מסמל את העמים שלחמו יחדיו במלחמת העולם השנייה. השתמשו לראשונה בשם זה באחד בינואר 1942 בהצהרת האומות האלו, כאשר באי-כח 26 אומות אישרו סעיפי האמנה האטלנטית ופנו לכל הארצות בקריאה ללחום יחדיו עד לנצחון ולא לכרות שלום נפרד.

החברות ב«אומות המאוחדות» פתוחה לכל המדינות המקבלות על עצמן את ההתחייבות לפי האמנה האטלנטית ואשר לדעת האו"ם מסוגלות ומוכנות להוציאן לפועל.

מדינת ישראל נתקבלה כחברה באו"ם בחודש מאי 1949. לאמנה האטלנטית 4 מסרות:

- א. לשמור על השלום הבינלאומי ובטחונו.
- ב. לפתח יחסי ידידות בין העמים.
- ג. להגשים שיתוף בינלאומי בפתרון בעיות כלכליות, סוציאליות, תרבותיות ואנושיות.
- ד. להוות מרכז לשיתוף עמים למען הגשמת המטרות הנ"ל.

דגל האומות המאוחדות הוא מלבן תכלת ובמרכזו מפת העולם עטורה בשני ענפים, הכל בצבע לבן.

דנמרק DENMARK

צלב לבן על רקע אדום נקרא דני ברוג - «כחה של דנמרק». זהו, כנראה, הדגל הלאומי העתיק ביותר שבשמוש עדיין ולפי מסורת דנית הוא נתגלה למלך ולדימר בחזיון בשדה הקרב לפני למעלה משבע מאות שנים.

דגל צי הסוחר והדגל הלאומי הם כמעט מרובעים (ציור 1), הדגלון ודגל צי המלחמה הם ארוכים יותר וקצוותיהם כונב הסנונית.

נורבגיה NORWAY

נורבגיה היתה לפנים בשלטון המלך שבדנמרק וסמלה מסתעף מהדני ברוג: הצלב הלבן על הרקע האדום, אולם בצלב כחול, צר יותר, לידו (ציור 2).

הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר הם מוארכים והדגלון מרובע. דגל צי המלחמה קצהו כונב הסנונית, ולשון במרכזו.

איסלנד ICELAND

איסלנד היתה לפנים בשלטון מלך נורבגיה, ועד לפני זמן לא רב בשלטון מלך דנמרק, וכעת קהיליה עצמאית. עד כה מניפה היא את צבעי נורבגיה בסדר הפוך: צלב אדום במסגרת לבנה על רקע כחול (ציור 3).

הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר מוארכים, דגל הממשלה ודגל צי המלחמה קצוותיהם כונב הסנונית.

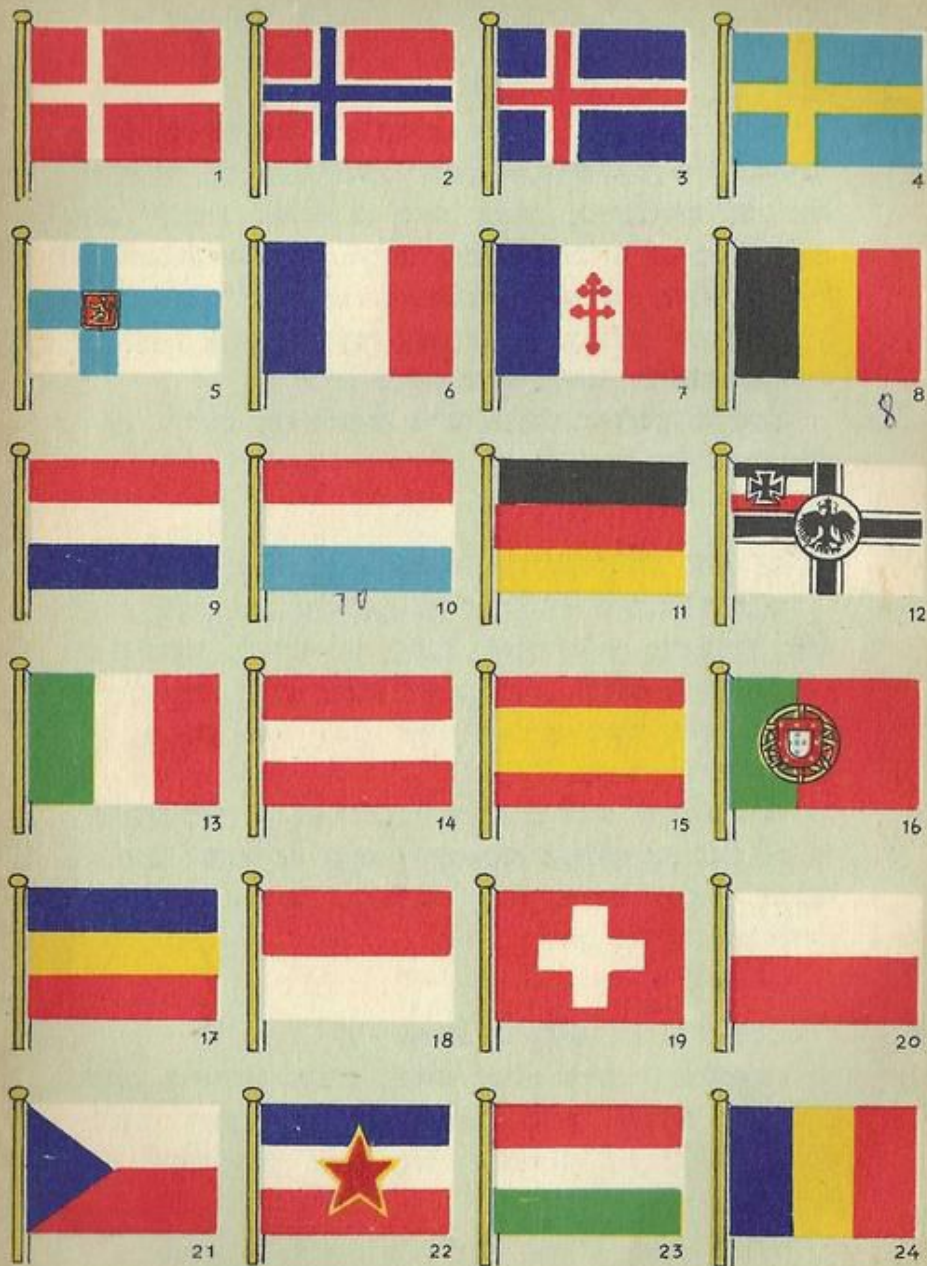
שוודיה SWEDEN

הדגל השוודי גילו 400 שנה וצבעיו הם צבעי משפחת המלכות השוודית - צלב צהוב על רקע כחול בהיר. הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר מרובעים (ציור 4); דגל צי המלחמה והדגלון - קצוותיהם כונב הסנונית ולשון במרכזו.

פינלנד FINLAND

הצבעים הלאומיים של פינלנד הם כחול בהיר, לפי אגמיה, ולבן, לפי שלגיה.

דגל צי הסוחר מורכב מצלב כחול, שזרועותיו רחבות במדה בלתי רגילה, על רקע לבן. הדגל הלאומי נושא את הסמל הלאומי במרכזו הצלב (ציור 5). דגל צי המלחמה והדגלון דומים לדגל הלאומי, מלבד זה שקצוותיהם כונב הסנונית, ולשון במרכזו.

צרפת FRANCE

הדגל הלאומי, דגל צי הסוחר וצי המלחמה מורכבים משלושה צבעים במאונך: כחול, לבן ואדום. שלושת הפסים שונים במקצת במדת הרוחב ומחושבים כך שייראו שווים בדיוק (ציור 6).

בעת כיבוש צרפת על-ידי הגרמנים במלחמה האחרונה היה לצרפתים החופשים בהנהגת דה-גול דגל משלושת הצבעים משלהם: זה נשא על הפס הלבן סמל אדום – הצלב של לוריין (ציור 7).

אחד מדגלי צרפת העתיקים ביותר היה הדגל של דניס הקדוש, הפטרון הקדוש של הארץ, אולם דגל זה החל לצאת מהשימוש לאחר הקרב של אגינקורט. הוא נקרא אוריפלם וזה היה, כנראה, דגל אדום וקצהו החיצוני חתוך ללשונית, כדי להזכיר להבות.

הסמל המלכותי של צרפת היה מורכב, בתחילה, צבי זהב, ואין הדבר מפתיע שזה שונה לחבצלות זהב.

הדגל של ז'ואן הקדוש, שהוביל את צבאות צרפת לנצחון, נשא סמלים דתיים בקצהו הפנימי וחבצלות מלכותיות בקצהו החיצוני.

המהפכה הצרפתית מחקה את החבצלות והנהיגה את שלושת הצבעים.

נפוליאון המציא דגל-סטנדרד אימפריאלי, נושא סמל דבורים זהב; בזמן מאוחר יותר החזירה המלכות הצרפתית את החבצלות; אולם, כאשר צרפת חזרה להיות קהיליה, היא חידשה את שלושת הצבעים.

בלגיה BELGIUM

דגלה של בלגיה גם הוא מורכב משלושה צבעים במאונך ובתחילה היה דגל מהפכני, כאשר העם התקומם נגד מושליו הקודמים, האוסטרים, מאוחד תחת הדגל של ברבנט (איזור מחולק כעת בין הולנד ובלגיה). התקוממות זו נתנה את שמה להימנון הלאומי הבלגי, הבראבאנסון, ואת צבעיו לדגל בלגיה. הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר וכן דגל צי המלחמה מורכבים משלושה צבעים: שחור, צהוב ואדום (ציור 8).

הספינות הבלגיות להגנת הדייג מניפות דגל משולש, מחולק לרבעים בצבע כחול וצהוב.

הולנד (או נידרלנדים) HOLLAND (or NETHERLANDS)

שלושת הצבעים של הולנד היו בתחילה: כתום, לבן וכחול. אלה היו צבעיו של ויליאם, הנסיך של אורנז', ששחרר את הארץ משלטון ספרד. דגל זה של הנסיך עדיין מונף לעתים, אם כי, אולי, לשם הבלטה יתרה בים; הפס הכתום בדגל הרשמי הוחלף באדום.

הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר וכן דגל צי המלחמה מורכבים, על כן, משלושת הצבעים האופקיים: אדום, לבן וכחול (ציור 9).

הדגלון מורכב משנים-עשר משולשים, שלושה מכל צבע, כשחודיהם נפגשים באמצע.

לוקסמבורג LUXEMBOURG

נסיכות לוקסמבורג מניפה שלושה צבעים אופקיים, בדומה לאלה של הולנד. אולם דגלה קצר יותר וצבעיו, שנלקחו מסמל המדינה של הנסיכות, הם: אדום, לבן וכחול בהיר (ציור 10).

גרמניה נהיתה אומה רק במשך מאת השנים האחרונה; היא היתה איחוד של מספר מדינות בעלות גודל וחשיבות שונה, כל מדינה — דגלה וצבעיה.

הממלכה הגרמנית החדשה שנוצרה נטלה את השחור והלבן של מדינתה הראשית — פרוסיה, ואת האדום והלבן של אגוד מסחרי גדול מימי הביניים.

דגלה הלאומי הראשון של גרמניה היה מורכב משלושה צבעים אופקיים: שחור, לבן ואדום. סמל הממלכה היה הנשר. דגל צי המלחמה, אשר צי זה הניף בעת מלחמת העולם הראשונה, היה לבן ועליו צלב שחור ונשר במרכזו. ברבע העליון הפנימי היה צלב ברזל שחור על רקע שנוצר על-ידי שלושת הצבעים הלאומיים (ציור 12).

בסוף המלחמה נפלה הממלכה וגרמניה נהיתה רפובליקה. דגלה הלאומי החדש גם הוא היה משלושה צבעים, אך צבעיו היו שחור, אדום וצהוב (ציור 11). אולם דגל צי הסוחר נשאר שחור, לבן ואדום, אבל נשא את הצבעים החדשים בפנה קטנה.

הממשלה הנאצית הראתה את איבתה לרפובליקה על-ידי ביטול דגל זה. הם החזירו את שלושת הצבעים הקודמים של שחור, לבן ואדום, בהניפם אותו ביחד עם דגלם שלהם. בתקופה מאוחרת יותר הם ביטלו אף את שלוש הצבעים הישנים והניפו אך את דגלם שלהם, דגל אדום עם עגול לבן גדול במרכזו ובאמצעיתו סמל מגי עתיק — צלב הקרס שחור. לאחר מפתח השניה במלחמה האחרונה, נקבע לגרמניה דגל חדש, המורכב מחמשה פסים אופקיים שווים: כחול, לבן, אדום, לבן וכחול. יותר מאוחר הם חזרו אל שלושת הצבעים: שחור, אדום וצהוב.

ברומה לגרמניה, לא נהיתה איטליה אומה מאוחדת עד אמצע המאה הקודמת. עיר הוטיקן, למרות הימצאה ברומה, הנה מדינה עצמאית. איטליה לא בלבד שהיתה מורכבת ממספר מדינות קטנות, אלא חלק גדול מארצה למעשה היה בשלטון זר של אוסטריה. המלוכה האיטלקית החדשה נטלה את הדגל, שהומצא על-ידי נפוליאון בהיותו שליט איטליה. הוא היה דומה לשלושת הצבעים הצרפתי, אולם עם ירוק במקום כחול. כאשר מקסיקו בחרה באותם שלושת הצבעים, נבדל דגל צי הסוחר של איטליה על-ידי מגן על הפס הלבן. בדגל צי המלחמה מופיע כתר מעל למגן, הבא מהסמל של בית סבו, המשפחה אשר עד לפני זמן לא רב שלטה באיטליה. זה היה מגן אדום ועליו צלב לבן מהסוג של סנט-ג'ורג', וקצוותיו כחולים. כאשר נהיתה איטליה רפובליקה, אחרי המלחמה האחרונה, הושמט הסמל מהדגל, אשר הפך לשלושת הצבעים במאונך של ירוק, לבן ואדום (ציור 13).

עד אשר הוכרחה להיבלע בתוך גרמניה, היה לאוסטריה אך דגל אחד — שלושה צבעים אופקיים: שני פסי אדום כהה, מובדלים על-ידי לבן (ציור 14). אלה היו צבעי הנסיכים הקודמים של אוסטריה והאגדה מוסרת, כי הועתקו מכתמי הדם שעל האדרת הלבנה, אשר לבשו הצלבנים בעת הקרבות במאה השתים-עשרה. הדגל יצא משימוש בזמן שלטון הגרמנים באוסטריה והוחלף על-ידי דגל צלב הקרס הנאצי. כעת, לאחר שאוסטריה שוב עצמאית, הוחזר דגלה העתיק, משלושת הצבעים.

ANDORRA אנדורה

הרפובליקה של אנדורה בהרי הפיריניים מצרפת בסמליה את צבעי הארצות מצפונה ומדרומה — את האדום והכחול הצרפתי ואת האדום והצהוב הספרדי. דגלה הוא תלת-צבעים אופקי: כחול, צהוב ואדום, וכתר בפס המרכזי (ציור 17).

MONACO מונקו

נסיכות מונקו, המפורסמת בעירה מונטה קרלו, מניפה דגל המחולק אופקית: אדום מעל לבן (ציור 18). דגל המלוכה נושא על רקע לבן את סמל משפחת גרימלדי, שהנסיך המושל הוא מצאצאיה.

SWITZERLAND שויצריה

בהיותה מחוסרת חוף ים, יש לשויצריה דגל אחד בלבד. דגלה אינו דומה לדגל כל ארץ אחרת, מסיבת דברי ימי הרפובליקה המיוחדים במינם: היא נוסדה במאה ה-14 על-ידי איחוד אכרים, שהתקוממו בהצלחה נגד מושליהם המדכאים. מיסדיה חשבו את מלחמתם לחופש למטרה קדושה, במדה שוה לזו של נושאי הצלב, ועל-כן בחרו להם לסמל צלב יווני לבן (צלב בעל זרועות שוות) על רקע אדום. (ציור 19).

POLAND פולין

דגלה הלאומי של פולין מחולק אופקית למחצה: לבן מעל לאדום (ציור 20). למרות היות הארץ כעת רפובליקה, בכל זאת דגל צי הסוחר שלה עדיין נוצר על-ידי קביעת סמל המלוכה הישן: מגן אדום קטן הנושא נשר לבן, על הפס הלבן. דגל צי המלחמה דומה, אולם קצוותיו כונב הסנונית. הדגלון מורכב מצלב מלטה וצבעיו מוחלפים מנגד (אדום על החצי הלבן, לבן על האדום), ובמרכזו זרוע האוחזת שרביט כחול.

SPAIN ספרד

דגלה של ספרד היה לפני משולשה צבעים אופקי: אדום למעלה ולמטה וצהוב באמצע. צבעים אלה, הצבעים העתיקים של ארגון, הועתקו, לפי המסורת, בדומה לאלה של אוסטריה, מסימנים שנעשו על-ידי מלך, אשר טבל את אצבעותיו בדם ומשח בהן על מגן צהוב. כאשר ספרד נהיתה רפובליקה בשנת 1931, הפס התחתון שונה לארגמן במקום אדום, אולם כאשר הגיע גנרל פרנקו לשלטון החזיר את הצבעים הקודמים. דגל צי הסוחר מהוה שלושה צבעים של אדום, צהוב ואדום (ציור 15). הדגל הלאומי ודגל צי המלחמה נושאים את הסמל הלאומי על הפס המרכזי; זה כולל את סמלי האחדות של מלכויות ספרד העתיקות ובאגפים יש שני עמודים, המסמלים את «עמודי הרקולס» (גיברלטר והקף האפריקאי ממול), המשולבים בנשר שחור.

PORTUGAL פורטוגל

למרות היות פורטוגל לרפובליקה בשנת 1910, היא עדיין נושאת על דגלה את סמל המדינה של המשפחה המלכותית הקודמת. דגל צי הסוחר, הדגל הלאומי ודגל צי המלחמה אינם משלושה צבעים, אלא מחולקים במאונך בירוק בקצהו הפנימי ובאדום בקצהו החיצוני של הדגל; האדום רחב באופן ניכר יותר מהירוק. בקו המבדיל נמצא גלגל האצעצה (כדור גלגל בעל עגולים, ששימש לפני כמכשיר אסטרונומי). בזה נמצאים סמלי המדינה — מגן לבן, המכיל חמישה מגינים קטנים; תחומו אדום ועליו שבעה ארמונות צהובים (ציור 16). בדגלון מופיע הסמל וגלגל האצעצה במרכזו של דגל מרובע אדום ותחום ירוק.

צ'כוסלובקיה CZECHOSLOVAKIA

צ'כוסלובקיה הוקמה אחרי מלחמת 1914, במגמה להחזיר את עצמאותן של כמה מדינות היסטוריות, שצבעיהן מופיעים בדגלה: האדום והלבן של בוהמיה והכחול של מורביה. היות ואומות כה רבות מניפות צבעים אלה, בחרה המדינה החדשה בצורת דגל אוריגינלית: הדגל הלאומי מחולק אופקית למחצה, לבן מעל לאדום, ומשולש כחול בקצה הדגל הפנימי (ציור 21).

יוגוסלביה YUGOSLAVIA

גם יוגוסלביה הוקמה אחרי מלחמת 1914, ונקראה לפנים ממלכת הסרבים, קרואטים וסלובנים, אולם אינה עוד מונרכיה. הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר הנם תלת-צבעים אופקיים של כחול בהיר, לבן ואדום, וכוכב אדום גדול במרכז, מוקף פס צהוב. בדגל צי המלחמה מופיע הכוכב האדום, מוקף פס צהוב בחלקו הפנימי (ציור 22).

הונגריה HUNGARY

גם דגלה הלאומי של הונגריה הנו תלת-צבעים אופקי, אך של אדום, לבן וירוק (ציור 23); לפעמים מופיע הסמל הלאומי על הפס הלבן. למרות שהמדינה היא רפובליקה, מופיע מעל לסמל כתר הברזל המפורסם על הצלב בראשו, כשהוא נוטה הצדה; קיימת מסורת, האומרת כי הכתר נגנב פעם והוכנס בכוח על-ידי הגנבים לתוך גרתיק קטן מדי.

רומניה RUMANIA

דגלה של רומניה הנו תלת-צבעים מאונך של כחול, צהוב ואדום, וכפי שאומרים הוא מסמל את הרקיע, את עושר קרקע

המדינה ועוז רוח עמה (ציור 24). בדגל הלאומי ובדגל צי המלחמה – אך לא בדגל צי הסוחר – מופיע הסמל הלאומי של המדינה בפס הצהוב; בדגלון הוא מופיע על דגל מרובע, צהוב ושולים אדומים.

בולגריה BULGARIA

הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר של בולגריה הנם תלת-צבעים אופקי של לבן, ירוק ואדום, המסמלים את אהבת השלום, את פוריות הקרקע ועוז הרוח של הצבא (ציור 25). בדגל צי המלחמה מופיע אריה מזנק צהוב, על גבי מרובע אדום בתוך רבע העליון הפנימי וכוכב אדום על רקע לבן ברבע התחתון.

אלבניה ALBANIA

דגל צי הסוחר של אלבניה הנו תלת-צבעים אופקי: שחור בין שני פסי אדום כהה (ציור 26). דגלה הלאומי ודגל צי המלחמה, למרות היותם בעלי אותם הצבעים, נושאים סמל שונה: נשר שחור בעל שני ראשים, על רקע אדום כהה; זה היה סמלו של הפטריוט הגדול סקנדרברג מהמאה החמש-עשרה.

יוון GREECE

יוון הנה אחת הארצות המועטות, שדגלה אינו כולל אדום בדגל הלאומי. בדגל צי הסוחר ובדגל צי המלחמה מופיע ברבע העליון הפנימי מרובע ובתוכו צלב יווני, לבן על רקע תכלת; קצהו החיצוני בעל פסים אופקיים: חמשה פסי תכלת וארבעה לבנים (ציור 27). הדגלון מרובע, עם צלב לבן על רקע תכלת. הצלב בדגל היווני הוא לזכר המלחמות שהארץ נלחמה מאות בשנים, בהגנה על הנצרות מפני המוסלמים.

TURKEY תורכיה

תורכיה בתור האימפריה העות'מנית היתה לפני השליטה של הבלקנים ומשלה על הים התיכון; כיום היא חולשת על אסיה הקטנה ואזור קטן באירופה, הגובל עם הבוספורוס. דגלה הלאומי, דגל צי הסוחר ודגל צי המלחמה וכן הדגלון עדיין נושאים את הסמל שהיה לפני אימת הים: חרמש הירח וכוכב על רקע אדום (ציור 28).

חרמש הירח הנו הסמל העתיק של ביצנץ. האגדה אומרת, כי כאשר פיליפ המוקדוני, אבי אלכסנדר הגדול, ניסה להשתער עליה בהתקפת לילה מפתיעה, אור הירח גילה את תוכניתו. העיר החזיקה בסמל זה לא בלבד כאשר נהיתה נוצרית ושמה שונה לקונסטנטינופול, אלא גם כאשר נכבשה על-ידי התורכים, אשר כעת קוראים לה איסטנבול. רקע הדגל שונה בתקופה מסוימת לירוק, הצבע המוסלמי המקודש, אך מאוחר יותר הוחזר הצבע המסורתי לקדמותו.

SOVIET UNION ברית המועצות

רוסיה היתה עד 1917 אימפריה; דגל הלאומי ודגל צי הסוחר היה אז תלת-צבעים אופקי: לבן, כחול ואדום (ציור 29). יש אומרים, שרעיון הצבעים נלקח על-ידי פטר הגדול כשלמד בנין אניות בהולנד; כי הדגל, במצבו אז, היה פשוט דגל צי המלחמה ההולנדי בסדר הפוך. מאוחר יותר, בכדי להבדילו, הפסים הכחול והלבן החליפו מקומם. דגל צי המלחמה היה בצורת פסים כחולים מצולבים באלכסון של אנדריו הקדוש, על רקע לבן. הדגל האימפריאלי של הצאר נשא נשר בעל שני ראשים, שחור על רקע צהוב - סמל, שמקורו מזמן האימפריה הביצנצית מהמאה החמש-עשרה.

הממשלה האימפריאלית היתה עריצה, אך בין הקבוצות הפוליטיות שנפגשו במחתרת היתה המפלגה הקומוניסטית, אשר סמלה דגל אדום, המסמל את אחוות הדם של כל המין האנושי. הדגל הזה מוזמן היה דגל המהפכה בעולם כולו.

אחרי נפילת הממשלה האימפריאלית קבלו הקומוניסטים את השלטון על רוסיה. הם שינו את שם הארץ לברית המועצות של רפובליקות סוציאליסטיות ונחוץ היה להם דגל חדש בתור סמל, והיה אך טבעי שהם יבחרו בדגל, שמאחוריו עשו תכניותיהם והעזו להאסר.

בדגל המדינה ודגל צי הסוחר של ברית המועצות נמצא בחלקו העליון של קצהו הפנימי של הדגל פטיש וחרמש מצולבים, סמלי העובדים בעיר ובכפר; מעל לזה כוכב בעל חמשה חודים, סמל עתיק של שלטון; אלה צהובים על רקע אדום (ציור 30).

דגל צי המלחמה לבן עם פס כחול לאורך קצהו התחתון; הסמלים צבעם אדום – הכוכב בקצהו הפנימי והפטיש והחרמש בקצהו החיצוני (ציור 31). בדגלון מופיע גם הסמל העתיק יותר – פסים כחולים מצולבים באלכסון.

לרפובליקות המועצתיות השונות, המהוות את הברית, יש דגלים הדומים משלהם, הנושאים בקצה הפנימי העליון את ראשי תיבות המדינה. לדוגמה: ראשי התיבות בדגל הרפובליקה הסוציאליסטית המועצתית האוקראינית הם או.ס.ס.ר. U.S.S.R.

הצירופים האחרונים לברית המועצות היו ידועות בתור מדינות בלטיות, ולכל אחת מאלו דגל משלה.

אסטוניה

ESTONIA

הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר של אסטוניה היו תלת-צבעים אופקי של כחול, שחור ולבן, המסמלים את השמים, את הקרקע הכהה של הארץ ושלגיה (ציור 32). דגל צי המלחמה היה כזנב הסנונית ולשון במרכז, ונשא את הסמל הלאומי: שלושה אריות כחולים על רקע צהוב במרכזו. הדגלון נשא צלב כחול ופסים מצולבים באלכסון, שחורים על רקע לבן.

לטביה

LATVIA

הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר של לטביה היו בצבע אדום כהה, מלבד פס לבן צר, העובר אופקית באמצעם (ציור 33). דגל צי המלחמה נשא צלב מהסוג של ג'ורג' הקדוש, אדום כהה עם פס לבן לאורך כל זרוע, על רקע לבן. בדגלון מופיעים פסים אדומים כהים מצולבים באלכסון, ואריה לבן לאורך זרועותיו.

ליטה

LITHUANIA

הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר של ליטה היו תלת-צבעים אופקי: צהוב, ירוק ואדום (ציור 34). בסטנדרד נוסף מעל למרכז מגן אדום עם צלב זהב, בעל שתי זרועות. בסטנדרד נמצא בצד אחד אביר נושא שריון ובצד שני סמל מסורתי מוזר - «עמודי גדימינס».

ארצות אסיה ואפריקה משתרעות על שטח עצום ולעולם לא השתתפו בתרבות אחת גדולה, כמו ארצות אירופה עם מסורת ואידיאלים משותפים. דגליהן כלל אינם דומים: הם מכילים סמלים מוזרים, שנוצרו בהלכי מחשבה שיקשה מאתנו להבין. מקצתם, המונפים בחבלים בהם נפוץ האיסלם, כוללים את סמליו, את חרמש הירח וכוכב, או את צבעו הקדוש - ירוק.

ישראל

ISRAEL

ב-1918 מסר חבר הלאומים «מנדט» לבריטניה, שנתן לה את השלטון על פלשתינה. לאחר 30 שנה נאלצו הבריטים לוותר על המנדט והארץ, בחלקה הגדול, נהיתה המדינה היהודית העצמאית - ישראל.

דגלה הלבן נושא שני פסים כחולים אופקיים; ביניהם, גם כן בכחול, מופיע סמל דתי עתיק: שני המשולשים המשולבים, המתארים את ה«מגן דוד» (ציור 35). צבעים אלה הוצעו לפני שנים על-ידי תיאודור הרצל, הוגה הציונות - האידיאל שארץ-ישראל תהיה שנית, כמו שהיתה בימי התנ"ך, הבית הלאומי של היהודים. הכחול מסמל את שמי ישראל והלבן - את הטוהר של האידיאלים הציוניים.

ערב הסעודית

SAUDI ARABIA

ערב הסעודית נוסדה ב-1932 על-ידי איחוד שתי ארצות, חג'ז ונג'ד, בחצי האי ערב. בדגלה הירוק מופיעה, מעל לשתי חרבות מצולבות לבנות, הצהרת האמונה המוסלמית, כתובה בלבן בכתב הערבי היפה: «אין אלוהים אלא האלוהים ומוחמד הוא נביא האלוהים». הרקע ירוק, אך פס צר לבן נמצא בקצהו הפנימי של הדגל (ציור 36).

תימן

YEMEN

ממלכה עתיקה, כעת מדינה ערבית עצמאית. מצפון ומוזר לה נמצאת ערב הסעודית, מדרום עדן ומערב הים האדום. התורכים, ששלטו שם תקופה ארוכה, עזבו את המקום ובשנת 1925 הכירה בריטניה בתימן כמדינה ובשנת 1934 קבלה את עצמאותה. הדגל הלאומי של תימן הוא מלבן אדום וחרב לבנה באמצע וחמישה כוכבים לבנים - אחד בכל פינה של הדגל ואחד מעל לחרב (ציור 39).

בחרין

BAHREIN

בחרין, קבוצת איים בחצי הדרך במפרץ הפרסי, היא מדינה עצמאית בפרוטקטורט בריטי ומשמשת בסיס דלק חשוב לאוירוניים בריטיים, שנאסרה עליהם על-ידי השח הפרסי החניה בחופי ארצו. דגלה אדום, מלבד פס לבן צר, משורי, כמו משור, בקצהו הפנימי של הדגל (ציור 37).

לבנון

LEBANON

לבנון, מצפון לישראל, היתה לפניו במנדט צרפתי, שניתן על-ידי חבר הלאומים הקודם. למען סמל עצמאותה ואי-תלותה בצרפת, היא חדלה להניף את תלת-צבעים הקודם וכעת הוא: אדום, לבן ואדום. על הפס הלבן מופיע הסמל הלאומי – עץ ארו ירוק, המרמז על «ארוי הלבנון», שמהם, לפי תיאור התנ"ך, היה בנוי מקדש שלמה (ציור 38).

סוריה

SYRIA

גם סוריה היתה במשך תקופה מסוימת במנדט צרפתי, שניתן ע"י חבר הלאומים, אולם היא כעת רפובליקה עצמאית. דגלה הוא תלת-צבעים אופקי של ירוק, לבן ושחור ושלושה כוכבים אדומים (הפוכים) על הפס הלבן (ציור 39).

39

עבר הירדן

TRANSJORDAN

לדגל עבר הירדן צבעים, המסמלים שלוש נקודות חשובות בהיסטוריה המוסלמית – תלת-צבעים אופקי של שחור, לבן וירוק ומשולש אדום (צבע משפחת המלך), המכיל כוכב לבן אחד (ציור 40). עבר הירדן נמצאה «מעבר לירדן» מישראל והיתה במנדט בריטי מאת חבר הלאומים. כעת היא ממלכה עצמאית.

עירק

IRAQ

עירק נקראה לפניו מסופוטמיה (ארם נהרים) – הארץ «בין הנהרות» (פרת וחידקל). היא השתחררה משלטון התורכים בשנת 1923 וכעת הנה מלוכה עצמאית. דגלה הוא תלת-צבעים אופקי: שחור, לבן וירוק, המזכיר את דגל עבר הירדן; אולם האדום בשפתו הפנימית הוא מארבעה צדדים במקום משולש ונושא שני כוכבים לבנים, המיצגים, לפי שאומרים, את שני הגזעים של הארץ – הערבים והכורדים (ציור 41).

פרס

PERSIA

פרס נקראה אירן עד לפני זמן לא רב והשתמשה לפניו בצירוף צבעים מיוחדים במינם: ירוק תפוחי, לבן וורוד. דגלה הלאומי ודגל צי הסוחר הנם כעת תלת-צבעים אופקי: ירוק, לבן ואדום. במרכז דגל הממשלה מופיע הסמל הלאומי בצהוב: השמש הזורחת מעל לאריה האוחז חרב (ציור 42). בדגל הצבאי ודגל צי המלחמה מוקף הסמל בזר ומעליו כתר. במקום הצלב האדום המקובל, יש לפרס דגל בית חולים משלה ועליו האריה וסמל השמש מופיעים באדום על רקע לבן.

אפגניסטן

AFGHANISTAN

דגלה הלאומי של אפגניסטן (בגבול הודו) הנו תלת-צבעים מאונך: שחור, אדום וירוק. הלבן מופיע על הפס האדום כתאור של מסגד בין שני דגלים (ציור 43).

ניפל

NEPAL

לניפל – צפונית-מזרחית מהודו – יש דגל מיוחד במינו ובצורתו, המורכב משני משולשים בעלי זווית ישרה, אחד מעל לשני. צבעו אדמדם וקצהו כחול בשפתו הפנימית, ועליו שתי דמויות כמו פני אדם, מצוירות באופן בלתי מושלם: האחד במשולש העליון מסמל את הירה, והאחד בתחתון – את השמש (ציור 44).

טיבט

TIBET

טיבט בשלטון הלמה, מנהיג דתי בודיסטי, היא ארץ מוורה שאך מעט ידוע על אודותיה. צורת דגלה מפתיעה: שמש זהב גדולה, המפיצה קרנים כחולות ואדומות; לאורך קצהו הפנימי, קצהו העליון והתחתון יש שולים בתבנית מקושטת. בחלקו הנמוך יותר של הדגל נמצא משולש לבן, המסמל הר מכוסה שלג – כנראה, הר אוורסט – שמעליו השמש זורחת; בתחתיתו נמצאות שתי חיות לבנות הדומות לאריות וזנבותיהן ירוקים, מובדלות על-ידי עגול אדום קטן (ציור 45).

בורמה

BURMA

בשנת 1947 החליטה בורמה להינתק מחבר העמים הבריטי ולהוות מדינה עצמאית. דגלה הלאומי החדש: אדום עם רבוע כחול כהה; בתוך הרבוע נמצא כוכב לבן גדול בעל חמישה חודים וחמישה כוכבים לבנים קטנים יותר בין החודים. האדום מסמל אומץ, הכחול – שלום והלבן – טוהר וכבוד; חמשת הכוכבים מסמלים את חמשת הגזעים, היוצרים את עם בורמה (ציור 46).

סין

CHINA

לפנים היתה התרבות העתיקה של סין בשלטון קיסר, שבדגלו הופיע דרקון על רקע צהוב (לפי האגדה הסינית, הדרקון אינו מפלצת מבעיתה, אלא ידיד נבון ומיטיב). כאשר נהיתה הארץ רפובליקה, היא בחרה בדגל חדש: חמישה פסים אופקיים – אדום, צהוב, כחול, לבן ושחור. כעת בדגל הלאומי ובדגל צי המלחמה של סין נמצא שמש עם שתיים-עשרה קרנים, לבן על רקע כחול, בתוך הרבוע; הקצה החיצוני של הדגל אדום (ציור 47). דגל צי הסוחר כדוגמת דגל הלאומי, בתוספת ארבעה פסים צהובים בזיגזג. בדגלון השמש לבנה על רקע כחול.

מנצ'וקו

MANCHUKO

למרות שמנצ'וקו כעת בלתי תלויה בסין, היא עדיין משתמשת – אם כי בסדר הפוך – בצבעי הדגל הסיני הרפובליקני הראשון. צבעים אלה, כפי שאומרים, מסמלים את חמשת גזעי הארץ: מנצ'ואים, מונגולים, קוריאנים, רוסים וסינים. הרבע הפנימי העליון מכיל ארבעה פסים אופקיים: אדום, כחול, לבן ושחור וקצהו החיצוני של הדגל צהוב (ציור 48).

קוריאה

KOREA

דגל קוריאה, לפני כיבושה על-ידי יפן, נשא על רקע לבן סמל כשפים עתיק. הסמל היה מורכב מעיגול, מחולק על-ידי קו עקום לחצאין, מחוברים בעלי צורה זהה – אחד כחול ואחד אדום. בדגל צי המלחמה נוספו, קרוב לכל אחת מפינותיו, קבוצות המורכבות משלושה קוים, מקבילים לכל אחת, מחולקות בהתאם למסורת חוקי הכשוף (ציור 49).

JAPAN

יפן

לפני מפלתה התיהרה יפן שהיא «ארץ השמש הזורחת» ושמה סמל זה על דגליה. דגל צי הסוחר והדגלון תארו זאת כעיגול אדום במרכזו של רקע לבן (ציור 50). צורת דגל צי המלחמה היתה מפתיעה יותר: מסביב לשמש, שנמצאה בקצה הדגל הפנימי, במרכזו, מופיעות שש-עשרה קרניים אדומות (ציור 51).

THAILAND

טיילנד

טיילנד, הנקראת לפעמים מואן-טיי או סיאם, הנה «ארץ הפיל הלבן» - חיה קדושה, הנחשבת כמעט כפטרון קדוש. סמל זה אינו מופיע בדגל הלאומי ובדגל צי הסוחר של הארץ. המורכבים מחמשה פסים אופקיים: אדום לאורך הקצה העליון והתחתון של הדגלים, עם פס לבן המפריד ביניהם ובין הפס המרכזי, שצבעו כחול ורוחבו כפול (ציור 52). בדגלון משמשים פסים רק כרקע לעוגן זהב, הנמצא מתחת לכתר בתבנית סיאמית. בדגל צי המלחמה נמצא במרכזו הבסיס עיגול אדום ובתוכו הפיל הלבן הקדוש.

ANNAM

אנאם

לצרפת יש שתי מושבות דרומית מסין. דגלה של אנאם מרובע: תלת-צבעים הצרפתי ברבע העליון הפנימי וקצה הדגל החיצוני צהוב (ציור 53).

CAMBODIA

קמבודיה

בדגל של קמבודיה גם כן מופיעים צבעי צרפת; מתואר בו היכל מזרחי, לבן על רקע אדום, ששוליו כחולים.

DUTCH EAST INDIES   הודו המזרחית ההולנדית

מושלה של הודו המזרחית ההולנדית מניף מעל לתלת הצבעים של הולנד נס רחב. גם זה מורכב מפסים אופקיים: אדום, לבן וכחול, אך מחודד והפס הלבן מבוקע בקצהו החיצוני של הדגל.

PHILIPPINE ISLANDS   איי הפיליפינים

איי הפיליפינים, צפונית מבורניאו, נמצאים בחסות ארצות הברית. דגלם מחולק אופקית לחצי, כחול מעל לאדום, ומשולש לבן בקצהו הפנימי של הדגל ובתוכו ארבעה כוכבים צהובים, מהם אחד גדול ממשנהו (ציור 54). בדגל זה השתמשו לראשונה בשנת 1894, כאשר התקוממו הפיליפינים נגד שלטון ספרד.

EGYPT   מצרים

מצרים היא הארץ, בה התקיימה אחת מהתרבויות העתיקות ביותר. עד שנת 1923 היא היתה חלק מהקיסרות התורכית והניפה דגל הדומה לזה של תורכיה, אך עם הסמל המוסלמי – חרמש הירח וכוכב – שלוש פעמים על רקע אדום. כאשר קבלה מצרים עצמאותה, היא בחרה בדגל לאומי ודגל צי הסוחר, שעליהם הופיע חרמש אחד בלבד ושלושה כוכבים בין קצותיו, על רקע ירוק (ציור 55).

SUDAN   סודן

סודן, הנמצאת בחסותן המשותפת של מצרים ובריטניה, מניפה את דגלי שתי הארצות. מושלה הכללי מניף את דגל האיחוד הבריטי עם תו מיוחד במרכזו: זר, המקיף עיגול קטן, ובתוכו מופיעות המלים «המושל הכללי של סודן» (GOVERNOR GENERAL OF SUDAN).

ETHIOPIA (ABYSSINIA) **חבש**

דגלה של חבש, המכונה ביתר דיוק אטיופיה, הוא תלת-צבעים אופקי: ירוק, צהוב ואדום (ציור 56). אומרים, כי צבעים אלה מסמלים את שלושת האזורים, לפיהם מחולקת הארץ, וגם מזכירים את הקשת, הנראית לעתים קרובות בחבש.

LIBERIA **ליבריה**

הרפובליקה של ליבריה, בחופה של אפריקה המערבית, נוסדה על-ידי אגודה אמריקאית, שמטרתה היתה לאפשר לעבדים כושים משוחררים ליסד ישובים בשלטון עצמי בארץ מולדתם; דגליה, כמובן, מגלים סימני השפעה אמריקאית. הדגל הלאומי של ליבריה וכן דגל צי המלחמה דומים לכוכבים ופסים, אך יש בהם אחד-עשר פסים אופקיים בלבד, ששה אדומים וחמשה לבנים, ואומרים, שהם מסמלים את אחד-עשר האנשים אשר חתמו על הצהרת העצמאות של ליבריה בשנת 1847. היות וליבריה אינה, בדומה לארצות הברית, ברית של מדינות, אלא מורכבת ממדינה אחת בלבד, הרבוע מכיל כוכב אחד גדול, לבן על רקע כחול (ציור 57). הדגלון הוא כחול עם כוכב לבן במרכזו.

BELGIAN CONGO **קונגו הבלגית**

דגלה של קונגו הבלגית הוא כחול עם כוכב צהוב, בעל חמשה חודים במרכזו (ציור 58). הדגל האישי של מושלה הכללי הוא באותה צורה, אלא שהוא מופיע בתוך הרבע העליון הפנימי של תלת הצבעים הבלגי.

MOROCCO **מרוקו**

אחת ממושבות צרפת באפריקה. בדגלה הלאומי של מרוקו מופיע סמל כשוף עתיק: פנטגון (מחומש) ירוק על רקע אדום (ציור 59). בדגל צי הסוחר נוסף תלת-צבעים צרפתי קטן – כחול, לבן ואדום – בתוך רבע העליון הפנימי.

TUNIS **טוניס**

מושבה צרפתית, לפני חלק מהקיסרות העות'ומנית, טוניס עדיין מניפה את סמלה, חרמש הירח וכוכב, אדום בתוך עיגול לבן במרכזו של רקע אדום (ציור 60).

יישוב של אמריקה הצפונית נעשה על-ידי מהגרים מארצות צפון-מערב אירופה. המקום, בו למעשה קולומבוס עלה ליבשה, היה באמריקה המרכזית ואיזור זה וכן דרום אמריקה יושבו כמעט לגמרי על-ידי יוצאי ספרד ופורטוגל. האפיפיור למעשה חלק את השטחים החדשים שנגלו בין שתי הארצות, והפריש את הכל מזרחה מאורך מסוים לפורטוגל, והכל מערבה מזה – לספרד.

BRAZIL **ברזיל**

הגדולה בארצות דרום אמריקה והמזרחית ביותר, ברזיל, גם היא יושבה על-ידי פורטוגל; אף כאשר קבלה עצמאותה, היתה זמן מה תחת שלטון קיסר פורטוגלי. למרות היותה כעת רפובליקה, היא עדיין מחזיקה בצורת דגלה האימפריאלי ובצבעיו – דגל, שכמובן הנו שונה מאד מאלה שכל הארצות המיושבות על-ידי ספרד, – אך החליפה את סמל המדינה העתיק בסמל רפובליקאי. הדגל הלאומי, דגל צי הסוחר ודגל צי

המלחמה מורכבים ממעוין צהוב על רקע ירוק: המעוין מקיף עיגול כחול, המסמל את כדור הארץ, עם חגורה על הקו המשווה ועליה המלים, שפירושו «סדר וקידמה» (ORDER & PROGRESS): מעל לחגורה נמצא כוכב לבן גדול ומתחתיה עשרים כוכבים קטנים (ציור 61).

כמעט כל שאר חלקי אמריקה דרומה מארצות הברית היו לפני תחת שלטון המלכות הספרדית. נאמנותם התרכזה בכך ואיזורים אלה נשארו בברית שאננה. אולם, כאשר גרש נפוליון את המלך הספרדי, התנפצה נאמנותם והם השיגו את עצמאותם, וכך הם נהיו למספר ארצות נפרדות; במשך תקופות קצרות בלבד קיימו אחדות מהן אחד, ומיד לאחר כך פרצו מלחמות ביניהן.

מוצאן המשותף נראה בדמיון דגליהן. דגליהן הלאומיים ודגלי ציי הסוחר הנם לרוב תלת-צבעים – מנהיגיהן הושפעו מאד על-ידי האידיאלים של המהפכה הצרפתית, – אחדים מהם שוים, מלבד סמלים מבדילים על הפס האמצעי. ברבים מדגלי ציי המלחמה ובחלק מדגליהן הלאומיים מופיעים סמלים מסובכים מדי בכדי לתארם ויותר מקושטים מאשר אלה, המקובלים בדגלי אירופה: הם כוללים צמחים מקומיים, חיות, מראות טבע ומסורת וגם – לזכר שחרורן משלטון ספרד – סמל עתיק, את «כובע החופש» (CAP OF LIBERTY), שבימי רומא העתיקה חבשוהו עבדים ששוחררו מעבדות.

מכסיקו MEXICO

מכסיקו, המהווה את החלק הדרומי של צפון אמריקה, נקראה לפני «ספרד החדשה»; כמו ברזיל, היא היתה קיסרות עצמאית לפני היותה רפובליקה. דגל ציי הסוחר שלה הוא

תלת-צבעים מאונך, כמו של איטליה: ירוק, לבן ואדום. הסמל בפס הלבן בדגל הלאומי, בדגל ציי המלחמה ובדגל הנשיא מתיחס לאגדת אצטקים, שמשלו בארץ לפני בוא הספרדים: הוא מתאר נשר חום, המחזיק במקורו נחש ירוק (ציור 62).

המצר שבין צפון ודרום אמריקה היה מאוחד לפני בברית המרכזית האמריקאית, שצבעיה היו לבן וכחול. חמשת הארצות, שעתה מחולקות הן, מחזיקות עדיין בצבעים אלה, אם כי אחת מארצות הוסיפה אדום.

גואטמלה GUATEMALA

דגל ציי הסוחר של גואטמלה הוא, לפיכך, תלת-צבעים מאונך: שני פסים מצבע כחול בהיר, מובדלים על-ידי פס לבן. בסמל שבפס המרכזי בדגל הלאומי נכללת צפור אמריקאית, בעלת צבעים עליונים (ציור 63).

סלודור SALVADOR

הדגל הלאומי ודגל ציי הסוחר של סלודור הנם תלת-צבעים אופקיים: לבן בין כחול (ציור 64). בדגל ציי המלחמה מופיע סמל מסובך מאד: בתוך משולש שוה-צלעות נמצאת שלשלת של חמשה הרים, המסמלים חמשה הרי געש באמריקה המרכזית, ומעליהם נישא «כובע החופש».

ניקרוא NICARAGUA

דגל ציי הסוחר של ניקרוא הוא תלת-צבעים אופקיים: לבן בין כחול בהיר, עם עוגן בפס המרכזי. הסמל בדגל הלאומי ובדגל ציי המלחמה כולל את המשולש וחמשת ההרים ו«כובע החופש», הדומים לאלה של סלודור, אך שונה בפרטיו (ציור 65).

הונדורס HONDURAS

הונדורס משתמשת בתלת-צבעים אופקי של כחול ולבן, אך מבדילה את דגלה הלאומי ודגל צי הסוחר על-ידי קביעת חמשה כוכבים כחולים על הפס המרכזי: אלה מסמלים את חמשת הארצות, שלפנים השתייכו אל הברית המרכז-אמריקאית. הסמל בדגל צי המלחמה מסובך באופן בלתי רגיל: החשוב והאופיני בסמל זה – פירמידה מתנשאת מתוך הים (ציור 66).

קוסטה ריקה COSTA RICA

דגל צי הסוחר של קוסטה ריקה אינו תלת-צבעים, אך מחולק אופקית; פסים מצבע כחול, כהה לאורך הצד העליון והתחתון של הדגל, מובדלים על-ידי פסים לבנים מפס אדום רחב יותר במרכזו. בדגל הלאומי ובדגל צי המלחמה מופיעים על הפס האדום סמלים, המתוארים כדלקמן: שלושה הרים, המסמלים שלושה הרי געש, שני ימים נפרדים, המסמלים את האוקינוס השקט ואת הים הקריבי (שביניהם משתרעת הארץ). עם אניות המקושטות בדגלים; ומעל נמצאים חמשה כוכבים, המסמלים את חמשת ארצות הברית העתיקה (ציור 67).

שלושת הארצות מצפון-מערב לאמריקה הדרומית היוו לפנים ברית פדרלית עצמאית – קולומביה הגדולה. אם כי הן כעת נפרדות, הן מניפות דגלים מאותם הצבעים, הנבדלים הבדל קטן: תלת-צבעים אופקי של צהוב, כחול ואדום.

קולומביה COLOMBIA

בדגל הלאומי של קולומביה הפס הצהוב, התופש את חציו העליון, רוחבו פי שנים מאשר הפסים הכחול-כהה והאדום. במרכזו של דגל צי הסוחר נמצא סגלגל כחול ושוליו אדומים,

המכיל כוכב לבן. בדגל צי המלחמה מופיע במרכז הסמל הלאומי המסובך, הכולל בתוכו מראה ימי ואת «כובע החופש» (ציור 68).

אקודור ECUADOR

מלבד זאת שהפס המרכזי הוא כחול בהיר במקום כהה, הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר של אקודור זהים לדגל הלאומי של קולומביה: פס צהוב ברוחב כפול מהכחול והאדום (ציור 69). בדגל צי המלחמה מופיע במרכזו הסמל הלאומי: גם זה צורתו מסובכת מאד וכולל צפור דרום-אמריקאית – את הנשר האמריקאי, ראש הר מכוסה שלג («שימבורזה», ההר הגבוה במדינה), עם אנית קיטור במרחק מהחוף וארבעה סימני אפודת המזלות.

ויניצואלה VENEZUELA

דגל צי המלחמה ודגל צי הסוחר של ויניצואלה דומים לדגל הלאומי של קולומביה, מלבד זאת ששלושת הפסים – הצהוב, הכחול והאדום – שוים ברוחבם, ובמרכזו של הפס הכחול נמצאים שבעה כוכבים לבנים, המסמלים את שבעת המחוזות של המדינה (ציור 70).

הארצות האחרות של דרום אמריקה היו כמעט לגמרי עצמאיות ובלתי תלויות בחברותיהן מאז ניתקו משלטון ספרד, ולפיכך דגליהן שונים במאד לא בצבעיהם בלבד, אלא גם בצורתם.

PERU

פִּירוּ

הדגל הלאומי ודגל צי הסוחר של פירו הנם תלת-צבעים מאונך: שני פסים אדומים, מובדלים על-ידי לבן (ציור 71). דגל צי המלחמה מכיל את הסמל הלאומי על הפס הלבן: מגן ועליו חיה דרום-אמריקאית – הגואנקו, ורוד על רקע כחול; עץ ירוק על רקע לבן וסמל קלסי עתיק – «קרן השפע» (HORN OF PLENTY), צהוב על רקע אדום. הדגלון מרובע והסמל הלאומי במרכזו על רקע לבן ושולים אדומים.

BOLIVIA

בּוּלִיבִיָּה

בוליביה נקראת על שמו של המנהיג ששחרר את דרום אמריקה מספרד, סימון בוליבר. דגלה הלאומי הוא תלת-צבעים אופקי: אדום, צהוב וירוק (ציור 72). בדגל צי המלחמה מופיע הסמל הלאומי על הפס הלבן; תאורו מסובך מאד ובמרכזו נמצא הר פוטוסי העשיר בכסף, עץ אבוס, חטה ולמה. הסמלים וצבעי הדגל מסמלים את עשרה הטבעי של הארץ במחצבים (צהוב), יערות ונטיעות (ירוק) וחיות (אדום).

CHILE

צ'ִילֵי

צ'ילי, המשתרעת על הפס לאורך החוף שבין האנדים הדרומיים והים, נפרדה מתוכנית התלת-צבעים. דגל צי המלחמה, דגלה הלאומי ודגל צי הסוחר מחולקים אופקית לחצי: ברבע העליון נמצא מרובע כחול, המכיל כוכב לבן בעל חמשה חודים; שאר החצי העליון – לבן והחצי התחתון של הדגל – אדום (ציור 73).

ARGENTINE ארגנטינה

דגל צי הסוחר של הרפובליקה הארגנטינית דומה לאלה של מדינות אמריקה המרכזית: תלת-צבעים אופקי – שני פסים מצבע כחול בהיר, מובדלים על-ידי לבן. בדגל הלאומי ובדגל צי המלחמה מופיע במרכז הפס הלבן סמל השמש, המתואר כפני אדם מוקפים קרני אור (ציור 74). הדגלון מרובע ובו מופיע סמל השמש במרכז, רקע לבן ושולים כחולים.

URUGUAY אורוגווי

לאורוגווי, שלפני היותה עצמאית השתייכה בזמנים שונים לקיסרות הספרדית ולברזיל, דגלים אופייניים בצורתם. ברבע העליון הפנימי של דגלה הלאומי, דגל צי הסוחר ודגל צי המלחמה נמצא סמל השמש, הנבדל קמעה מזה של ארגנטינה, צהוב על רקע מרובע לבן; החלק החיצוני מורכב מתשעה פסים אופקיים: חמשה לבנים וארבעה בצבע כחול בהיר (ציור 75). הדגלון הוא צלב אלכסוני, כחול על רקע לבן, וסמל השמש בתוך עגול לבן במרכזו.

PARAGUAY פרגווי

למרות היותה ארץ יבשתית, מניפה פרגווי דגל צי סוחר: תלת-צבעים אופקי – אדום, לבן וכחול; על הפס הלבן נמצא עיגול ובתוכו אריה זהב וכובע אדום של החופש (ציור 76). דגל צי המלחמה הוא תלת-צבעים דומה, מלבד זה שהסמל מופיע בתוך עיגול במרכז הפס הלבן ובצדו האחד של הדגל בלבד; הסמל מצד השני שונה: כוכב זהב על רקע לבן. הכוכב מופיע גם במרכזו של הדגלון המרובע, בתוך רבוע כחול ומובדל על-ידי רבוע לבן מהשולים האדומים.

אי-אלה מהאיים בים הקריבי מהווים רפובליקות עצמאיות. קובה נשארה מושבה ספרדית, עד אשר שוחררה לפני סוף המאה הקודמת על-ידי מלחמת ספרד ואמריקה. אולי בגלל היותה זמן מה בחסות ארצות הברית של אמריקה, דגליה הם בצבע אדום, לבן וכחול, ועליהם פסים וכוכב. דגלה הלאומי, דגל צי הסוחר ודגל צי המלחמה מורכבים מחמשה פסים אופקיים, המסמלים את חמשת מחוזותיה: שלושה כחולים ושנים לבנים; בקצהו הפנימי של הדגל נמצא משולש אדום, המכיל כוכב לבן אחד בעל חמשה חודים, המסמל את «כוכב התקווה» ואת דם הפטריוטים שנפלו למען החופש (ציור 77). בדגלון מופיע הכוכב הלבן בתוך מרובע הדגל; חציו העליון של הדגל – אדום וחציו התחתון – כחול.

האי סן דומינגו, שלפנים נקרא היספניולה, מחולק כעת לשתי רפובליקות נפרדות. דגל צי הסוחר של החלק המזרחי, הרפובליקה הדומיניקנית, הוא צלב לבן מהסוג של גיאורג הקדוש, על רקע המחולק לרבעים, ומהם הראשון והרביעי כחולים והשני והשלישי אדומים (ציור 78); האדום מסמל את דם הפטריוטים של האי, הכחול את אידיאל החופש, והלבן את הקרבן שהם הקריבו למענו.

חלקו המערבי של האי, האיטי, עבר משלטון ספרד לצרפת, ולפיכך הניף תלת-צבעים: אדום, לבן וכחול. כאשר היא היתה לרפובליקה כושית עצמאית, אומרים שמנהיגה קרע את הפס

המרכזי מתלת הצבעים הצרפתי, על מנת להראות כי שלטון הגזע הלבן נפסק, והשאיר את הכחול לסמל את הכושים והאדום – את המולטים (בעלי דם מעורב). לפיכך דגל צי הסוחר מחולק אופקית לחצי: כחול מעל לאדום (ציור 79). בדגל צי המלחמה מופיע מלבן במרכזו ועליו סמלי מלחמה מרוכזים מסביב לדקל.

לפנמה, שנהיתה אך במאה זו רפובליקה עצמאית, צורת דגל פשוטה, אך עושה רושם והמשמשת בתור דגל צי המלחמה, דגל לאומי ודגל הנשיא. הדגל מחולק לרבעים: ברבע הראשון נמצא כוכב כחול וברבע הרביעי כוכב אדום, שניהם על רקע לבן; הרבע השני – אדום והשלישי – כחול (ציור 80). נראה למתאים כי הארץ תניף צבעים אלה, בהיותה מושפעת מאד מארצות הברית ומניפה דגלה ביום העצמאות של מדינה זו. תעלת פנמה המפורסמת נבנתה על-ידי מרץ אמריקאי; איזור התעלה, חמשת שוברי-גלים מכל צד, נמצא בפיקוח ארצות הברית ומניף את הדגל האמריקאי.

דגל האיחוד (UNION FLAG), שהנו הדגל הלאומי של בריטניה הגדולה, מיצג את אנגליה, סקוטיה ואירלנד על-ידי צירוף שלושת הצלבים: של גיאורג הקדוש, אנדריו הקדוש ופטריק הקדוש (ציור 81). על פני המים מותר להניפו לאדמירל הצי המלחמתי בלבד וזאת כדגל ההיכר שלו. אולם העתק הדגל מונף בחרטום כל אניות המלחמה בעת עגינתן, כשהוא מחובר למוט קטן בראש החרטום. ביבשה הוא מונף מעל לכל מוסדות צבאיים ויש לראותו כדגל הלאומי של העם.

אלה מוכנסים לתוך עיגול לבן, כדי להבליטם יותר. רקע כחול מעיד על האניה שהיא בשרות הממשלה, ורקע אדום – כי האניה היא בבעלות פרטית.

CANADA

קנדה

הדומיניון הגדול ביותר, קנדה, היה הראשון שקבל ממשל עצמי והראשון שהניף את דגלו. סמלה, המופיע על גבי מגן ואינו נזקק לעיגול על הדגל, ניתן ב-1868 והיה מורכב תחילה מארבעת המחוזות העתיקים ביותר – קויבק, אונטריו, נובה סקוטיה וברונסויק החדשה. זה נראה דחוק מדי ולא השאיר מקום למחוזות יותר חדשים, שנכללו בדומיניון. אי לכך צויר בשנת 1921 סמל מדינה חדש, המסמל לא את המחוזות הנפרדים, אלא את קנדה עצמה: שלושת הרבעים הראשונים של המגן הם אותם כשל הדגל המלכותי (שלושת האריות של אנגליה וולס, האריה המזנק של סקוטיה והנבל האירי); ברבע הרביעי מופיעות החבצלות של צרפת, המסמלות את הקנדים הצרפתיים בקויבק. החלק התחתון של המגן מכיל את הסמל הקנדי – שלושת עלי תדהר, ירוק על רקע לבן (ציור 85). ב-1913 ניתנה רשות לאניות מלחמה קנדיות להניף את דגל צי המלחמה על רקע לבן. הדגל ברקע כחול שונה בהוספת המגן הקנדי, וכן הדגל ברקע האדום.

בדגלי המחוזות בקנדה, מגיניהם מופיעים בתוך עיגולים לבנים בחלקו החיצוני של הדגל. הסמל של הארץ-האם נמצא מעל לסמל המקומי.

כרקע לדגלי האניות של בריטניה משמש אחד משלושת הצבעים – לבן, כחול או אדום – עם דגל האיחוד בפניה העליונה הפנימית. הדגל בעל הרקע הלבן, מלבד הכילו את דגל האיחוד, הוא גם מחולק לארבעה על-ידי צלב אדום, ומונף על-ידי אניות מלחמה ועל-ידי אניות טיול, השייכות לאסקדרון המלכותי של אניות הטיול, ולא על-ידי כל אניה אחרת (ציור 82). הדגל בעל הרקע הכחול הנו הדגל של צי המלואים המלכותי ושל כל האניות המועסקות בשרות ציבורי רשמי ושל כל האניות הבריטיות בפיקוד קצינים, המשתייכים לצי המלואים המלכותי. הדגל בעל הרקע האדום מונף על-ידי כל אניות הבריטיות (רקע אדום ודגל האיחוד בפניה העליונה על-יד המוט). מושבות מסוימות משתמשות בו בצירוף סמלן הקולוניאלי.

WALES

ולס

הדרקון האדום מונף על-ידי הולשים בימי שמחה ובמיוחד ביום דוד הקדוש. בדגל מופיע דרקון אדום בעל כנפים פרושות, על רקע שחציו ירוק וחציו לבן (ציור 83).

EIRE

אירלנד

העם בחלק הדרומי של אירלנד, אייר, מבטא את עצמאות ארצו הדמוקרטית על-ידי דגל לאומי משלו, המציין רבונותו המדינית. צבעיו הם: ירוק, לבן וכתום (ציור 84).

הדומיניונים הבריטיים משתמשים בדגלים משלהם או בסמלים בריטיים מצורפים לסמלים משלהם. אלה יכולים להיות מבוססים על חיות מקומיות, צמחים או תעשיות, על מקרים בהיסטוריה המקומית או על קבוצת כוכבים. אם נחוץ,

קויבק בתחילה יושבה על-ידי צרפת והיתה בשלטון הצרפתים עד אשר נכבשה על-ידי גנרל וולף; יותר מאוחר היא יושבה גם על-ידי בריטניה. לפיכך מופיע בראש המגן שלה הסמל הצרפתי - שתי חבצלות, כחול על רקע זהב, ומתחת לזה נמצא האריה האנגלי, זהב על רקע אדום. מתחת לכל נמצא הסמל הקנדי: עלה תדהר, ירוק על רקע זהב (ציור 86).

ברונסוויק החדשה
אי הנסיך אדוארד
סקצ'יבן
NEW BRUNSWICK
PRINCE EDWARD ISLAND
SASKATCHEWAN

שלושה מחוזות, הקובעים את האריה בראש מגניהם: ברונסוויק החדשה ואי הנסיך אדוארד - זהב על אדום, סקצ'יבן - אדום על זהב. בחלקו התחתון של המגן ברונסוויק החדשה מסמלת את מסחרה החופי על-ידי אניה כחולה עם נס אדום ודגלים, השטה בים - ירוק על רקע זהב (ציור 87). בסמל של אי הנסיך אדוארד - מראה מרחב אדמה, מכוסה עשב, ועליה עץ אלון ושלושה עצים רכים, הכל כיאות על רקע לבן; ציור זה, בדומה לסיסמה «קטן ליד גדול», מרמז לאי עצמו, הקטן במחוזות קנדה, בהשוואה עם קנדה העצומה. סקצ'יבן מתארת את תוצרתה הטבעית הגדולה, דגן, על-ידי קביעת שלוש אלומות חטה - זהב על רקע ירוק.

אונטריו; מניטובה; אלברטה
ONTARIO; MANITOBA; ALBERTA

שלושת המחוזות משתמשים לא בסמל המלכותי, אלא בסמל הלאומי של אנגליה: צלב גיאורג הקדוש - אדום על לבן. מתחת לצלב קובעת אונטריו את הסמל הקנדי, את עלה התדהר

- זהב עם עורקים אדומים על רקע ירוק (ציור 88). מניטובה מראה את החיה האופינית שלה, הראם, בצבע חום, עומד על פסגת הר מצבע ארגמן - על רקע ירוק. אלברטה משתמשת במראה נוף: דשה דגן זהב, הצופה פני חלקת אדמה ירוקה, שלרגלי שלשלת הרים מכוסים שלג, מול שמים כחולים.

נובה סקוטיה
NOVA SCOTIA

המגן שלה מורכב מצלב אלכסוני של אנדריו הקדוש, שצבעיו הפוכים: כחול על רקע לבן; במרכזו נמצא מגן יותר קטן ועליו הסמל המלכותי של סקוטלנד, האריה המזנק - אדום על זהב (ציור 89).

קולומביה הבריטית
BRITISH COLUMBIA

בראש המגן שלה נמצא סמל בריטניה, דגל האיחוד, עם כתר במרכזו. הציור שמלמטה הוא של מגנים: שמש זהב, העולה מנגד לשטח המורכב מפסים כחולים ולבנים, המסמלים מים. פירוש הסיסמה הוא: «תפארת שאינה אובדת» (SPLENDOUR WHICH NEVER FAILS) (ציור 90).

יוקון
YUKON

שטחי צפון-מערב
NORTH WEST TERRITORIES

לשנים משטחי קנדה יש סמלים, אשר למרות שלא אושרו רשמית היו בשימוש למעלה משלושים שנה. ליוקון - האריה האנגלי, אדום על זהב, בראש מגנה; מתחתיו נמצאים שלושה משולשים אדומים, ועליהם עיגולי זהב ושפתותיהם לבנים - על רקע כחול; נראה, כי אלה מרמזים להרים מכוסים השלג עם שכבות הזהב שבהם (ציור 91). הסמל בראש המגן של שטחי צפון-מערב מרמז לא אל ארץ המולדת, אלא אל «הצפון

97

98

99

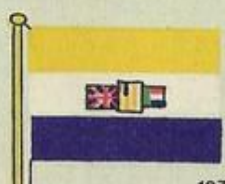
100

101

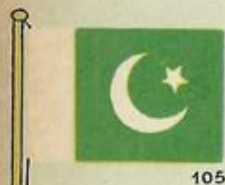
102

103

104

105

106

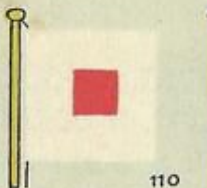
107

108

109

110

111

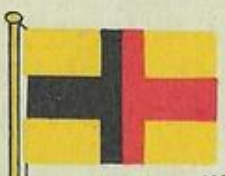
112

113

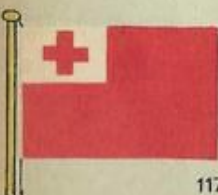
114

115

116

117

118

119

120

הקפוא»: דב לבן על רקע משובץ כחול ולבן, המסמל קרח ושלג; מלמטה נמצאות ארבע אלומות חטה – זהב על רקע אדום. האדום בשני התאורים האלה נבחר, קרוב לודאי, כדי לעשותם יותר מפוארים ובעלי רושם.

ניופאונדלנד NEWFOUNDLAND

אם כי כה קרובה לקנדה, ניופאונדלנד היתה לאחד ממחוזותיה רק לפני זמן לא רב. בתור המושבה הבריטית העתיקה ביותר, היא היתה לפנים חלק נפרד של חבר העמים הבריטי. סמלה הופיע לא על מגן, אלא בתוך עיגול לבן, ומתאר את מרקורי, אל המסע העתיק המביא מלח, אשר זה אך ירד מסירה ומחזיק רשת דייג אל בריטניה. השם לעיל פירושו: «ארץ חדשה», והסיסמה פירושה: «אני מביא לך מתנות אלו» (I BRING YOU THESE GIFTS) (ציור 92).

שני דומיניונים משתמשים בסמלים גדולים מכדי להכניסם לתוך עיגול. הסמל של זילנד החדשה מכסה את חלקו החיצוני של דגל צי המלחמה וסמלה של אוסטרליה משתרע על כל דגל צי המלחמה, מלבד הרבוע. הם אינם מכריזים ואינם מתארים כל יצור עלי אדמות: הם מבוססים על שמי הדרום. החוקרים הראשונים של האנטיפודים היו נבוכים במוצאם חיות וצפורים משונות, צמחים ועצים מוזרים, שבטים משונים עם מנהגים מוזרים, והמתמיה יותר מכל – שמים מוזרים. הם שמחו לראות בתוך כל המזלות הבלתי נודעים את סמל דתם: קבוצת כוכבים בצורת צלב. כאשר נודע להם, כי בקבוצת כוכבים זו יכולים להשתמש, בדומה לכוכבים של הדוב הגדול, כדי להראות את הקוטב, – רגשי כבודם אליה התגברו יותר. אין פלא, שקבוצת כוכבים זו – הצלב הדרומי – מופיע בסמלי מדינה ודגלים.

אוסטרליה AUSTRALIA

אוסטרליה עצמה, למרות שאניות אירופיות בקרו בה לפני כן, נחקרה לראשונה באופן שיטתי על ידי היורדנים והחוקר האנגלי הגדול קפיטן ג'יימס קוק. מיום שהוא הניף לראשונה את דגל האיחוד במפרץ הבוטני ב-1770, הוא עודו מונף מעל ליבשת. הוא כעת מופיע בריבוע של דגל צי המלחמה המונף על ידי הקומונולט של אוסטרליה, שקבלה מעמד של דומיניון ב-1901. בדגליה, ברקע אדום וכחול, נמצאת בקצהו החיצוני קבוצה בת חמשה כוכבים, אחד קטן מן השאר, דומים לאלה של הצלב הדרומי. מלטה, בקצהו החיצוני של הדגל, נמצא כוכב יותר גדול, שאינו דומה למאומה ברקיע והנו סמלי בלבד: זהו «כוכב הקומונולט» האוסטרלי. הכוכבים הם לבנים, ומלבד הכוכב הקטן בצלב, אשר לו חמשה חודים, לכל השאר שבעה חודים (ציור 93).

אניות צי המלחמה האוסטרלי הורשו מאז 1921 להניף את הדגל בעל הרקע הלבן.

ויקטוריה, ולס דרומית החדשה, טסמניה
קווינסלנד, אוסטרליה הדרומית, אוסטרליה המערבית

VICTORIA, NEW SOUTH WALES, TASMANIA

QUEENSLAND, SOUTH AUSTRALIA, WESTERN AUSTRALIA

לכל אחת מששת המדינות של הקומונולט האוסטרלי יש סמל משלה, המופיע בתוך עיגול בקצהו החיצוני של דגל צי המלחמה: ויקטוריה (ציור 94) – חמשה כוכבים וכתר קיסרי; ולס דרומית החדשה (ציור 95) – ארבעה כוכבים, צלב גיאורג הקדוש ואריה במרכז; טסמניה (ציור 96) – אריה אדום; קווינסלנד (ציור 97) – צלב מלטה כחול וכתר; אוסטרליה הדרומית (ציור 98) – נשר בעל גב לבן; אוסטרליה המערבית (ציור 99) – הברבור השחור המפורסם.

פפואה, החלק הדרומי-מזרחי של האי ניו-גיניאה, נמצאת בשלטון אוסטרליה. סמלה פשוט, אך עושה רושם: הכתר המלכותי בצבעים מלאים מעל למלה «פפואה», שחור על רקע לבן (ציור 100).

זילנדיה החדשה

NEW ZEALAND

זילנדיה החדשה קבלה מעמד של דומיניון ב-1917. הסמל של זילנדיה החדשה הוא עתה הצלב הדרומי, אולם בצורה פשוטה יותר מזה של אוסטרליה: ארבעה כוכבים בקצהו החיצוני של דגל צי הבריטי. אלה שעל הדגל על רקע כחול הנם אדומים ושפתותיהם לבנות (ציור 101). הכוכבים שעל הדגל ברקע אדום, שהוא דגל צי הסוחר, הנם לבנים. צי המלחמה של זילנדיה החדשה מניף את דגל צי המלחמה בעל הרקע הלבן.

סמואה המערבית

WESTERN SAMOA

סמואה המערבית, קבוצת איים באוקיאנוס השקט, נמצאת בשלטון זילנדיה החדשה, שצבאותיה כבשוה מגרמניה במלחמת העולם הראשונה. סמלה מתאר תמונת אי: שטח חול כתום ועליו חלקי עשב ירוק כהה ושלושה עצי קוקוס, שגזעיהם חומים ועליהם מצבע ירוק בהיר; שארית העיגול! - לבן (ציור 102).

דרום אפריקה

SOUTH AFRICA

לאיחוד דרום אפריקה יש דגל מיוחד, שאינו דומה לשום דגל בקיסרות מסיבת ההיסטוריה המיוחדת שלה. הדומיניונים האחרים יושבו בעיקר מבריטניה, אפילו בקנדה הצרפתים הם במעוט. בדרום אפריקה ההולנדים עדיין לא השלימו במלואו עם הבריטים.

כאשר דרום אפריקה היתה למאוחדת ב-1910, היה הדגל הלאומי בתחילה על רקע כחול עם סמל בקצהו החיצוני. זה היה מורכב ממגן מחולק לארבעה חלקים. ברבע הראשון נמצא על רקע אדום הסמל המסורתי-דתי של תקוה - דמות אשה בלבוש לבן, נשענת על סלע ומחזיקה עוגן; זה מרמז על כף התקוה הטובה, במושבת הכף. ברבע השני - שני שוורים פראים דוהרים, שחור ולבן על גבי זהב, המתארים את נטל. עץ הדר בפריחה - ברבע השלישי, כתום וירוק על גבי זהב, הנו הסמל של המדינה החופשית אורנג'. סמלה של טרנסוול - ברבע הרביעי, שחור ולבן על גבי ירוק, הנו עגלת בקר, בהן ביצעו המתישבים ההולנדים הראשונים את נסיעותיהם הנועזות לתוך שטח בלתי נודע.

ההולנדים הלאומיים לא היו שבעי רצון מסמל זה וב-1927 הוחלט, כי על הדגל הלאומי של דרום אפריקה להיות מורכב משלושה פסים אופקיים ברוחב שווה; צבעיו, כתום, לבן וכחול הנם אלה של ההולנדי המשחרר הגדול ויליאם מאורנג'. במרכז הפס הלבן נמצאים שלושה דגלים קטנים יותר. הדגל המרכזי, הנראה תלוי במאונך, הנו של המדינה החופשית אורנג'; הוא מורכב משבעה פסים, ארבעה לבנים ושלושה כתומים, ובתוכו, בריבוע, נמצא הדגל החדש של הולנד, בפסים של אדום, לבן וכחול - והוא דגל רביעי המופיע על הדגל הגדול. בקצה הדגל הפנימי באופן אופקי נמצא דגל האיחוד הבריטי, המסמל את חלקם של הבריטים בפיתוח דרום אפריקה. בצד קרוב יותר אל קצהו החיצוני של הדגל נמצא הדגל העתיק של טרנסוול; הוא מורכב מהדגל ההולנדי עם שלושת פסיו האופקיים: אדום, לבן וכחול, עם פס אחד ירוק, רחב יותר ומאונך, המתאר את «הולנד הצעירה» (ציור 103).

לצי המלחמה של דרום אפריקה דגל מיוחד, שקצהו החיצוני לבן חלק והדגל הלאומי בריבוע.

עד לפני זמן מה כל הודו היתה מאוחדת בשלטון אחד. דגלה היה הדגל בעל הרקע הכחול עם «כוכב הודו» בקצה הדגל החיצוני: כוכב כסף בעל חמשה חודים, מוקף על ידי «קישור» סמלים כחול ונושא את המלים «אלוהים תן מאור למדריכנו», מוקף במעגל קרני זהב. ב-1947 חולקה הודו לשני דומיניונים נפרדים בתוך חבר העמים הבריטי. הדומיניון ההודי כולל רק את האיזורים בהם רוב התושבים משתייכים לדת הינדו; החלקים, בהם הרוב מוסלמים, מהווים דומיניון נפרד – פקיסטן. הדגל של הדומיניון ההודי הנו תלת-צבעים אופקי: כרום, לבן וירוק; צבעים אלה מסמלים אומץ, שלום ואמונה. על הפס הלבן המרכזי מופיע בכחול סמל התרבות העתיקה של הודו: גלגל אסוקה (מלך גדול של הודו הצפונית במאה השלישית לפני ספירת הנוצרים) (ציור 104). אניות צי המלחמה של הדומיניון מניפות דגל זה על מוט החרטום ואת הדגל ברקע לבן – בירכתים.

פקיסטן

PAKISTAN

דגל הדומיניון הפקיסטני הנו חרמש לבן וכוכב על רקע ירוק, עם פס לבן רחב לאורך קצהו של הדגל. זהו הסמל המסורתי והצבע של דת האיסלם; הפס הלבן מסמל את אלה מתושבי הדומיניון, שאינם משתייכים לדת זו (ציור 105).

צילון

CEYLON

בתחילת 1948 נהיתה צילון לדומיניון נפרד בשלטון עצמי בתוך חבר העמים הבריטי. היא הניפה לפניו את הדגל בעל הרקע הכחול, עם סמלה בקצה הדגל החיצוני: פיל חום, העומד על שטח ירוק לפני פגודה אפורה, מוקף בעיגול אדום עם שולי זהב ומכיל קישוטי זהב.

הדומיניון החדש עוד טרם החליט על בחירת סמל חדש מתאים לדגלו, שעליו לסמל את כל אוכלוסית הדומיניון. לעת עתה משתמשים בצורה עתיקה משל המלך של קנדי: אריה מנופף חרב, המסמל את המלך כמושל המדינה ומפקד כוחותיו המזוינים (ציור 106).

חבר העמים הבריטי כולל לא את הדומיניונים הגדולים בלבד, אלא גם מושבות רבות קטנות יותר: איים בודדים, או קבוצת איים, או שטחי חופים על כל שבעת הימים. מושבות בריטיות מועטות נמצאות באירופה: כף אחד ושני איים בים התיכון.

גיברלטר

GIBRALTAR

הסמל של גיברלטר מציין את טבעו. על מגן אדום בעל צורה בלתי רגילה מופיע מבצר אפור, בעל שלושה מגדלים עם מעקות וחלונות מבוקעים כחצים; אל דלתו מחובר מפתח זהב ומתחתיו מגילה ועליה המלים בלטינית, שפירושו: «הסמל של הר קלפה». זהו השם העתיק של גיברלטר, שהנו גם מבצר וגם «מפתח לים התיכון» (ציור 107).

מלטה

MALTA

למלטה (צלב גיאורג), שזכתה באות הכבוד שלה המיוחד במינו בעד עמידתה בגבורה נגד האויב במלחמה האחרונה, יש שני דגלים: של המושל הכללי הנו הדגל על רקע כחול וסמל האי בקצהו החיצוני – מגן מחולק במאונך, לבן ואדום; הדגל המלטי המסורתי, המשמש במקום הדגל על הרקע האדום, מחולק באופן דומה – לבן בקצהו הפנימי ואדום בקצהו החיצוני, עם אות הכבוד הגאה של האי, צלב גיאורג, בתוך הריבוע (ציור 108).

קפריסין

CYPRUS

סמלה של קפריסין מורכב משני אריות אדומים, אחד מעל לשני, ושונים במקצת מאלה שעל הדגל המלכותי. הם מופיעים באופן ישיר על הדגל ברקע כחול, אך, כמוכּן, עליהם להמצא בתוך עיגול לבן על הדגל ברקע אדום (ציור 109).

חוף טרוסיאל או חוף פירטים

TRUCIAL COAST OR PIRATE COAST

במפרץ הפרסי נמצאת קבוצה של שש רשויות, המוכרות בתור חוף טרוסיאלי או חוף פירטים, החשוב כמקום חניה לאוירונים בדרכם אל או מאוסטרליה והמזרח הרחוק. יש להם שלושה דגלים: בריטי, מרובע לבן עם מרובע אדום יותר קטן במרכזו ודגל אדום צר, שקצהו החיצוני לבן (ציור 110).

עדן

ADEN

הסמל של עדן מתאר סירת ילידים. בצבע ירוק ולבן, על ים בצבע כחול ופסי גלים לבנים.

מלאיה

MALAYA

חצי האי של מלאיה מכיל מספר מדינות, וכל אחת מהן נמצאת בשלטון סולטן או ראג'ה מקומי, הנעזר ביועץ בריטי. ביחד הן מהוות את הפדרציה של מלאיה; זו כוללת את אשר נקרא לפנים מדינות מלאיה הפדרליות, ביחד עם חמש מדינות מחוץ לפדרציה ושני ישובים. למדינות השונות דגלים משלהם. בדגל מדינות מלאיה הפדרטיבית ארבעה פסים אופקיים: לבן, אדום, צהוב ושחור; במרכזו עיגול קטן, המכיל נמר צהוב-שחור על רקע לבן. לדגלון של מדינות מלאיה הפדרטיביות

אותם הצבעים בארבעה משולשים, שחוריהם נפגשים במרכזו: המשולש העליון לבן, זה שבקצהו הפנימי אדום, אשר מלמטה צהוב ואשר בקצהו החיצוני שחור (ציור 111).

בדגל צי המלחמה של כל מדינה נראית נוכחותו של סולטן המדינה; בורג'י באותם הצבעים מציין את נוכחותו של היועץ הבריטי.

הדגל של פרק (PERAK) מחולק לשלושה פסים שווים: לבן, צהוב ושחור, ושל פהנג (PAHANG) - לחצאיו: לבן ושחור. דגל צי המלחמה של סילנגור (SELANGOR) מחולק לרבעים: אדום וצהוב; הרבע הראשון מכיל את הסמל המוסלמי, את חרמש הירח וכוכב, גם הם בצהוב. דגל צי המלחמה של נגרי סמבילן (NEGRI SEMBILAN) הנו צהוב וריבועו מחולק באלכסון מראש קצהו הפנימי עד למרכזו הדגל: אדום מלמעלה ושחור מלמטה.

לאחדות ממדינות מלאיה, שעתה נכללות בפדרציה, יש שנים או שלושה דגלים: הדגל האישי של הסולטן, השונה מדגלה הלאומי של המדינה. הסולטן של ג'והור (JOHORE) מניף את החרמש וכוכב, שחורים על רקע לבן; בדגל הלאומי נמצא סמל דומה, לבן על גבי אדום בריבוע של דגל כחול. לקדה (KEDAH) יש שלושה דגלים, ובשנים מהם מופיע חרמש הירח עם החודים כלפי מעלה, המקיפים מגן ומעוטרים בזר. בדגל הסולטן, שצבעו צהוב, המגן והזר הנם ירוקים והחרמש אדום; על הדגל הלאומי האדום המגן והזר הנם צהובים והחרמש ירוק. בדגל צי הסוחר מופיעים הצבעים הלאומיים: אדום בפס רחב, העובר אלכסונית מראש קצהו הפנימי אל תחתית קצהו החיצוני, צהוב במשולש העליון וירוק בתחתון. דגלו של הסולטן מקילנטן (KELANTAN) הנו לבן, הסמל במרכזו מורכב מחרמש הירח, שחודיו פונים למעלה,

מתחת לכוכב שמעליו נמצא כתר, הכל זהב בתוך זר כחול; דגל המדינה הנו אדום ועליו פיתוח לבן, המתאר שתי חניתות, שני לפידים וכוכב בין חודי חרמש הירח, הפונים כלפי מעלה. לטרנגנו (TRENGANU) יש שלושה דגלים: הסולטן מניף דגל לבן חלק, אך דגל הממשלה והדגל הלאומי הנם שחורים, עם פס לבן רחב בקצה הדגל הפנימי; בדגל הממשלה מופיע החרמש הפוך וכוכב, שחורים על גבי הפס הלבן וצלב אלכסוני, לבן על גבי הרקע השחור; בדגל הלאומי מופיע החרמש והכוכב בצבע לבן, במרכזו של קצהו החיצוני של הדגל. הראג'ה של פרליס (PERLIS) מניף דגל צהוב, שבמרכזו מופיע סמל הדומה למגן ונושא כתובת מלאית בתוך שני ענפי עלים; דגל המדינה או הדגל הלאומי מחולק אופקית לחצאיו: צהוב למעלה וכחול למטה.

מושבות המיצרים THE STRAITS SETTLEMENTS

מושבות המיצרים מורכבות מקבוצות מושבות קטנות, לרוב קרוב לחוף המערבי של מלאיה. סמלן הוא מעוין המונח על צדו ומחולק לשלושה על ידי פס לבן רחב, עם שלושה כתרים קיסריים בצבע אדום וזהב (ציור 112). סמל דומה, אך בצבעים הפוכים ועם כתר אחד בלבד, במרכז, הנו כעת הסמל של סינגפור (SINGAPORE).

בורניאו הצפונית NORTH BORNEO

בורניאו הצפונית, מזרחה ממלאיה, היתה מנוהלת על ידי חברת בורניאו הצפונית הבריטית, לפי זכויות שכירות שהוענקו על ידי המלכה ויקטוריה. סמלה הוא אריה אדום, מזנק בתוך עיגול צהוב (ציור 113). סמל זה במרכזו של דגל האיחוד משמש כדגל המושל.

BRUNEI ברונאי

ברונאי, בחופה הצפונית-מערבי של בורניאו, היתה אחת ממדינות מלאיה, אך עתה היא מתנהלת מסרוק. על דגלה מופיע פס רחב, שני שלישים לבן ושליש אחד שחור, העובר באלכסון לרוחב רקע צהוב (ציור 114).

SARAWAK סרוק

בדגל צי הסוחר מופיע צלב מטיפוס של גיאורג הקדוש, שחור בקצה הדגל הפנימי ואדום בחיצוני, על רקע צהוב (ציור 115). בדגל הממשלה מופיע כתר זהב במרכז הצלב.

באוקינוס השקט נמצאים איים מספר, המהווים חלק מחבר העמים הבריטי; רובם קובעים סמלים על דגל האיחוד ועל הדגל ברקע כחול.

FIJI פיג'י

סמל המדינה של פיג'י מתאר את עמו ותוצרתו. בראש המגן נמצא האריה האנגלי, המחזיק סמל מקומי – תרמיל קקאו, זהב על רקע אדום: חלקו התחתון של המגן מחולק לארבעה על ידי צלב של גיאורג הקדוש; בתוך הרבעים נמצאים שלושה קני סוכר, דקל של קוקוס, יונה עם ענף זית במקורה ואשכול בננות. התומכים הם ילידים, הלבושים בשמלות העשויות מקליפות עצים; בראש נמצאת דוגית ילידים והסיסמה היא פיג'ית, האומרת: «ירא מאלוהים וכבד את המלך» (ציור 116).

סיישלס SEYCHELLES

סיישלס - אי ליד חופה המזרחי של אפריקה. בסמל מופיע חוף ים מתחת לשמים כחולים; על החוף גדלים עצי דקל וצב נמצא מתחמם. בשמש; הסיסמה היא לטינית ופירושה: «הסיום מכתיר את העבודה» (ציור 118).

מאוריציוס MAURITIUS

אי ליד חופה המזרחי של אפריקה. הסמל הוא סמל מדינה מושלם. על הרבעים של המגן נמצאים: אניה שטוחה, זהב על כחול; שלושה דקלים, ירוק על זהב; מפתח אדום על זהב וכוכב מעל למשולש, לבן על כחול; התומכים, שראשיהם וגביהם אדומים וחזיהם ורגליהם לבנים, מחזיקים קנה סוכר; הסיסמה פירושה: «סימן של כוכב ומפתח הים» (ציור 119).

בשש המושבות האפריקאיות האחרות מופיעים סמלים על דגל האיחוד ודגל צי המלחמה.

קניה KENYA

אריה מונק אדום (ציור 121).

ניאסלנד NYASALAND

מגן: בראשו שמש עולה עם קרני אור, זהב על כחול; מלמטה ברדלס עומד על סלע, הכל על רקע לבן (ציור 121).

סיארה ליאונה SIERRA LEONE

מגן: בראשו דגל האיחוד מטיפוס מיושן ובלי צלב פטריק הקדוש; מלמטה מצד שמאל נראה עבד ששולח לחופשי מרים

איים גילברט ואליס GILBERT & ELLICE ISLANDS

בסמל מופיעה צפור פריגטה עפה מעל לים, וממנה השמש עולה; הצפור והשמש הם מצבע זהב, הרקיע אדום והים כחול ולבן.

האיים הקטנים יותר מנוהלים על ידי הנציב העליון המערב-צפוי, הקובע את ראשי התיבות W.P.H.C. מתחת לכתר הקיסרי באדום וזהב על רקע לבן ומוקף על ידי זר במרכזו של דגל האיחוד. שלושה סמלים אחרים מורכבים באופן דומה מכתר זה עם אותיות או מלים בשחור. הכתר מעל B.R. על עגול לבן בקצהו החיצוני של הדגל ברקע כחול, משמש כדגל הועדה המושלת בקבוצות איים אחדות; בתוספת המלים «הבריידים חדשים» הנו דגלו של הנציב המקומי; מוקף על ידי המלים «איי שלמה הבריטיים» משמש כסמלה של ארץ חסות זו.

ארץ חסות טונגה הידועה גם בתור איי טונגן או ידידותיים

TONGA PROTECTORATE OR TONGAN OR FRIENDLY ISLANDS

דגל המדינה הנו אדום; בריבוע נמצא צלב יווני אדום על רקע לבן (ציור 117). בסטנדרד מופיע הצלב האדום על גבי כוכב לבן בעל ששה חודים. במרכז דגל מחולק לארבע וצורתו מאד מפתיעה: שלושה כוכבים לבנים על רקע צהוב, כתר זהב על רקע אדום, יונה עם ענף זית במקורה, לבן על כחול, שלוש חרבות מצולבות, לבן על רקע צהוב.

UGANDA אוגנדה

הסמל הוא תמונה בצבעים טבעיים מלאים על רקע טבעי של קני דשא של הכרוכיה הבלארית האפריקאית (ציור 128).

GAMBIA גמביה

GOLD COAST חוף הזהב

שתיהן מושבות במערב אפריקה, המשתמשות בסמלים שווים, פרט לאותיות G ו-GC, בהם מופיע פיל חום לפני עץ דקל, עומד על מישור, והרים ירוקים במרחק (ציור 129).

תמונות ימיות מופיעות על סמלי שני איים אפריקאיים.

ZANZIBAR זנזיבר

בתוך זר במרכזו של דגל האיחוד נמצאת תמונת DHOW, סירת ילידים עם מפרש משולש, אשר מניפה דגל אדום בים ירוק מתחת לשמים כחולים; מעל נמצא הכתר הקיסרי באדום וזהב (ציור 130).

ST. HELENA סנט הלינה

מגן עם שולים מסובכים, ורוד וצהוב על רקע לבן; על המגן נמצאת תמונה של ספינה הודית עם מפרשים מקופלים, המניפה את צלב גיאורג הקדוש ומתקרבת לקראת מעבר בין שני צוקים, אחד שחור ואחד חום (ציור 131).

כמעט כל המושבות הבריטיות בהודו המערבית ואמריקה משתמשות בתמונות ימיות בסמליהן, ארבעת היוצאים מהכלל הנם לפי תורת הסמלים.

ידו בברכת שלום לאניה הנמצאת בים; מימין נמצא עץ דקל ירוק, על גבי זהב; הסיסמה הלטינית פירושה: «בחסות בריטניה, חופש» (ציור 122).

SOUTHERN RHODESIA רודזיה הדרומית

מגן: בראשו אריה אדום עומד בין שני דרדרים בצבע ירוק וארגמן, על רקע לבן; מלמטה, זהב על רקע ירוק, נמצא סמל הכריה - מעדר (ציור 123).

NIGERIA ניגריה

מגן דוד - שני משולשים משולבים, - ירוק על רקע אדום, ובתוכו הכתר הקיסרי (ציור 124).

NORTHERN RHODESIA רודזיה הצפונית

מגן עם נשר, המחזיק דג מעל לקיום כחולים גליים, המסמלים את מפלי ויקטוריה (ציור 125).

בסמלי ארבע מושבות אפריקאיות מופיעות תמונות חיות מקומיות ובאחד של צפור מקומית.

SOMALILAND סומלילנד

בסמל נראה הראש של ראם אפריקאי (ציור 126).

TANGANYIKA טנגניקה

בסמל נראית ג'ירפה (ציור 127).

ימאיקה

JAMAICA

על גבי מגן לבן מופיע צלב גיאורג הקדוש ועליו חמשה פירות אננס זהובים; התומכים הם איש ואשה מהילידים ומלמעלה נמצא תנין; הסיסמה הלטינית פירושה: «שתי הארצות ההוריות הנן אחת» (ציור 132).

איי וינדוארד

WINDWARD ISLANDS

הסמל הנו כתר קיסרי אדום על גבי זהב מעל ל«בירית» לבנה, המקיפה עיגול כחול ועליו מגן המחולק לרבעים: אדום, צהוב, ירוק וכסף; הסיסמה פירושה: «לך בצעד מוצלח» (ציור 133).

סנט וינצנט

ST. VINCENT

בסמל מופיעות שתי דמויות נשים משני צדי מזבח, אחת מחזיקה ענף זית והשניה כורעת, כאילו מקריבה קרבן; הסיסמה הלטינית פירושה: «שלום וצדק» (ציור 134).

ברבדוס

BARBADOS

הסמל הוא ימי וגם לפי תורת הסמלים: הוא מתאר את בריטניה על התלת-קילשון, נישאים מעל לגלים על ידי שני סוסי ים (ציור 135).

ברמודה

BERMUDA

מגן לבן ועליו אריה אדום בעל צורה בלתי רגילה ומחזיק מגן שני: זה מסמל שבר אניה («בציר הים», 1609), לא כפי שלמעשה קרה על שן ים שקוע, אלא נשבר כלפי שונית גבוהה (ציור 136).

סנטה לוציה

ST. LUCIA

מקלות במבוק מצולבים, תקועים בחוף הים (ציור 137).

הסמלים האחרים מבליטים כמה החשיבו המתישבים הראשונים את האניות אשר איפשרו את נסיעותיהם, כי הם מציגים אניות המפליגות בים.

בהמס

BAHAMAS

בסמל מופיעות שלוש אניות, אחת מלפנים ושתיים במרחק, בתוך בירית שבראשה כתר קיסרי באדום וזהב ונושא סיסמה לטינית: «שודדי ים גורשו והמסחר הושב אל קדמותו» (ציור 138).

איי טורקס וקאיקוס

TURKS & CAICOS ISLANDS

בסמל מופיעה אניה המפליגה ליד חוף, ועליו שתי סוכות קונאיות ויליד המקום, הלוּבש מעיל אדום וכנראה עוסק במלוי סלים בסחורה (ציור 139).

גרינדה

GRENADA

האניה העתיקה שבסמל מתארת את קולומבוס, המתקרב לחוף הררי; הסמל פירושו: «אור מתוך חשכה» (ציור 140).

איי פלקלנד

FALKLAND ISLANDS

כסמל נראית אניה המפליגה בנהר בין שורת הרים ירוקים ושדה עשב, שעליו רועה שור לבן. הסיסמה הלטינית פירושה: «אל הצדק תשאף» (ציור 141).

LEEWARD ISLANDS

איי ליורד

בסמל נראית דרך מים בין שני חופי חול, אך כאן שתי האניות מושכות פחות תשומת לב מאשר עץ האננס הענקי, הנמצא מלפנים; ממעל נמצא הסמל המלכותי (ציור 142).

TRINIDAD & TOBAGO טרינידד וטובגו

בסמל נראה נמל, בו סירה חותרת אל הקרובה מבין שתי אניות, העוגנת ליד הרציף ועליה דגל ברקע כחול, בקרבת מרגלות ההר; הסיסמה הלטינית פירושה: «מרוצים לאחד עמים ולעשות הסכמים» (ציור 143).

BRITISH GUIANA

גויאנה הבריטית

המושבה הבריטית היחידה בדרום אמריקה מציגה אנית מפרש במלוא החיבול, בתוך בירת ועליה סיסמה לטינית, שפירושה: «אנו נותנים וגם מחפשים». בגלל אותה סיבה דגל האניה ברקע ארום נראה מתנופף בכוון אחד ונס אדום בכוון שני (ציור 144).

BRITISH HONDURAS הונדורס הבריטית

הונדורס הבריטית אשר באמריקה המרכזית מציגה אניה, גם כן במלוא המפרשים, בחלקו התחתון של מגן מקושט עם שולים צהובים; בחלקו השמאלי העליון של המגן נמצא דגל האיחוד ומימין נמצאים הכלים (שני גרזנים ומשור), בהם משתמשים להפלת עצי סמוקית, בהם מפורסמת המושבה (ציור 145).

מספר רב של דגלי ארצות זרות התנופפו מעל צפון אמריקה. הראשון בהם יתכן והיה דגל ויקינג רייבן, שהובא מעבר לאוקינוס האטלנטי על ידי לייפ אריקסון לפני אלף שנים בקירוב. הדגל שהונף על ידי קולומבוס מעל להודו המערבית היה הדגל המלכותי של ספרד. ההולנדים, שיסדו מושבה באמריקה – נידרלנד החדשה (עיר בירתה, אמסטרדם החדשה, נקראת עתה ניו יורק), הניפו את דגלם. השוודים, שיסדו מושבה על נהר דילוויר, הניפו את צלב הזהב שלהם על רקע כחול. הדגל הצרפתי התנופף מעל לואיזיאנה. קליפורניה, בעת השתיכותה למקסיקו, הניפה דגל מדינה זו. צלב גיאורג הקדוש האנגלי התנופף מעל לוירג'יניה וכו'.

לכל אחת משלוש-עשרה המדינות הצפון-אמריקאיות בשלטון הבריטי היה דגל משלה; המזרח ביותר היה הדגל של דרום-קרולינה: אפעה על רקע צהוב, עם סיסמה «אל תדרוך עלי» (ציור 146). כאשר האמריקאים החליטו להפרד מארץ מולדתם, הם בחרו בדגל שהיו בו שלושה-עשר פסים, שבעה אדומים וששה לבנים, ועיגול של שלושה-עשר כוכבים, לבן על רקע כחול בתוך ריבוע, כסמל של שלוש-עשרה המדינות הנפרדות (ציור 147). לכוכבי מגינים ששה חודים, אך לכוכבים בדגל האמריקאי חמשה חודים בלבד; אף על פי כן הדגל של ארצות הברית נקרא תמיד «הכוכבים והפסים». אחר כך החליט הקונגרס האמריקאי, שהכוכבים יסודרו בשורות אופקיות וכוכב אחד נוסף על כל מדינה חדשה, אך מספר הפסים נשאר שלושה-עשר.

ויכוח גובר בנוגע לעבדות הכושים גרם כי אחדות ממדינות הדרום נפרדו מהברית; הנשיא אברהם לינקולן הכריז מלחמה עליהן, בכדי להציל את ארצו מחלוקה לשנים. צבאותיו –

LOUISIANA לואיזיאנה
קאת המאכיל את אפרוחיו (ציור 154).

INDIANA אינדיאנה
לפיד זהב (ציור 155).

NORTH DAKOTA דקוטה הצפונית
ILLINOIS אילינויס
נושאים נשרים, הדומים לזה שבחותרם ארצות הברית.

CALIFORNIA קליפורניה
דב אפור (ציור 156).

WYOMING ויאומינג
תאו (ציור 157).

OREGON אורייגון
גבר זהב (ציור 158).

KANSAS קנזס
חמנית (ציור 159).

SOUTH CAROLINA דרום קרולינה
עץ דקל (ציור 160).

KENTUCKY קנטוקי
NEVADA נבדה
זרי מוטות זהב ושיחי מרוה.

הצפוניים – החזיקו בכוכבים ופסים; הצבאות הדרומיים, הגאים על מסורת החופש, שלמענה נלחמו אבותיהם בהנהגת גיאורג ושינגטון, השתמשו בסמל האמריקאי העתיק, אולם בצורה שונה (ציור 148). נצחון המדינות הצפוניות החזיק בכוכבים והפסים כדגל לאומי, גם כדגל צי הסוחר וכן כדגל צי המלחמה של ארצות הברית.

ב-1908 קבל הדגל את צורתו הנוכחית: שלושה-עשר פסים אופקיים וארבעים ושמונה כוכבים, המסודרים בשש שורות אופקיות של שמונה, לבן על רקע כחול (ציור 149). הדגלון הוא דגל כחול ועליו ארבעים ושמונה כוכבים, בדומה לריבוע של הדגל האמריקאי.

לארבעים ושמונה מדינות הברית יש דגלים משלהן, וצורותיהם שונות כפי ששונים סמלי המושבות הבריטיות. אחדים מהם ראויים לציון מיוחד. מדינות מעטות קובעות כוכבים בדגליהן, לציון הסדר לפיו נכנסו לברית.

ARKANSAS ארקנזס
בדגל מופיעים עשרים וחמשה כוכבים, כדי להראות כי היא היתה המדינה העשרים וחמש להצטרפות (ציור 150).

TENNESSEE טנסי
המדינה השש-עשרה, קובעת בדגלה שלושה כוכבים בלבד – היא היתה השלישית אחרי שלוש-עשרה הראשונות (ציור 151).

MARYLAND מרילנד
מבוסס על סמל משפחה עתיקה (ציור 152).

RHODE ISLAND אי רוד
קובע עוגן מוקף על ידי כוכבים (ציור 153).

צלב אדום Red Cross

צלב אדום - איגוד לאומי ובין-לאומי, שמטרתו לעזור לסובלים. התחלתו נבעה מתוך נסיונו והיותו עד ראיה של איש שויצרי צעיר בשם הנרי דונט, שהיה משקיף ניטרלי בקרב הנורא של סולפרינו באיטליה ביום 24 ביוני 1859. במוצאי היום היה שדה הקטל מכוסה בארבעים אלף פצועים ומתים, קרבנות הקרב. מוועזע מהסבל של מחוסרי הטפול, אירגן דונט קבוצת מתנדבים על מנת לעזור לפצועים.

כעבור שלוש שנים פרסם דונט חוברת, בה הוא מתאר את תוצאות הקרב ומתווה תכנית לעזרת סובלים. הוא הציע, שבכל מדינה יאורגנו איגודי מתנדבים כדי לעזור לקרבנות מלחמה או אסונות בעתות שלום והוא הביע משאלה, כי השרות לחולים ולפצועים יהיה ניטרלי.

כתוצאה מחוברת זו התקיימה ועידה בג'נבה שבשוויצריה בשנת 1864, בה השתתפו משלחות רשמיות משש-עשרה מדינות אירופיות. ועידת ג'נבה להשבחת מצב הפצועים והחולים מאנשי הצבא בשדה נתקבלה ברצון והוחלט על מעמדם הניטרלי של עובדי הרפואה בצבא, על טפול אנושי בפצועים, על ניטרליות אורחים שהתנדבו לעזור להם ועל קביעת סמל בין-לאומי לסימון העובדים והאספקה. סמל בין-לאומי זה מבטא את האידיאל: שאיפה לשלום עולמי או, לפחות, הקטנת נוראות המלחמה. לכבוד לאומיותו של דונט, נקבע צלב אדום על רקע לבן - הדגל השויצרי בצבעים הפוכים - כסמל הליגה של איגוד הצלב האדום (ציור 166 א).

בארץ ישראל, ולאחר זה בישראל, סיגלו לעצמם האיגודים היהודיים את אותו הדגל הלבן, אך עם מגן דוד אדום במקום צלב אדום (ציור 166 ב).

ארצות מוסלמיות משתמשות בחרמש אדום על רקע לבן (ציור 166 ג). לפרס יש דגל בית חולים מיוחד.

אוקלהומה OKLAHOMA

מציגה בדגלה מגן של לוחם אינדיאני, הנושא שבע נוצות נשר; לרוחבו נמצא צלב אלכסוני, הנוצר על ידי סמלי השלום האינדיאני והקלסי - מקטרת השלום מצולבת עם ענף זית (ציור 161).

מקסיקו החדשה NEW MEXICO

העיגול במרכזו של צלב בדגל הנו סמל עתיק של השמש וקרניה, אם כי הצבעים - כחול וזהב - מקורם בסמל ספרד (ציור 162).

שתי מדינות מראות בדגליהן את נאמנותן למגמה הדרומית במלחמת האזרחים.

מיסיסיפי MISSISSIPI

קובעת שלושה פסים בקצה הדגל החיצוני: כחול, לבן ואדום. בריבוע נמצא הצלב הדרומי העתיק (ציור 163).

טקסס TEXAS

לבן מעל אדום, בקצה הדגל החיצוני; בקצהו הפנימי נמצא כוכב אחד על רקע כחול - סמל של «מדינת הכוכב הבודד» (ציור 164).

אלסקה ALASKA

יש לה דגל מיוחד במינו: בלבן על רקע כחול כה מופיעה הנודעת ביותר מכל קבוצת הכוכבים - הדב הגדול.

אריזונה ARIZONA

אדום מעל כחול; באמצע כוכב צהוב עם שש קרנים צהובות (ציור 165).

VATICAN CITY עיר הוותיקן

לכנסיה הרומית-קתולית, אשר מרכזה מהווה מדינה עצמאית ריבונית - עיר הוותיקן ברומא, יש גם דגל משלה, הנמצא בשימוש חבריה בכל העולם כולו. הדגל מחולק לחצי באופן מאונך: צהוב בחלקו הפנימי ולבן בחלקו החיצוני; על החצי הלבן מופיע סמל האפיפיור, הכתר המשולש מעל לשני מפתחות מצולבים, הכל בצבע צהוב. כמובן, שדבר זה - צירוף שתי המתכות זהב וכסף ביחד, ללא כל צבע מבדיל ביניהן - הנו בנגוד לחוקי תורת הסמלים. הדבר נעשה לא במקרה אלא בכוונה, כדי להראות כי הכנסיה אינה תלויה בחוקים כאלה.

MISSIONS TO SEAMEN משלחות לימאים

למשלחות לימאים של הכנסיה הפרוטסטנטית יש דגל משלהן: «המלאך המעופף», לבן על רקע כחול.

OLYMPIC FLAG הדגל האולימפי

הדגל האולימפי הנו הסמל של המשחקים האולימפיים, ההתחרות הבין-לאומית בשטחי ספורט שונים ורבים, אשר בזמנים כתיקונם מתקיימת אחת לארבע שנים בעיר בירה זו או אחרת. הדגל, המורכב משלשלת של חמישה עיגולים המחוברים כחוליות, כל אחד בצבע אחר על רקע לבן. השלשלת, סמל עתיק של איחוד ושיתוף פעולה, תפקידה לתאר את חמשת יבשות העולם, מחוברות בידידות בלתי מעורערת. חמשת הצבעים נבחרו הואיל ובצבעים אלה משתמשים כמעט בכל הדגלים הלאומיים שבעולם.

ESPERANTO אספרנטו

אספרנטו - שפה מלאכותית, שנוצרה על ידי רופא העינים והפילולוג היהודי-פולני לודוויג זמנהוף. השפה נקראת על שם הפסיכודונים של מחברה - אספרנטו, שפירושה: «אחד שמקווה», ודבר המצאתה פורסם בשנה 1887. לחלקים גדולים של הצבור נודע על קיומה בתחילת המאה העשרים ובשביל רוב האנשים אספרנטו נהיה סינונים של «שפה מלאכותית בין-לאומית».

באחת מהועידות הבין-לאומיות של אספרנטו נקבע דגל מיוחד: כוכב ירוק בעל חמשה חודים, המסמלים את חמשת היבשות, ברבע העליון הפנימי הלבן של הדגל; הקצה החיצוני - ירוק (ציור 167).

SCOUTS צופים

נסיונות להשגת שלום עולמי נעשו על ידי הסתדרויות, השואפות לפיתוח הרצון הטוב בין האומות. הידועה ביותר מבין תנועות אלו היא הסתדרות הצופים, שנוסדה בשנת 1908 על ידי הלורד באדן-פאול. דגל הצופים, הידוע בארצות רבות, מורכב מפרח החבצלת, המסמן את נקודת הצפון שבמצפן, וסיסמת הצופים «היה נכון» על גבי סרט בצבע צהוב על רקע ירוק. הדגל של הסתדרות הצופות נושא סמל בצורת עלה תלתן, צהוב על רקע כחול.

בספורו המדעי-דמיוני תיאר הסופר הגדול ה. ג. וולס קבוצת אנשים מכדור ארצנו, שיצאו לכבוש כוכב-לכת אחר ובידם דגל כחול ועליו כוכב לבן. כאן הוא הראה את כוחו המסתורי לראיה מראש: כאשר האומות המאוחדות החלו בהתקפתן על גרמניה, הם העלו סמל זה עם הכוכב הלבן בעל חמשה חודים על גבי תותחיהן, מכוניותיהן וסרטיהן. במקומה היתה הופעת הכוכבים על דגלי ארצות הברית וברית המועצות, וכן בדגלים שונים של חבר העמים הבריטי.

הואיל לכוכב יש פירוש דתי בתור סמל השלום במזרח, וכוכבים מופיעים גם בדגלו של הרצל, היה מתאים אף בתור דגל העולם: כוכב לבן על רקע כחול.

תוכן הענינים

עמוד

א	מבוא
	פרק א. תולדות הדגל ונימוסיו
3	תולדות הדגל
5	דגל
7	תולדות הדגל העברי
8	דגל מדינת ישראל
9	דגל הצי המלחמתי
9	דגל הצי הסוחר
10	דגל צי הסוחר האי
11	נוהג המקובל בציים השונים
12	תעשית דגלים, צורתם ומידתם
12	דגל מראה על נתינות, התעסקות או איתות
14	נימוסי דגלים
15	אופן החלפת ברכות
16	צפירת פרידה וברכה
16	אגודות ספורט ימי
16	חוקת הדגל
18	התקנות בדבר השימוש בדגל המדינה
19	הדגל והתורן
23	הרכנת הדגל
24	כבוד למת
24	קישוט אניה
25	תפילה
26	דגל שנפגם

פרק ב. הקוד הבינלאומי לאיתות

29	הגדרות
31	החוקים לנהול האיתות
33	דגלי הקוד
33	סימני ארצות
36	אותות היכר
37	השימוש באותות היכר
37	הוראות כלליות

עמוד

71	.	.	.	.	.	סמל מחלקת הספנות
71	.	.	.	.	.	סמל אגף הדייג
72	.	.	.	.	.	סמל המכס והבלו
72	.	.	.	.	.	סמל המשטרה
73	.	.	.	.	.	מסל הדואר
73	.	.	.	.	.	סמל הרכבת
74	.	.	.	.	.	סמל המידות והמשקלות

פרק ד. דגלי האומות השונות

125	Uganda	אוגנדה
135	Olympic Flag	ארלימפי
77	United Nations	אומות מאוחדות
110	Ontario	אונטריו
83	Austria	אוסטריה
113	Australia	אוסטרליה
113	South Australia	אוסטרליה הדרומית
113	Western Australia	אוסטרליה המערבית
105	Uruguay	אורוגווי
132	Oklahoma	אוקלהומה
131	Oregon	אוריוגון
110	Prince Edward Island	אי הנסיך אדוארד
83	Italy	איטליה
122	Gilbert and Ellice Islands	איי גילברט ואליס
97	Philippine Islands	איי הפיליפינים
126	Windward Islands	איי וינדורד
122	Tongan or Friendly Islands	איי טונגן או ידידותיים
127	Turks and Caicos Islands	איי טורקס וקאיקוס
128	Leeward Islands	איי ליורד
127	Falkland Islands	איי פלקלנד
131	Illinois	אילינויס
131	Indiana	אינדיאנה
79	Iceland	אנסלנד
130	Rhode Island	אי רוד
108	Eire	אירלנד
87	Albania	אלבניה
110	Alberta	אלברטה
132	Alaska	אלסקה

עמוד

38	.	.	.	.	.	קבוצת דגלים
46	.	.	.	.	.	כיצד פותחים בשידור
46	.	.	.	.	.	כיצד עונים
46	.	.	.	.	.	כיצד מסיימים שידור
47	.	.	.	.	לא הובחנו או לא הובנו	כיצד מתנהגים במקרה שהסימנים
49	.	.	.	.	.	השמוש בדגלים המחליפים
49	.	.	.	.	.	השמוש בנס התשובה
49	.	.	.	.	.	כיצד משדרים זמן
50	.	.	.	.	.	כיצד משדרים כיוונים וקורסים
52	.	.	.	.	.	כיצד משדרים מקום
55	.	.	.	.	.	התקשרות בסימני קוד מקומיים
55	.	.	.	.	.	שידור ידיעות על-ידי איות

פרק ג. דגלים וסמלים של מדינת ישראל

61	.	.	.	.	.	סמל המדינה
62	.	.	.	.	.	דגל מדינת ישראל
62	.	.	.	.	.	סטנדרד של נשיא המדינה
63	.	.	.	.	.	דגל צה"ל
63	.	.	.	.	.	דגל ראש הממשלה
64	.	.	.	.	.	דגל שר הבטחון
64	.	.	.	.	.	דגל הרמטכ"ל
65	.	.	.	.	.	דגל היל הים
65	.	.	.	.	.	דגל מפקד היל הים
66	.	.	.	.	.	דגלון הבכיר
66	.	.	.	.	.	נס שרות פעיל
67	.	.	.	.	.	דגל היל האויר
67	.	.	.	.	.	נס התעופה האזרחית
68	.	.	.	.	.	דגל התעופה האזרחית
68	.	.	.	.	.	דגל צי הסוחר
68	.	.	.	.	.	דגל המכס והבלו
68	.	.	.	.	.	דגל משטרת חופים וגבולות
69	.	.	.	.	.	אבל ימי לישראל
69	.	.	.	.	.	בית הספר הימי
70	.	.	.	.	.	נס הדואר
70	.	.	.	.	.	סמל התעופה האזרחית

עמוד		
116	Haiti	האיטי
116	India	הודו
97	Dutch East Indies	הודו המזרחית ההולנדית
81	Holland	הולנד (או גיהרלנדים)
86	Hungary	הונגריה
102	Honduras	הונדורס
128	British Honduras	הונדורס הבריטית
131	Wyoming	ויאומינג
108	Wales	וילס
113	New South Wales	וילס דרומית החדשה
103	Venezuela	וינצואלה
113	Victoria	ויקטוריה
114	New Zealand	זילנדיה החדשה
125	Zanzibar	זנזיבר
98	Ethiopia	אֵתיוֹפְיָה
125	Gold Coast <i>Gana</i>	גולד קוואסט (גאנה)
118	Trucial Coast or Pirate Coast	הוף טרוסיאל או הוף פירטים
94	Tibet	טיבט
99	Tunis	טוניס
96	Thailand	טיילנד
124	Tanganyika	טנגניקה
130	Tennessee	טנסי
113	Tasmania	טסמניה
132	Texas	טקסס
128	Trinidad and Tobago	טרינידד וטובגו
119	Trenganu	טרנגנו
86	Yugoslavia	יוגוסלביה
87	Greece	יוון
111	Yukon	יוקון
126	Jamaica	ימאיקה
96	Japan	יפן
91	Israel	ישראל
92	Lebanon	לבנון
131	Louisiana	לוויזיאנה

עמוד		
96	Annam	אנאם
85	Andorra	אנדורה
90	Estonia	אסטוניה
134	Esperanto	אספרנטו
93	Afghanistan	אפגניסטן
103	Ecuador	אקודור
105	Argentina	ארגנטינה
132	Arizona	אריזונה
129	United States	ארצות הברית
36	Tonga Protectorate	ארץ הסות טונגה
130	Arkansas	ארקנסוס
127	Bahamas	בהאמס
87	Bulgaria	בולגריה
104	Bolivia	בוליביה
94	Burma	בורמה
120	North Borneo	בורניאו הצפונית
92	Bahrein	בהרין
81	Belgium	בלגיה
126	Barbados	ברבדוס
121	Brunei	ברוניאי
110	New Brunswick	ברונסוויק החדשה
99	Brazil	ברזיל
107	Great Britain	בריטניה הגדולה
88	Soviet Union	ברית המועצות
126	Bermuda	ברמודה
119	Johore	ג'והור
101	Guatemala	גואטמלה
128	British Guiana	גויאנה הבריטית
117	Gibraltar	גיברלטר
125	Gambia	גמביה
127	Grenada	גרינדה
82	Germany	גרמניה
78	Denmark	דנמרק
131	North Dakota	דקוטה הצפונית
114	South Africa	דרום אפריקה
131	South Carolina	דרום קרוליינה

עמוד

106	San Domingo	סן דומינגו
125	St. Helena	סנט הלנה
126	St. Vincent	סנט וינצנט
127	St. Lucia	סנטה לוציה
110	Saskatchewan	סקסצ'יבן
84	Spain	ספרד
121	Sarawak	סרוק
92	Transjordan	עבר הירדן
118	Aden	עדן
136	World Flag	עולם
135	Vatican City	עיר הוותיקן
93	Iraq	עירק
91	Saudi Arabia	ערב הסעודית
119	Pahang	פהנג
85	Poland	פולין
84	Portugal	פורטוגל
121	Fiji	פיג'י
79	Finland	פינלנד
104	Peru	פירו
107	Panama	פנמה
114	Papua	פפואה
116	Pakistan	פקיסטן
105	Paraguay	פרגווי
119	Perlis	פרליס
93	Persia	פרס
119	Perak	פרק
134	Scouts	צופים
116	Ceylon	צילון
104	Chile	צ'ילי
86	Czechoslovakia	צ'כוסלובקיה
123	Red Cross	צלב אדום
80	France	צרפת
119	Kedah	קדה
106	Cuba	קובה
110	Quebec	קויבק
131	Queensland	קוינסלנד

עמוד

81	Luxembourg	לוקסמבורג
90	Latvia	לטביה
98	Liberia	ליבריה
90	Lithuania	ליטה
123	Mauritius	מאוריציוס
85	Monaco	מונקו
125	The Straits Settlements	מושבות המיצרים
132	Mississippi	מיסיסיפי
100	Mexico	מקסיקו
118	Malaya	מלאיה
117	Malta	מלטה
110	Manitoba	מניטובה
95	Manchuko	מנצ'וקו
97	Egypt	מצרים
132	New Mexico	מקסיקו
99	Morocco	מרוקו
130	Maryland	מרילנד
135	Missions to Seamen	משלחות לימאים
131	Nevada	נבדה
119	Negri Sembilan	נגרי סמבילן
111	Nova Scotia	נובה סקוטיה
123	Nyasaland	ניאסלנד
124	Nigeria	ניגריה
112	Newfoundland	ניופאונדלנד
94	Nepal	ניפל
101	Nicaragua	ניקרגוא
78	Norway	נורבגיה
97	Sudan	סודן
124	Somaliland	סומלילנד
92	Syria	סוריה
123	Seychelles	סיישלס
119	Selangor	סילנגור
95	China	סין
123	Sierra Leone	סיארה לאונה
101	Salvador	סלבדור
114	Western Samoa	סמואה המערבית

עמוד

102	Colombia	קולומביה
111	British Colombia	קולומביה הבריטית
98	Belgian Congo	קונגו הבלגית
102	Costa Rica	קוסטה ריקה
95	Korea	קוריאה
119	Kelantan	קלנטן
131	California	קליפורניה
86	Cambodia	קמבודיה
109	Canada	קנדה
131	Kansas	קנזס
131	Kentucky	קנטוקי
123	Kenya	קניה
118	Cyprus	קפריסין
124	Southern Rhodesia	רודזיה הדרומית
124	Northern Rhodesia	רודזיה הצפונית
86	Rumania	רומניה
79	Sweden	שוודיה
85	Switzerland	שוויצריה
111	North West Territories	שטחי צפון-מערב
88	Turkey	תורכיה
91	Yemen	תימן

רשימת הציורים

32	. . . . .	הקוד הבינלאומי לאיתות.	לוח א:
80	. . . . .	ציורים 1-24	לוח ב:
88	. . . . .	ציורים 25-48	לוח ג:
96	. . . . .	ציורים 49-72	לוח ד:
104	. . . . .	ציורים 73-96	לוח ה:
112	. . . . .	ציורים 97-120	לוח ו:
120	. . . . .	ציורים 121-144	לוח ז:
128	. . . . .	ציורים 145-167	לוח ח:

₹ 10.- IS 15,000.-

